

Mądre wzrastanie chrześcijanina

Klasa III

Podręcznik nauczyciela

Scenariusze lekcji zgodne z programem nauki religii zielonoświątkowej
dla uczniów klasy III branżowej szkoły I stopnia

Mądre wzrastanie chrześcijanina

**Scenariusze lekcji zgodne z programem nauki religii zielonoświątkowej dla uczniów
klasy III branżowej szkoły I stopnia**

Podręcznika nauczyciela

Scenariusze lekcji zostały opracowane przez studentów Wyższej Szkoły Teologiczno-
Społecznej w Warszawie
pod kierunkiem dr Elżbiety Bednarz, prof. WSTS

Autorzy: Aneta Błahut, Edyta Bujwid, Wioletta Małkiewicz, Inna Radchenko,
Agnieszka Syska, Dorota Trybała, Mariola Twardowska,
Kamil Wardach, Anna Wiselka, Natalia Wrzecionko

Redakcja techniczna: Wioletta Małkiewicz
Redakcja merytoryczna: Elżbieta Bednarz

Redakcja techniczna: Wioletta Małkiewicz

Redakcja merytoryczna: Elżbieta Bednarz

Projekt okładki: Monika Klasa

Jeżeli nie jest zaznaczone inaczej cytaty biblijne według
Biblia to jest Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu,
Towarzystwo Biblijne w Polsce, Warszawa 1998.

Copyright © 2023 Służba Katechetyczna Kościoła Zielonoświątkowego w RP

Drodzy Nauczyciele!

Lekcje ujęte w podręczniku do katechezy o tytule: „*Mądre wzrastanie chrześcijanina*” dla uczniów III klasy szkoły branżowej zostały napisane przez ludzi pełnych pasji do Boga i uczniów. Fascynujące jest to, że scenariusze zajęć pisało kilku autorów, z których każdy spostrzega w sposób osobisty zagadnienia wybrane do podręcznika. Dzięki temu, perspektywa każdego nauczyciela korzystającego z poniższych scenariuszy lekcji będzie szersza i wzbogacona o doświadczenia i przeżycia ich autorów. Młodzież, z którą prowadzimy współczesną katechezę stawia wiele pytań i poszukuje konkretnych odpowiedzi, dzięki którym łatwiej będzie im zrozumieć prawdy wiary oraz życia, istotne w drodze za Bogiem.

Mądre wzrastanie chrześcijanina odbywa się przez całe jego życie. W momencie nawrócenia rozpoczyna się nasze nowe życie z Bogiem. Każda napotkana trudność pozwala nam wzrastać i często szukać ratunku u Boga. Każde napotkane doświadczenie kształtuje nasz charakter. Tak jak nas dorosłych dotykają doświadczenia, tak też naszych uczniów. Będąc w okresie dorastania, poszukują własnej tożsamości, także tej w Bogu. Mają ogromną potrzebę odnalezienia drogi, którą warto będzie podążać przez całe życie. Stawiając pytania, dzieląc się swoimi dylematami, poszukują drogowskazów. Potrzebują nas i przemyślanego podejścia, pokierowania ich życiem. Przez krótką chwilę mamy możliwość pozytywnego wpływu. Wykorzystajmy ten czas maksymalnie.

Treści wybrane do podręcznika pomogą każdemu z nauczycieli w zachęceniu młodzieży do podążania Bożą Drogą. Ufamy, że nasze serca, pełne pasji do Boga, sprawią, że przekazywane prawdy znajdą odzwierciedlenie w życiu młodzieży, którą prowadzimy.

Niech Was Bóg błogosławi w tej jakże pięknej i odpowiedzialnej Służbie Dzieciom i Młodzieży!

Redaktorki: Elżbieta Bednarz, Wioletta Małkiewicz

Zawartość

Lekcja 1. Działanie Ducha Świętego w pierwszym Kościele	7
Lekcja 2. Nawrócony Lewita.....	9
Lekcja 3. Powołani na diakonów.....	12
Lekcja 4. Uczony w Piśmie zmienia stronictwo.....	15
Lekcja 5. Cech wytwórców namiotów w służbie	18
Lekcja 6. Krawcowa doświadcza cudu.....	20
Lekcja 7. Bizneswoman służy swoimi dobrami	23
Lekcja 8. Kobiety niosące wieść o Jezusie.....	26
Lekcja 9. Paweł – podróżnik i zdobywca dusz dla Chrystusa	28
Lekcja 10. John Wycliffe.....	30
Lekcja 11. Jan Hus.....	33
Lekcja 12. Marcin Luter	36
Lekcja 13. John i Charles Wesley.....	38
Lekcja 14. Jonathan Edwards	42
Lekcja 15. Charles G. Finney	46
Lekcja 16. Dwight L. Moody	48
Lekcja 17. Billy Graham	50
Lekcja 18. Poprzez to jak żyję mam wpływ na moich bliskich. Rodzina, przyjaciele	52
Lekcja 19. Poprzez to, co robię zmieniam środowisko. Najbliższe otoczenie, szkoła, tereny zielone (Ja proekologicznie)	54
Lekcja 20. Poprzez to kim jestem, wpływam na innych. Miasto, kraj, naród	57
Lekcja 21. Zarządzanie darami.....	60
Lekcja 22. Zarządzanie czasem	62
Lekcja 23. Zarządzanie emocjami	65
Lekcja 24. Cichy czas. Prywatna rozmowa z Bogiem „w komorze”	69
Lekcja 25. Biblia moim mieczem.....	74
Lekcja 26. Dlaczego mamy świadczyć o Jezusie?	78
Lekcja 27. Żyjąc w nadziei.....	81
Lekcja 28. Długotrwała choroba w życiu człowieka.....	84
Lekcja 29. Aborcja	91
Lekcja 30. Homoseksualizm.....	96
Lekcja 31. Szczepić się czy nie? Stanowisko chrześcijan w obliczu epidemii	99
Załączniki:	104
Lekcja 7. Bizneswoman służy swoimi darami. Załącznik nr 1	104
Lekcja 7. Bizneswoman służy swoimi darami. Załącznik nr 2	105
Lekcja 7. Bizneswoman służy swoimi darami. Załącznik nr 3	106
Lekcja 7. Bizneswoman służy swoimi darami. Załącznik nr 4	107
Lekcja 8. Kobiety niosące wieść o Jezusie. Załącznik nr 1	108
Lekcja 8. Kobiety niosące wieść o Jezusie. Załącznik nr 2	109
Lekcja 8. Kobiety niosące wieść o Jezusie. Załącznik nr 3	110
Lekcja 9. Paweł – podróżnik i zdobywca dusz dla Chrystusa. Załącznik nr 1	111
Lekcja 9. Paweł – podróżnik i zdobywca dusz dla Chrystusa. Załącznik nr 2 - prezentacja	112

Lekcja 9. Paweł – podróżnik i zdobywca dusz dla Chrystusa. Załącznik nr 3	113
Lekcja 14. Jonathan Edwards. Załącznik nr 1	114
Lekcja 14. Jonathan Edwards. Załącznik nr 2	115
Lekcja 15. Charles Finney. Załącznik nr 1	116
Lekcja 15. Charles Finney. Załącznik nr 2	118
Lekcja 15. Charles Finney. Załącznik nr 3	119
Lekcja 16. Dwight L. Moody. Załącznik nr 1	120
Lekcja 16. Dwight L. Moody. Załącznik nr 2	121
Lekcja 16. Dwight L. Moody. Załącznik nr 3	122
Lekcja 16. Dwight L. Moody. Załącznik nr 4	123
Lekcja 16. Dwight L. Moody. Załącznik nr 5	125
Lekcja 17. Billy Graham. Załącznik nr 1	127
Lekcja 17. Billy Graham. Załącznik nr 2	128
Lekcja 17. Billy Graham. Załącznik nr 3	130
Lekcja 17. Billy Graham. Załącznik nr 4	132
Lekcja 19. Poprzez to, co robię zmieniam środowisko. Najbliższe otoczenie, szkoła, tereny zielone. Ja proekologicznie. Załącznik nr 1	133
Lekcja 23. Zarządzanie emocjami. Załącznik nr 1	134
Lekcja 23. Zarządzanie emocjami. Załącznik nr 2	135
Lekcja 29. Aborcja. Załącznik nr 1	136
Lekcja 29. Aborcja. Załącznik nr 2	137
Lekcja 30. Aborcja. Załącznik nr 3	138
Lekcja 30. Aborcja. Załącznik nr 1 – prezentacja	139
Lekcja 30. Homoseksualizm. Załącznik nr 2.....	140
Lekcja 30. Homoseksualizm. Załącznik nr 3.....	141
Lekcja 30. Homoseksualizm. Załącznik nr 4.....	142
Lekcja 30. Homoseksualizm. Załącznik nr 5.....	143
Lekcja 30. Homoseksualizm. Załącznik nr 6.....	144
Lekcja 31. Szczepić się czy nie? Stanowisko chrześcijan w obliczu epidemii. Załącznik nr 1 – prezentacja	146

Lekcja 1. Działanie Ducha Świętego w pierwszym Kościele

PODSTAWA BIBLIJNA: Łk 24:49; J 14:16-18; J 16:8; J 16:13; Dz 7:55; Rz 5:3-5; Ef 1:13-14

PRAWDA CENTRALNA: Duch Święty jest najlepszym Pocieszycielem

WERSET BIBLIJNY: „Ja prosić będę Ojca i da wam innego Pocieszyciela, aby był z wami na wieki – Ducha prawdy, którego świat przyjąć nie może, bo go nie widzi i nie zna; wy go znacie, bo przebywa wśród was i w was będzie.” (J 14:16-17)

CELE OPERACYJNE, uczeń:

- wypowiada się na temat Ducha Świętego;
- opowiada historię z własnego życia związaną z działaniem Ducha Świętego;
- zachęca rówieśników do szukania pomocy u Bogu;
- nagrywa filmik o Duchu Świętym;
- prosi w modlitwie o pomoc Pocieszyciela.

METODY: drama, dyskusja, burza mózgów,

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: Biblia, telefon, książka pt. „Wprowadzenie do nauki o Biblii oraz doktryny i praktyki ruchu zielonoświątkowego” pod redakcją E. Bednarz, R. Tomaszewskiego, Internet,

TOK LEKCJI

ZAJĘCIA WPROWADZAJĄCE

1. Przywitanie uczniów, sprawdzenie obecności, zapisanie tematu lekcji na tablicy.
2. Modlitwa.
3. Świadek nauczyciela doświadczenia pocieszenia od Ducha Świętego.

ZAŚNAJOMIENIE UCZNIÓW Z NOWYM MATERIAŁEM

1. Nauczyciel wypowiada się w kilku zdaniach na temat: „Duch Święty Pocieszycielem człowieka”. Może wykorzystać fragment z książki pt. „Wprowadzenie do nauki o Biblii oraz doktryn i praktyk ruchu zielonoświątkowego” pod redakcją Elżbiety Bednarz i Romualda Tomaszewskiego. Strony 250-252.
2. Nauczyciel dzieli uczniów na grupy i proponuje im do przeczytania fragmenty z Biblii.
Łk 24:49, J 14:16-18, J 16:8, J 16:13, Dz 7:55, Rz 5:3-5, Ef 1:13-14
3. Rozmowa na temat przeczytanych fragmentów. Odpowiedzi na pytania:
  - Jaka jest rola Ducha Świętego w Kościele?
  - W jaki sposób troszczy się On o człowieka?
  - O czym Duch Święty przekonuje?

- Co to znaczy, że wierzący są zapieczętowani Duchem Świętym?
- Wymień sytuacje z Biblii z udziałem Ducha Świętego.
- W jaki sposób Duch Święty pomaga w trudnych sytuacjach?

KIEROWANIE PROCESAMI UOGÓLNIANIA

1. Scenka/ gra symulacyjna. Uczniowie mają za zadanie pocieszyć kolegę, koleżankę w potrzebie.
2. Rozmowa na temat odegranych scenek.
3. Próba odpowiedzi na pytanie.
  - Czy łatwo jest kogoś pocieszyć?
  - Czy zawsze udaje nam się kogoś pocieszyć?
  - Wymień sytuacje, gdy pocieszenie od człowieka nie pomaga? Do kogo można wtedy zwrócić się o pomoc?
  - W jaki sposób Duch Święty pociesza ludzi?
4. Przeczytanie i zapamiętanie wersetu biblijnego. *„Ja prosić będę Ojca i da wam innego Pocieszyciela, aby był z wami na wieki – Ducha prawdy, którego świat przyjąć nie może, bo go nie widzi i nie zna; wy go znacie, bo przebywa wśród was i w was będzie.”* (J 14:16-17). Powtórzenie wersetu różnymi sposobami, np. tylko: dziewczyny, chłopaki, osoby z niebieskimi oczami, osoby kochające Boga, itp.

WIĄZANIE TEORII Z PRAKTYKĄ

1. Nauczyciel zachęca uczniów do zrobienia krótkiego nagrania w postaci Tik Toka lub rolki na Instagramie. Temat nagrania do wyboru:
  - Duch Święty w Kościele.
  - Duch Święty w moim życiu.
  - Duch Święty najlepszym Pocieszycielem.

SPRAWDZENIE WIADOMOŚCI I OCENA PRACY UCZNIÓW

1. Podsumowanie dzisiejszych wiadomości.
2. Modlitwa o pomoc Pocieszyciela w naszym codziennym życiu.

Lekcja 2. Nawrócony Lewita

PODSTAWA BIBLIJNA: J 1:1-34; J 3:1-21; Ł 5:27-32

PRAWDA CENTRALNA: Nowonarodzenie to początek duchowego życia

WERSSET BIBLIJNY: „Zaprawdę, zaprawdę, powiadam ci, jeśli się kto nie narodzi na nowo, nie może ujrzeć Królestwa Bożego.” (J 3:3)

CELE OPERACYJNE, uczeń:

- definiuje wyrażenie „nowonarodzenie”;
- opowiada świadectwo swojego nawrócenia;
- okazuje wdzięczność osobie, która zwiastowała mu Ewangelię;
- dziękuje Bogu za osobę, która zwiastowała mu Ewangelię.

METODY: dyskusja, burza mózgów, śnieżnej kuli, praktycznego działania

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: Biblia, książka pt. „Szczęściarz urodzony w PRL 2”, autor: Józef Stępień i Przyjaciele, wydawnictwo Compassion 2017; blok, mazaki, elementy dekoracyjne do wykonania kartki, klej

TOK LEKCJI

ZAJĘCIA WPROWADZAJĄCE

1. Przywitanie uczniów, sprawdzenie obecności, zapisanie tematu lekcji na tablicy.
2. Modlitwa.
3. Nauczyciel wyjaśnia kim był Lewita i czym się zajmował.
4. Pytanie do uczniów: Czy Lewitom łatwiej było uwierzyć przesłaniu, które głosił Jezus niż zwykłym ludziom.

ZAŚNAJOMIENIE UCZNIÓW Z NOWYM MATERIAŁEM

1. Nauczyciel opowiada świadectwo swojego nawrócenia. Zachęca uczniów do złożenia swojego świadectwa. W sytuacji, gdy nie będzie żadnego chętnego, nauczyciel czyta jedno lub dwa ze świadectwa z książki pt. „Szczęściarz urodzony w PRL 2”, autor: Józef Stępień i Przyjaciele.
2. Pytanie do uczniów:
  - Czy łatwo jest opowiadać świadectwo swojego nawrócenia?
  - Jak często je opowiadacie?
  - Czy twoi znajomi chcą słuchać twojego świadectwa?
  - Kto w Nowym Testamencie składał świadectwo o Jezusie?

3. Chętny uczeń czyta fragment Biblii: J 1:1-34.
4. Pytania do uczniów.
  - Skąd Jan wiedział, że Jezus jest Zbawicielem?
  - Czy wszyscy wierzyli Janowi?
  - Czy Jan zniechęcał się, gdy ludzie mu nie wierzyli?
  - Jak czujesz się, gdy opowiadasz o Jezusie, a inni cię wyśmiewają?

KIEROWANIE PROCESAMI UOGÓLNIANIA

1. Nauczyciel dzieli uczniów na dwie grupy. Jedna grupa wyszukuje w Internecie wiadomości na temat nowonarodzenia, a druga grupa, czyta fragment z Biblii (J 3:1-21).
2. Obie grupy wspólne tworzą własną definicję słowa „nowonarodzenie”.
3. Uczniowie na tablicy zapisują plusy i minusy (mocne i słabe strony – jeśli takie zauważą) nawrócenia. Rozmowa na podstawie wypowiedzi uczniów.
4. Przeczytanie i zapamiętanie wersetu biblijnego. *„Zaprawdę, zaprawdę, powiadam ci, jeśli się, kto nie narodzi na nowo, nie może ujrzeć Królestwa Bożego.”* (J 3:3). Kilkukrotne powtórzenie go w różnorodny sposób w celu zapamiętania.

WIĄZANIE TEORII Z PRAKTYKĄ

1. Podsumowanie przez nauczyciela. Słyszeliśmy dziś kilka bardzo wartościowych świadectw. Świadectwo zazwyczaj jest chętniej opowiadane, gdy nasze życie przed nawróceniem było bardzo burzliwe. Ale są ludzie, którzy przed nawróceniem byli dobrzy, grzeczni, kulturalni, nie robili niczego złego. Im trudniej jest opowiadać swoje świadectwo. W ich oczach, nie jest ono tak spektakularne jak np. świadectwo alkoholika, narkomana czy mordercy. Musicie jednak wiedzieć, że każdy grzech nawet najdrobniejszy, np. niewłaściwa odpowiedź rodzicom, czy niewinne kłamstewko, zła myśl, oddziela człowieka od Boga. Nie ma znaczenia ile grzeszysz i jakiego kalibru są to grzechy. Grzech to grzech. Biblia mówi, że za każdy grzech jest śmierć. Jedynym wyjściem z tej sytuacji jest zaufanie Bogu, powierzenie Mu swojego życia, pokutowanie z grzechów. Bóg w swoim niesamowitym miłosierdziu natychmiast przebacza ci twoje grzechy. I poprzez śmierć Jezusa na krzyżu jesteś w Bożych oczach święty, nienagnany, bez grzechu. Nowonarodzenie, czyli zaufanie Bogu, poproszenie Go, aby prowadził twoje życie jest początkiem drogi w jedności z Bogiem. Przez grzech zostaliśmy oddaleni od Boga. Jedyną drogą, aby do Niego wrócić jest Jezus Chrystus. Tylko on może zaprowadzić pokój pomiędzy tobą a Bogiem. Tylko on jest Zbawicielem. Wystarczy twoja decyzja. Z jednej strony jest to łatwe, a z drugiej strony, niesamowicie trudne. Ale w momencie, gdy podejmujesz świadomą decyzję, że nie chcesz już żyć tylko dla siebie, nie chcesz żyć dalej w grzechu i mówisz tym Bogu. On przemienia twoje serce. Tworzy niewidzialną przestrzeń, w której twój duch wraca do Bożego ducha. Rodzisz się duchowo na nowo. Od tego momentu Bóg jest twoim Ojcem, Jezus Zbawicielem a Duch Święty Pocieszycielem. Od tej chwili jesteś w Bożej rodzinie. Od tego momentu zaczyna się twoje życie z Bogiem. Już nie jesteś martwy duchowo. Jesteś żywy. I będziesz żył wiecznie. Bóg w swojej miłości przygotował dla ciebie niesamowite życie. Nie będzie ono łatwe. Jezus, gdy chodził po ziemi, też miał nie łatwo. Ale twoje życie pomimo to będzie ekscytujące. Bóg będzie z tobą nieustannie i jeśli tylko będziesz miał bliską relację z Nim, będzie przeprowadzał cię przez wszystkie doliny i wyżyny twojego życia. To wszystko po to, abyś na końcu mógł spotkać Go twarzą w twarz. Nowonarodzenie jest szczególnym aktem w życiu człowieka. Nie ma w życiu nic

bardziej wartościowego niż pojednanie z Bogiem. I jeśli jeszcze tego nie uczyniłeś zachęcam cię do tego. Wystarczy postawa twojego serca i szczerza rozmowa z Bogiem.

2. Praca plastyczna. Wykonanie kartki albo zakładki do Biblii z podziękowaniem dla osoby, która zwiastowała nam Ewangelię. Czasami mówienie o Jezusie o tym, czego dokonał dla nas na krzyżu, nie jest łatwe. Wymaga odwagi, czasami nawet determinacji. Boże Słowo mówi, „*O jak piękne są nogi tych, którzy zwiastują dobre nowiny!*” (Rz 10:15). Przypomnijcie sobie, kto opowiedział wam Ewangelię. Komu zależało na waszej przyszłości. I w podzięcie dla tej osoby zróbcie kartkę lub zakładkę do Biblii (lub wykonajcie inną formę podziękowania).

SPRAWDZENIE WIADOMOŚCI I OCENA PRACY UCZNIÓW

1. Podsumowanie dzisiejszych wiadomości.
2. Zachęcenie powierzenia swojego życia Bogu (dotyczy to osób, które jeszcze tego nie uczyniły)
3. Modlitwa dziękczynna za śmierć Jezusa, który daje nam dostęp do Boga Ojca oraz za osoby, które zwiastowały nam Ewangelię.

Lekcja 3. Powołani na diakonów

PODSTAWA BIBLIJNA: 1 Tm 3:1-13

PRAWDA CENTRALNA: Diakon to Boży sługa

WERSSET BIBLIJNY: „*Jeśli ktoś chce być pierwszy, niech stanie się ze wszystkich ostatnim i służyć wszystkim.*” (Mk 9:35)

CELE OPERACYJNE, uczeń:

- analizuje tekst biblijny odpowiadając na pytania;
- wypowie się na temat darów duchowych;
- scharakteryzuje służbę diakona;
- podziękuje diakonowi za jego służbę;
- modli się o serce sługi.

METODY: dyskusja, burza mózgów, praca z tekstem, inscenizacja

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: Biblia, Prawo Wewnętrzne Kościoła Zielonoświątkowego w Rzeczypospolitej Polskiej, Smartfon, Internet

TOK LEKCJI

ZAJĘCIA WPROWADZAJĄCE

1. Przywitanie uczniów, sprawdzenie obecności, zapisanie tematu lekcji.
2. Modlitwa.
3. Pytanie do uczniów:
  - Kim jest sługa?
  - Co lepiej, służyć czy rządzić?
  - Jakie korzyści wynikają ze służby, a jakie z zarządzania?
  - Co znaczą słowa Jezusa: „Kto chce być z was pierwszym niech stanie się ostatnim?”

ZAŚNAJOMIENIE UCZNIÓW Z NOWYM MATERIAŁEM

1. Kim jest diakon? Jaką rolę pełni w Zborze? Nauczyciel dzieli uczniów na dwie grupy i daje im zadanie.
  - Pierwsza grupa szuka informacji w Prawie Wewnętrznym Kościoła Zielonoświątkowego w Rzeczypospolitej Polskiej na temat diakona.
  - Druga grupa, szuka informacji na temat diakonów w Biblii (1 Tm 3:1-13)

2. Na podstawie uzyskanych informacji uczniowie wspólnie opisują cechy, jakimi powinni się charakteryzować przełożeni Kościoła.
3. Do służby potrzebne jest powołanie i dary Boże. Nauczyciel zachęca uczniów do przeczytania wybranych fragmentów (Rz 12:3-8 i 1 Kor 12:1-11 i 1 Kor 12:28-31).
4. Uczniowie wypisują na tablicy dary Ducha, którymi posługują się słudzy (diakoni) i które służą budowaniu Kościoła.

KIEROWANIE PROCESAMI UOGÓLNIANIA

1. Pytanie do uczniów:

- W jak sposób Jezus służył ludziom gdy chodził po ziemi? (możliwe odpowiedzi - uzdrawiał, okazywał miłosierdzie, napominał, obdarowywał, nauczał, troszczył się, karmił, poił, wskazywał na ojca, modlił się o ludzi, umywał nogi uczniom).
- Zastanów się i powiedz, w jaki sposób przełożeni w twoim Zborze służą. Wymień dary, jakimi posługują innym.
- Jak ty możesz służyć ludziom? Jakie jest twoje obdarowanie? Jaki dar chciałbyś mieć aby służyć ludziom?

Postawa Jezusa to postawa sługi. Tylko mając bliską relację z Bogiem i miłość do ludzi możesz być dobrym diakonem. Diakon to nie stanowisko w Kościele. Diakon to postawa serca względem Boga i ludzi. Diakon to sługa.

2. Przeczytanie i zapamiętanie wersetu biblijnego. *„Jeśli ktoś chce być pierwszy, niech stanie się ze wszystkich ostatnim i sługą wszystkich.”* (Mk 9:35). Powtarzanie wersetu: Ping-Pong: uczniowie podzieleni są na 2 grupy, powtarzają na przemian kolejne wyrazy.

WIĄZANIE TEORII Z PRAKTYKĄ

1. Wypowiedź nauczyciela.

2. Wiemy już, że służenie innym wymaga od nas pokory, właściwego nastawiania serca, miłości do bliźnich. Służba na pierwszy rzut oka wydaje się trudna, zajmuje nasz czas, ale gdy powierzysz swoje życie Bogu, On obdaruje cię swoimi darami i uzdolni do pracy w Jego Kościele. Dzięki bliskiej relacji z Nim służba nie będzie dla ciebie ciężarem, a radością. Będziesz patrzył w tym samym kierunku, w którym patrzy Bóg. Jezus będąc na ziemi służył swojemu Ojcu i ludziom do samego końca. Jego miłość do ojca i do nas pomagała mu codziennie. Od Niego, z Jego postawy zawsze powinniśmy brać przykład, Jego prosić o pomoc. Pan Bóg nigdy nie zawiedzie. Zastanów się, jak możesz już dziś służyć w swojej rodzinie, w Kościele, w szkole. Zaczynaj od małych rzeczy, a Bóg, który błogosławi obficie, poprowadzi cię ku większym celom. Szukaj w codziennej relacji z Bogiem swojego powołania, swojej służby.
3. Dobrze jest doceniać i dziękować innym za ich wierną służbę.
4. Zadanie dla uczniów: Czy jest coś w służbie znanego ci diakona, co jest inspiracją w twoim życiu? Może postawa serca; czas, która dana osoba poświęca innym; jej miłość do Kościoła; post i modlitwa o innych; właściwe nauczanie, inspirujące kazania, prowadzenie ludzi w uwielbieniu dla Boga; a może jeszcze coś innego? Zrób nagranie w postaci Tik Toka lub rolki na Instagramie, w którym podziękujesz diakonowi za jego służbę.

SPRAWDZENIE WIADOMOŚCI I OCENA PRACY UCZNIÓW

1. Ocena pracy uczniów na lekcji.
2. Podsumowanie informacji na temat służby diakona w Kościele. Modlitwa o serce sługi.

Lekcja 4. Uczony w Piśmie zmienia stronictwo

PODSTAWA BIBLIJNA: Dz 8:1-3; 9:1-31; Ef 1:3-11; Ps 139:1-18; Dz 17:24-28.

PRAWDA CENTRALNA: Bóg ma plan dla Twojego życia

WERSSET BIBLIJNY: „Wybrałem cię sobie, zanim cię utworzyłem w łonie matki, zanim się urodziłeś, poświęciłem Cię.” (Jr 1:5)

CELE OPERACYJNE, uczeń:

- analizuje tekst biblijny odpowiadając na pytania;
- wyjaśni na podstawie wersetów, że Bóg dla każdego człowieka ma plan;
- scharakteryzuje Boży plan dla życia Saula;
- zaproponuje jak mógłby wskazywać na Jezusa innym ludziom ze swojego otoczenia;
- poprosi w modlitwie Boga o wskazanie swojej roli w Kościele.

METODY: quiz, opowiadanie z pokazem zdjęć, pogadanka, praca z tekstem

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: Biblia, komputer i prezentacja - slajdy: (<https://www.freebibleimages.org/illustrations/paul-conversion/>) werset, karty z wersetami do pracy w grupach, arkusz i karteczki samoprzylepne, quiz – ZONG, krążki z punktacją, arkusz do liczenia punktacji

TOK LEKCJI

ZAJĘCIA WPROWADZAJĄCE

1. Przywitanie się z uczniami i modlitwa.
2. Rozmowa z uczniami na temat ich przyszłości, wyboru studiów, pracy zawodowej, założenia rodziny, itp.

ZAZNAJOMIENIE UCZNIÓW Z NOWYM MATERIAŁEM

1. Podział uczniów na 3 grupy. Każda grupa dostaje jeden fragment z Biblii. Ef 1:3-11, Ps 139:1-18, Dz 17:24-28. Na podstawie tych fragmentów widzimy, że Bóg ma plan dla każdego człowieka. Rozmowa o Bożym planie dla naszego życia.
2. Nauczyciel opowiada historię z pokazem slajdów. Obrazki do slajdów można znaleźć na stronie internetowej: <https://www.freebibleimages.org/illustrations/paul-conversion/>
3. Uczniowie odczytują wskazany werset z Biblii.

Slajd 1,2 - Saul prześladowuje Kościół, (Dz 8:1-3)

Slajd 3 - Saul bierze listy od arcykapłana do synagog w Damaszku, (Dz 9:1-2)

Slajd 4,6,7 - Saul w drodze do Damaszku widzi wielką światłość i słyszy Boży głos, (Dz 9:3-6)

Slajd 8 - Saul traci wzrok, prowadzą go za rękę do miasta, (Dz 9:8-9)

Slajd 9,10 - Ananiasz słyszy Boże polecenie, ale boi się go wykonać, (Dz 9:10-16)

Slajd 11 - Dzieje Apostolskie 9:15,

Slajd 12, 13 - Ananiasz modli się o Saula, on odzyskuje wzrok, zostaje ochrzczony i je pierwszy posiłek od 3 dni, (Dz 9:17-18)

Slajd 14, 15 - Saul głosi Jezusa, wszyscy są zdziwieni, (Dz 9:20-22)

Slajd 16 - Żydzi uknuli spisek, aby zabić Saula, (Dz 9:23)

Slajd 17 - Miasto jest całą dobę pilnowanie,

Slajd 18 - Saul ucieka w nocy spuszczonego w koszu przez mur, (Dz 9:25)

Slajd 19 - Saul chce się przyłączyć do uczniów ale wszyscy się go boją, (Dz 9:26)

Slajd 20 - Barnaba wstawia się za Saulem, (Dz 9:27)

Slajd 21 - Saul głosi Jezusa w Jerozolimie, (Dz 9:28)

Slajd 22 - Kolejny spisek, uczniowie odprowadzają Saula do Cezarei i odprowadzają do Tarsu. (Dz 9:30)

Uczniowie próbują połączyć przesłanie poprzednich tekstów z czytaną historią Saula.

KIEROWANIE PROCESAMI UOGÓLNIANIA

1. Nauczyciel mówi: Bóg ma plan dla każdego z nas. On zna każdy dzień, nie musimy się bać przyszłości, bo wiemy, że Bóg ma dla nas zaplanowane dobre rzeczy. Bóg chce powołać nas do służby. Nauczyciel zachęca uczniów do modlitwy o swoją rolę w Kościele, o to by nie bać się przyznawać do Jezusa jak to robił Saul.
2. Uczniowie piszą na karteczkach samoprzylepnych propozycje, jak mogliby wskazywać na Jezusa innym ludziom w środowisku, w którym przebywają. Wszystkie karteczki przyklejają do dużego arkusza.
3. Przeczytanie i zapamiętanie wersetu biblijnego. „*Wybrałem cię sobie, zanim cię utworzyłem w łonie matki, zanim się urodziłeś, poświęciłem Cię.*” (Jr 1:5). Naukę wersetu zaczynamy od jednego ucznia, który mówi pierwszy wyraz, kolejny uczeń mówi dwa wyrazy z wersetu, trzeci uczeń trzy wyrazy itp.

WIĄZANIE TEORII Z PRAKTYKĄ

1. Quiz - gra ZONG . Na tablicy są powieszone kółka z punktacją (odwrócone – uczniowie nie widzą ile punktów jest za dany krążek) na krążkach widnieje punktacja dodatnia; +50, +100, +150, +200, +250, +300 oraz ujemna -50, -100, -150, -200, -250 oraz krążek z napisem ZONG. Uczniowie podzieleni są na dwie grupy. Po kolei grupy odpowiadają na pytania, każdy z uczestników ma okazję podejść do tablicy. Jeśli poprawnie grupa odpowiedziała na pytanie, osoba może z tablicy ściągnąć tyle krążków ile chce. Punktację zapisujemy na osobnym arkuszu papieru. Jeśli osoba trafi na krążek z napisem ZONG dana grupa traci punktację, którą nazbierała od początku quizu. Po każdym pytaniu nauczyciel ściąga wszystkie krążki, miesza i wiesza na nowo na tablicy. Mile widziany doping i odważne sięganie po krążki. Jeśli uczniowie są bardzo ostrożni można dodać jeszcze jeden krążek z napisem ZONG nic nie mówiąc przy tym uczniom.

Pytania do quizu:

1. Skąd możemy mieć pewność, że Bóg ma plan dla naszego życia?
  - Czytamy o tym w Biblii.
2. Dokąd jechał Saul i w jakim celu?
  - Do Damaszku, aby sprawdzić czy są tam wyznawcy Jezusa, schwycić ich i przyprowadzić do Jerozolimy.

3. Co wydarzyło się w drodze?
  - Otoczyło Saula światło pochodzące z nieba i głos pytający Saulu, Saulu, dlaczego mnie prześladujesz?
4. Kto mówił do Saula z nieba i jakie dał mu polecenie?
  - Jezus, kazał mu wstać, iść do miasta i tam ma się dowiedzieć, co ma robić dalej.
5. Na jaki długi okres Saul stracił wzrok?
  - Saul stracił wzrok na trzy dni.
6. W jakim miejscu zatrzymał się Saul?
  - W domu Judy na ulicy Prostej.
7. Kogo posłał Bóg do Saula i w jaki sposób?
  - Ananiasza, przemówił do niego w widzeniu.
8. Jaki plan miał Bóg dla Saula?
  - Zanieść imię Jezus do pogan.
9. Co zrobił Saul zaraz po odzyskaniu wzroku?
  - Wstał, został ochrzczony i zjadł posiłek.
10. Dlaczego Żydzi uknuli spisek na życie Saula?
  - Saul głosił odważnie, że Jezus jest Chrystusem, Synem Boga.
11. W jaki sposób Saul wydostał się z miasta?
  - Uczniowie spuścili go w koszu przez mur.
12. Dlaczego w Jerozolimie bali się Saula i kto się za nim wstawił?
  - Nikt nie chciał uwierzyć, że Saul stał się uczniem, wstawił się za nim Barnaba opowiadając, co zdarzyło się w drodze do Damaszku.
13. Dokąd udał się Saul, gdy znów zagrażało mu niebezpieczeństwo?
  - Do Cezarei, a dalej do Tarsu.
14. Zadanie na podwójną ilość punktów. Jak nazywany był później Saul? Znaleźć fragment z Biblii, który o tym mówi.
  - Paweł, Dzieje Apostolskie 13:9.

SPRAWDZENIE WIADOMOŚCI I OCENA PRACY UCZNIÓW

1. Uczniowie wykonują wspólnie projekt, dzielą się swoimi pomysłami na głoszenie dobrej nowiny o Jezusie.
2. Modlitwa uczniów o swoje życie. Uczniowie proszą w modlitwie Boga o plan dla swojego życia oraz o wskazanie swojej roli w Kościele.

Lekcja 5. Cech wytwórców namiotów w służbie

PODSTAWA BIBLIJNA: 1 Kor 16:19; Rz 16:3-4; Dz 18:1-4,18 i 18:24-28 Kol 3:22-24 Ps 100,2a

PRAWDA CENTRALNA: Wszystko cokolwiek robisz, czyń dobrze jak dla Pana

WERSSET BIBLIJNY: „*I wszystko cokolwiek czynicie, w słowie lub w uczynku, wszystko czyńcie w imieniu Pana Jezusa, dziękując przez niego Bogu Ojcu.*” (Kol 3:17)

CELE OPERACYJNE, uczeń:

- analizuje tekst na temat służby w oparciu o fragmenty z Biblii;
- scharakteryzuje służbę Pryscylli i Akwili;
- wyjaśnia na czym polega służba Bogu;
- wymieni przykłady służby dla Boga w swoim środowisku;
- proponuje co może robić w Kościele dla Boga;
- wymienia sytuacje życiowe, w których może czynić dobrze jak dla Pana;
- modli się o swoją służbę.

METODY: burza mózgów, pogadanka, praca z tekstem

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: Biblia, tablica, marker, karteczki samoprzylepne, arkusz papieru, długopisy, arkusze do pracy w grupach

TOK LEKCJI

ZAJĘCIA WPROWADZAJĄCE

1. Przywitanie się z uczniami i modlitwa.
2. Burza mózgów: Uczniowie podają skojarzenia do słowa „służba”. Jeden z uczniów zapisuje wszystkie hasła na tablicy.

ZAŚNAJOMIENIE UCZNIÓW Z NOWYM MATERIAŁEM

1. Uczniowie zostają podzieleni na 4 grupy. Każda z grup dostaje do opracowania fragmenty z Biblii.
  - 1 grupa – 1 Kor 16:19; Rz 16:3-4
  - 2 grupa - Dz 18:1-4, 18
  - 3 grupa – Dz 18:24-28
  - 4 grupa - Kol 3:22-24, Ps 100,2a
2. Uczniowie wypisują na arkuszach papieru wszystkie informacje o Akwili i Pryscylli ze zwróceniem uwagi na ich służbę, oddanie, zaangażowanie, gorliwość do pracy dla Boga. Jedna osoba z każdej grupy przedstawia pomysły zapisane na kartkach.

KIEROWANIE PROCESAMI UOGÓLNIANIA

1. Rozmowa z uczniami na temat służby Akwili i Pryscylli.

Nauczyciel tłumaczy: Akwilla i Pryscylla pomagali apostołowi Pawłowi, byli z nim w ciężkich doświadczeniach. Za jego życie nadstawiali własnego karku, stworzyli Kościół, który spotykał się w ich domu. Służba tego małżeństwa nie była widoczna dla wielu. Służyli oni w ukryciu, byli skromni, wspierali innych wierzących. Każdego z nas Bóg chce powołać do służby. Może będziesz wielkim Ewangelistą jak Paweł, a może Twoja służba będzie polegała na pomocy innym. Pryscylla i Akwilla zajęli się duchowym rozwojem Apollosa, który był później wielkim Bożym człowiekiem, wprowadzili go do służby, zajęli się nim.

Czasami wystarczy dobre słowo, zajęcie się drugą osobą, zainteresowanie jej problemami, modlitwa za kogoś. Taka służba jest niesamowicie cenna w Bożym Królestwie.

2. Uczniowie wymieniają sytuacje życiowe, w których mogą czynić dobrze innym ludziom.

3. Przeczytanie i zapamiętanie wersetu biblijnego. *„I wszystko cokolwiek czynicie, w słowie lub w uczynku, wszystko czyńcie w imieniu Pana Jezusa, dziękując przez niego Bogu Ojcu.”* (Kol 3:17). Na arkuszu papieru zapisany jest werset. Uczniowie powtarzają werset wspólnie, za każdym razem odcinany jest fragment tekstu. Na końcu uczniowie układają werset ze skrawków papieru i powtarzają go jeszcze raz.

WIĄZANIE TEORII Z PRAKTYKĄ

1. Nauczyciel wiesza na tablicy dwa arkusze papieru. Uczniowie wypisują na karteczkach samoprzylepnych jaką służbę mogą wykonywać w Kościele i przyklejają do arkusza. Na drugim arkuszu przyklejają karteczki z propozycjami tego co mogą czynić dobrze dla innych ludzi w swoim środowisku. Jeden ochotnik czyta zawieszone propozycje.

2. Modlitwa uczniów o swoją służbę w Kościele oraz o to, aby w każdej sytuacji życiowej, cokolwiek robią, czy się uczą, czy pracują, aby robili to jak dla Pana.

SPRAWDZENIE WIADOMOŚCI I OCENA PRACY UCZNIÓW

1. Ocena pracy uczniów i podsumowanie zdobytych informacji.

2. Zachęcenie uczniów do poszukiwania swojego miejsca w służbie.

Lekcja 6. Krawcowa doświadcza cudu

PODSTAWA BIBLIJNA: Dz 9:36-43

PRAWDA CENTRALNA: U Boga wszystko jest możliwe

WERSSET BIBLIJNY: „*Oto Ja jestem Pan, Bóg wszelkiego ciała: Czy jest dla mnie coś niemożliwego?*”
(Jr 32:27)

CELE OPERACYJNE, uczeń:

- opowie historię biblijną o wskrzeszeniu Tabity;
- scharakteryzuje na czym polegało dobre życie Tabity;
- zaproponuje jak chrześcijanin powinien postępować, aby inni ludzie go kochali i szanowali;
- poda przykłady ze swojego życia, gdzie Bóg okazał swoją moc;
- poprosi w modlitwie Boga o to, aby nigdy nie wątpić, że Bóg może wszystko.

METODY: quiz, przedstawienie teatralne z udziałem uczniów, pogadanka, praca z tekstem piosenki

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: Biblia, komputer, głośniki, piosenka: „Bóg może wszystko”, kartki z napisem TAK, NIE do Quizu, werset, rekwizyty do historii: płaszcze, sukienki, łożo dla Tabity, piłeczki do pin ponga

TOK LEKCJI

ZAJĘCIA WPROWADZAJĄCE

1. Przywitanie się z dziećmi i modlitwa.
2. Nauczyciel z uczniami wysłuchuje piosenki „God is able” (Bóg może wszystko)
<https://www.youtube.com/watch?v=HeeIuGJpbjI>

3. Rozmowa z uczniami o wysłuchanej piosence.

ZWROTKA 1 Wszystko może Nie zawiedzie nas Bogiem Wszechmocnym jest Większy niż każda rzecz
Większy niż cały świat To nasz Król, nasz Pan.

REFREN Chwała Mu Nie pokonał Go grób Żyje dziś Bóg może wszystko Z martwych wstał Zwycięstwo
nam dał To nasz Pan Bóg może wszystko.

ZWROTKA 2 Bóg jest z nami On pomaga nam Nasza moc jest w Nim Lepszy niż każda myśl Lepszy niż
każdy plan To nasz Król, nasz Pan.

BRIDGE Bóg jest z nami Poprowadzi nas On nas nie zostawi On nas nie zostawi Bóg jest
przy nas Jego łaska trwa On nas nie zawiedzie On nas nie zawiedzie.

4. Nauczyciel opowiada jedno ze świadectw ze swojego życia na temat wysłuchanej modlitwy, obrazujący, że Bóg może wszystko.

ZAZNAJOMIENIE UCZNIÓW Z NOWYM MATERIAŁEM

1. Nauczyciel rozdaje uczniom role i rekwizyty: Tabita; Piotr; 2 mężczyzn, którzy idą po Piotra; uczniowie; wdowy; narrator. Rekwizyty: Sukienki, płaszcze, łóżko dla Tabity.
2. Narrator czyta fragment z Biblii, uczniowie odgrywają scenkę.
3. Nauczyciel z uczniami podsumowują wykonaną inscenizację ze zwróceniem szczególnej uwagi na prawdę wynikającą z tekstu; mianowicie że u Boga wszystko jest możliwe.

KIEROWANIE PROCESAMI UOGÓLNIANIA

1. Nauczyciel mówi: Bóg chce używać w służbie każdego z nas, wszystko jedno czym się zajmujesz, czy jesteś krawcową, czy pracujesz w banku, czy sprzątasz w szkole. Bóg chce, żebyś był dla innych przykładem, świadectwem, okazywał innym miłosierdzie i pomagał innym jak Tabita.
2. Na piłeczkach do pin ponga zapisane są różne przykłady zachowania ludzi (bycie uprzejmym, pomaganie, okazywanie miłosierdzia, wspieranie biednych, pomaganie ubogim, kłótnie z sąsiadami, dociekanie swoich racji, złość, nienawiść, nieprzebaczenie). Nauczyciel rzuca po kolei piłeczki uczniom, oni odczytują, co jest na nich zapisane. Jeśli zapisana jest dobra rzecz zostawiają sobie piłeczkę, jeśli zła odrzucają ją z powrotem jak najszybciej. Nauczyciel może rzucać piłki w coraz szybszym tempie.
3. Nauczyciel mówi: Bóg jest Bogiem wszechmogącym, On czyni cuda, dla Niego wszystko jest możliwe. Bóg ma moc wzbudzić z martwych.
4. Pytania do uczniów: Czy naprawdę wierzysz, że Bóg może wszystko? Czy w swojej codzienności i zmartwieniach ufasz Bogu, że On może rozwiązać każdy twój problem?
5. Nawiązanie do słów piosenki: „*Lepszy niż każda myśl, lepszy niż każdy plan*”, oraz nawiązanie do historii zmartwychwstania Tabity. Nawet, jeśli problemy w naszym życiu wydają się zbyt wielkie, Bóg ma lepszy plan i najlepsze rozwiązanie. Gdy Tabita zachorowała, uczniowie na pewno modlili się o jej uzdrowienie, jednak ona umarła, ale Bóg miał lepszy plan. Gdy wieść o jej zmartwychwstaniu rozniosła się po całej Joppie, wielu uwierzyło w Boga. Ufaj Bogu, że On może wszystko, nawet w beznadziejnej sytuacji.
6. Przeczytanie i zapamiętanie wersetu biblijnego. „*Oto Ja jestem Pan, Bóg wszelkiego ciała: Czy jest dla mnie coś niemożliwego?*” (Jr 32:27). Uczniowie odgadują werset, zapisany na tablicy. Podział uczniów na 2 grupy, po kolei uczniowie zgadują literki. Jeśli jakiejś literki nie ma w wersecie otrzymują minusowy punkt. Wygrywa drużyna z mniejszą liczbą punktów ujemnych.

„Oto Ja jestem Pan, Bóg wszelkiego ciała: Czy jest dla mnie coś niemożliwego?” JR 32:27

_T_ _A_ _E_T_M _A_, B_G _SZ_ _K_ _G_ C_ _Ł_: C__ J__T _L_
M_ _E C__ N_E_O__W_G? 32:27

WIĄZANIE TEORII Z PRAKTYKĄ

1. Quiz. Uczniowie są podzieleni na 2 grupy. Z każdej grupy po kolei wybieramy jedną osobę do udzielenia odpowiedzi. Po przeciwległych stronach sali znajduje się po jednym krześle z napisami: TAK i NIE. Zadajemy pytanie (z puli pytań), uczniowie na wyścigi biegną, aby usiąść na krześle z odpowiednią odpowiedzią. Wygrywa ta grupa, która zdobędzie najwięcej punktów.

Pytania:

1. Tabita wyświadczała innym wiele dobra i okazywała miłosierdzie - TAK
2. Tabita z aramejskiego znaczy Dorkas – NIE (z greckiego)
3. Uczniowie posłali po Pawła – NIE (Po Piotra)
4. Piotr przebywał w Liddzie - TAK
5. Lidda leży bardzo daleko od Joppy – NIE (te dwie miejscowości nie są od siebie oddalone)
6. Tabita była księgową – NIE (była krawcową)
7. Wdowy płakały za Tabitą i pokazywały Piotrowi płaszcze i suknie przez nią zrobione - TAK
8. Tabita została wskrzeszona z martwych - TAK
9. Wieść o wskrzeszeniu Tabity uczniowie trzymali w tajemnicy – NIE (wieść rozeszła się po całej Joppie i wielu uwierzyło w Boga)
10. Piotr zaraz po tych wydarzeniach wyjechał z miasta – NIE (został w Joppie u Szymona garbarza przez wiele dni głosząc słowo Boże)

SPRAWDZENIE WIADOMOŚCI I OCENA PRACY UCZNIÓW

1. Podsumowanie zajęć. Nauczyciel daje uczniom chwilę do zastanowienia się, a potem chętne osoby opowiadają przykłady ze swojego życia, gdzie Bóg rozwiązał sytuację z którą się zmagali, kiedy doświadczali, że u Boga wszystko jest możliwe.
2. Uczniowie proszą w modlitwie Boga o to, aby nigdy nie wątpić, że Bóg może wszystko.

Lekcja 7. Bizneswoman służy swoimi dobrami

PODSTAWA BIBLIJNA: Dz 16:13-16

PRAWDA CENTRALNA: Naszym zadaniem jest służyć drugiemu darem, który otrzymaliśmy od Boga

WERSSET BIBLIJNY: „*Usługujcie drugim tym darem łaski, jaki każdy otrzymał, jako dobrzy szafarze rozlicznej łaski Bożej.*” (1 P 4:10)

CELE OPERACYJNE, uczeń:

- przytacza historię bizneswoman Lydii;
- podaje własne przykłady tego, jak służy swoimi darami;
- wymienia, w jakich sytuacjach może wykorzystać swoje dary;
- swoim życiem daje dobry przykład służby Bogu;
- wskazuje na dary, które otrzymał od Boga i wypowiada się jak może nimi służyć.

METODY: rebus (odkrywanie tematu lekcji), technika kuli śnieżnej (tworzenie definicji), pogadanka, studium biblijne

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: Biblia, kartki i długopisy, instrument (odtwarzacz muzyki) i teksty piosenek, tablica, rebusy (załącznik nr 1), karty charakterystyki bizneswoman (załącznik nr 2), materiały do studiowania Biblii (załącznik nr 3), zakładki z wersetami (załącznik nr 4)

TOK LEKCJI

ZAJĘCIA WPROWADZAJĄCE

1. Modlitwa o motywację i pasję do poznawania Boga i Jego Słowa. Uwielbienie Boga. Sprawdzenie obecności.
2. Nauczyciel umieszcza na tablicy karty z zagadkami (załącznik 1-wykreślanka). Zadaniem uczniów jest wyszukanie tematu dzisiejszej lekcji.
3. Nauczyciel wprowadza w temat, porusza jego problematykę (w czasach, w których żyjemy trudno jest służyć, zwłaszcza swoimi finansami), odnosi go do sytuacji w społeczeństwie i relacji między ludźmi.
4. Uczniowie otrzymują zadanie stworzenia własnej definicji "chrześcijańskiego przedsiębiorcy", metodą kuli śnieżnej. Jeśli liczba uczniów na to pozwala, zostają podzieleni na grupy: najpierw pracują indywidualnie, potem w parach, następnie w czwórkach, a na koniec tworzą wspólną definicję.
5. Kolejnym zadaniem dla uczniów jest wybranie kilku cech charakterystycznych dla bizneswoman). (Załącznik 2).
6. Przedyskutujcie i porozmawiajcie o tym razem.

ZAŻNAJOMIENIE UCZNIÓW Z NOWYM MATERIAŁEM

1. Nauczyciel opowiada historię Lidii.

Lidia bizneswoman, która spotkała Chrystusa była zamożną kobietą o dość wysokim statusie. Posiadała bowiem majątek, który pozwolił jej na prowadzenie własnego biznesu – sprzedawała purpurę zamożnym Rzymianom z Filipi. Pewnego dnia jednak spotkała mężczyznę, który mówił o Chrystusie. Było to nad rzeką. Lidia, jako pobożna Żydówka, modliła się wraz z innymi w dzień szabatu. W miejscach, w których nie było synagogi, spotykano się właśnie nad wodą, by dokonać rytualnych obmyć. W tym samym czasie przyszedł tam Paweł, by rozmawiać z ludźmi zgromadzonymi w tym miejscu. Lidie bardzo zainteresowało to, co mówił apostoł. Zaczęła się przysłuchiwać.

Paweł relacjonuje to w taki sposób: „W szabat wyszliśmy za bramę nad rzekę, gdzie – jak sądziliśmy – było miejsce modlitwy. I usiadłszy rozmawialiśmy z kobietami, które się zeszły” (Dz 16:13).

To właśnie wśród nich była Lidia. Paweł napisał, „że Lidia była tą, która bała się Boga”. Być może szukała w swoim życiu prawdy i szczęścia. Nie wiemy, czy bogactwo sprawiło, że inni ją szanowali. Może to był właśnie moment, w którym szukała Kogoś, kto dałby jej największe szczęście. Tak się stało. To spotkanie ją odmieniło. Lidia się nawróciła. Pan poruszył jej serce tak, że uważnie słuchała słów Pawła (Dz 16:14). To piękne wydarzenie spowodowało, że nie mogła stać w miejscu. Chciała poznać Boga jeszcze bardziej. Mimo, że w obyczaju żydowskim nikomu nie mieściło się w głowie, by kobieta zapraszała mężczyzn do domu, Lidia to zrobiła:

„Jeżeli uważacie mnie za wierną Panu” – powiedziała – „to przyjdźcie do mego domu i zamieszkajcie w nim” (Dz 16:15). Paweł był tym wyraźnie zmieszany. Pewnie nie spodziewał się takiej reakcji. Jak czytamy dalej w Dziejach Apostolskich, Lidia wręcz wymusiła to na nich. To wydarzenie dało początek ośrodkowi chrześcijaństwa w Filipi. Odtąd do domu Lidii przychodzili chrześcijanie, tworząc pierwszą w tych okolicach wspólnotę. Co działo się potem, niestety nie wiadomo. Być może Lidii przyszło umrzeć za wiarę, a być może dzieliła się z innymi świadectwem swego nawrócenia. Jedno wiemy na pewno. Mówi się, że jest to pierwsza nawrócona Europejka. Lidia pochodziło, bowiem z Tiatry w Azji Mniejszej. Dzisiaj to Akhisar w Turcji.

2. Nauczyciel rozdaje materiały do studiowania Biblii (załącznik 3) i prowadzi formę pracy indywidualnej ucznia.

3. Uczniowie samodzielnie wykonują zadania.

4. Próba odpowiedzi na pytania: Jakimi darami każdy z nas może dzisiaj służyć?

KIEROWANIE PROCESAMI UOGÓLNIANIA

1. Po pracy z tekstem biblijnym nauczyciel, poprzez dyskusję z uczniami, odnosi poznane prawdy do życia codziennego. Pytani, które może postawić:

- Jak mogę dzisiaj służyć Bogu i ludziom?
- Czy mogę dać lub podzielić się czymś, co jest dla mnie bardzo ważne?
- Czy mógłbym dzisiaj gościć misjonarzy w moim domu i ich karmić?
- A może to jest dla mnie coś nierealnego?

2. Przeczytanie i zapamiętanie wersetu biblijnego. „*Usługujcie drugim tym darem łaski, jaki każdy otrzymał, jako dobrzy szafarze rozlicznej łaski Bożej.*” (1 P 4:10). Nauczyciel prezentuje werset z Biblii (1 List Piotra 4:10). Każdy otrzymuje werset, jako zakładkę do książki (załącznik 4). Utrwalenie według metody: pierwsza osoba mówi pierwsze słowo, druga osoba powtarza pierwsze słowo i dodaje drugie słowo wersu, trzecia osoba powtarza dwa pierwsze słowa, dodaje więcej, i tak dalej, aż do wypowiedzenia całego wersu.

WIĄZANIE TEORII Z PRAKTYKĄ

1. Nauczyciel zachęca uczniów do zastanowienia się, co każdy z nich może już dziś zrobić, aby być użytecznym dla swojej rodziny, Kościoła, szkoły. Uczniowie zapisują swoje pomysły na plakacie z mapą myśli.
2. Nauczyciel mówi, że każdy, niezależnie od statusu, wieku czy posiadanych dóbr materialnych, może być potężnym sługą Boga. Każdy z nas ma wiele darów, ale niestety nie każdy wykorzystuje je w służbie. Nie zakopujcie swoich darów, ale służcie nimi i przynóście godne owoce!

SPRAWDZENIE WIADOMOŚCI I OCENA PRACY UCZNIÓW

1. Podsumowanie wiadomości i ocena pracy uczniów.
2. Modlitwy, w której uczniowie proszą Boga o to, aby pokazał im jakie posiadają dary, by być użytecznymi dla królestwa Bożego.

Lekcja 8. Kobiety niosące wieść o Jezusie

PODSTAWA BIBLIJNA: Mt 28:1-10, Mk 16:1-11, Łk 24:1-10, J 20:11-18

PRAWDA CENTRALNA: Idźcie i powiedzcie wszystkim o Jezusie

WERSSET BIBLIJNY: „Idźcie więc i nauczajcie wszystkie narody, udzielając im chrztu w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego.” (Mt 28:19)

CELE OPERACYJNE, uczeń/uczniowie:

- porównuje historie Zmartwychwstania z rolą w nich kobiet w czterech Ewangeliach;
- analizuje zachowanie kobiet po zmartwychwstaniu Jezusa;
- podaje własne przykłady głoszenia Ewangelii;
- modłą się o siebie nawzajem, aby Bóg dodał im odwagi do głoszenia Dobrej Nowiny.

METODY: studium biblijne, dyskusja, odkodowanie szyfru, pogadanka

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: Biblia, kartki i długopisy (załącznik 1), materiały do studiowania Biblii (załącznik 2), szyfr z wersetami (załącznik nr 3)

TOK LEKCJI

ZAJĘCIA WPROWADZAJĄCE

1. Modlitwa i uwielbienie. Nauczyciel modli się, szczególnie podkreślając potrzebę Bożej pomocy w wyrażaniu pragnień przekazywania Dobrej Nowiny.
2. Dzisiaj mówimy o kobietach, które powiedziały uczniom o zmartwychwstaniu Jezusa, o ich wierze i odwadze. Porozmawiajmy w szczególności o Marii Magdalenie.
3. Nauczyciel prosi uczniów, aby podzielili się na grupy i aby każda z grup opowiedziała, co wie o Marii Magdalenie, o historii jej życia (załącznik 1).
4. Pytanie do uczniów: Czy znacie inne osoby, które głoszą Ewangelię, opowiadając własne świadectwo?

ZAZNAJOMIENIE UCZNIÓW Z NOWYM MATERIAŁEM

1. Nauczyciel, w dyskusji z uczniami, relacjonuje zachowanie kobiet po zmartwychwstaniu.

Niezależnie od różnic w szczegółach narracji, jasne jest, że zmartwychwstały Jezus chce, aby kobiety zaniósł uczniom wieść o Jego zmartwychwstaniu i przekazały im Jego polecenie: („Idźcie i powiedzcie moim braciom: niech idą do Galilei, a tam mnie zobaczą” Mt 28:10).

Przewyciężywszy swój strach (ewangelista napisał najpierw: „nikomu nic nie mówili, bo się bali” Mk 16:8), w końcu to robią, ku zgorszeniu uczniów („Słowa te wydały im się jakimś nonsensem i nie uwierzyli” - relacjonuje Łk 24:11).

Pięćdziesiąt dni później, po wniebowstąpieniu Pana, spotykamy je ponownie, w górnym pokoju. Tam te kobiety przebywają wspólnie z apostołami, modląc się i prosząc o przyjście Ducha Świętego i spełnienie obietnicy Ojca. Kościół Pański będzie powstawał. Owoce zmartwychwstania kobiety ogłosiły w tamten wiosenny poranek. Biblia nie mówi zbyt wiele o kobietach po zmartwychwstaniu, poza tym, co już omówiliśmy.

2. Nauczyciel proponuje porównanie zachowania Marii Magdaleny po zmartwychwstaniu w czterech Ewangeliach: 4 grupy - 4 Ewangelie, po jednej dla każdej z grup. Nauczyciel rozdaje materiały do studium biblijnego (załącznik 2).

KIEROWANIE PROCESAMI UOGÓLNIANIA

Jeśli chcemy naśladować Chrystusa, my chrześcijanie nie możemy o Nim milczeć. Musimy, podobnie jak wymienione kobiety, nieść to radosne przesłanie całemu światu.

1. Nauczyciel prosi uczniów, aby powiedzieli, jakie wyzwania stoją przed współczesnym chrześcijaninem, który daje świadectwo o Chrystusie?
2. Nauczyciel prosi również uczniów, aby powiedzieli, czego doświadczyli, gdy mówili o Chrystusie?
3. Uczniowie wykonują zadanie - rozwiązują szyfr za pomocą wiersza (załącznik 3).
4. Przeczytanie i zapamiętanie wersetu biblijnego. *„Idźcie więc i nauczajcie wszystkie narody, udzielając im chrztu w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego.”* (Mt 28:19). Nauka wersetu na pamięć sposobem zaproponowanym przez uczniów

WIĄZANIE TEORII Z PRAKTYKĄ

1. Nauczyciel zaprasza uczniów do opowiedzenia o swoich doświadczeniach, o tym jak pokonywali trudności i co z tego wynieśli.

- Proszę podzielić się własnymi pomysłami na realizację ewangelizacji w mieście.
- Pomyślcie o jej sposobach. Wykonajcie plan tego zadania.

2. Nauczyciel dzieli się pomysłem: ewangelizacja młodzieży.

Młodzież wychodzi na zewnątrz z małym stolikiem, głośnikami, lub jeśli potrafi ktoś grać na instrumentach, np. z gitarą. Na stole stoją dwa słoiki wypełnione: jeden z wersetami z Biblii - "Przepowiednia od Boga", drugi - ze słowami znanych ludzi, którzy uwierzyli w Boga, a także z wersetami z Pisma Świętego - "Bank prorocत्व". Chodzi o to, aby przeczytać w Piśmie Świętym przesłanie od samego Boga.

SPRAWDZENIE WIADOMOŚCI I OCENA PRACY UCZNIÓW

1. Podsumowanie wiadomości i ocena pracy uczniów.
2. Zakończenie zajęć modlitwą

Lekcja 9. Paweł – podróżnik i zdobywca dusz dla Chrystusa

PODSTAWA BIBLIJNA: Dz 9:20-30

PRAWDA CENTRALNA: Jeśli Bóg Ciebie powołał, idź za Nim odważnie

WERSSET BIBLIJNY: „Mężowie bracia, ja aż do dnia dzisiejszego żyłem przed Bogiem z całkowicie czystym sumieniem.” (Dz 23:1)

CELE OPERACYJNE, uczeń:

- opowiada historię spotkania Saula z Chrystusem;
- opisuje odpowiedź Saula na wyzwanie rzucone mu przez Boga;
- analizuje swoje spotkanie z Chrystusem i jego implikacje;
- pracuje indywidualnie z tekstem biblijnym;
- w modlitwie prosi Boga o odwagę w wypełnianiu Bożych zadań, Bożego powołania.

METODY: pogadanka, studium biblijne, dyskusja, opowiadanie, wywiad, śnieżna kula

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: komputer, Biblia, obrazki (załącznik 1), prezentację (załącznik 2), zaproszony gość, karty z wersetami (załącznik 3), pudełko, kartki i długopisy

TOK LEKCJI

ZAJĘCIA WPROWADZAJĄCE

Sprawdzenie obecności, rozmowa o wydarzeniach w życiu uczniów z minionego tygodnia.

Modlitwa.

Uczniowie dzielą się swoimi odebranymi od Boga powołaniami (metodą śnieżnej kuli).

ZAŚNĄJOMIENIE UCZNIÓW Z NOWYM MATERIAŁEM

Powołanie jest żywym, realnym dialogiem Boga i człowieka: z inicjatywą wychodzi Bóg, a obdarzony darem wolności człowiek staje wobec szansy przyjęcia tego, niczym niezasłużonego, zaproszenia: „*Nie wyście Mnie wybrali, ale Ja was wybrałem*” (J 15,16). Dzisiaj porozmawiajmy o człowieku, który postawił Boga na pierwszym miejscu w swoim życiu.

Nauczyciel prezentuje obrazki, uczniowie wypowiadają się na ich temat. (Załącznik 1).

Nauczyciel przy pomocy prezentacji (załącznik nr 2) opowiada historię apostoła Pawła. (Dz 9:1-30)

KIEROWANIE PROCESAMI UOGÓLNIANIA

Wywiad z zaproszonym gościem. Uczniowie zadają pytania, gość (apostoł Paweł) odpowiada. Gdyby uczniom zabrakło propozycji pytań, wypowiedź gościa nakierowana powinna być na jego relację z Jezusem, na podróż, na napisane listy, na jego wierność Chrystusowi pomimo cierpień i niedogodności, które doświadczał w swoim życiu.

Rozmowa kierowana na temat. Dlaczego apostoł Paweł pozostał wierny Bogu aż do swojej śmierci?

Przeczytanie i zapamiętanie wersetu biblijnego. „*Mężowie bracia, ja aż do dnia dzisiejszego żyłem przed Bogiem z całkowicie czystym sumieniem.*” (Dz 23:1). Nauczyciel zmienia karty z werselem. Zadaniem uczniów jest wstawienie brakujących słów (załącznik 3).

WIĄZANIE TEORII Z PRAKTYKĄ

Ćwiczenie: Na podstawie wiarygodnych świadectw Kościół przypisuje apostołowi Pawłowi autorstwo 14 Listów zawartych w Biblii. Proszę wybrać z listy wiadomości, które napisał Paweł (załącznik 2).

Pytanie do uczniów: Jak myślisz, czego Pan Bóg oczekuje od nas teraz? A może doskonale wiesz od dawna, ale boisz się zrobić krok. Od dzisiaj, jeśli Bóg cię powołał, idź za Nim odważnie. Bądź silny i odważny! Bóg pomoże Ci osiągnąć to, do czego Cię powołał.

SPRAWDZENIE WIADOMOŚCI I OCENA PRACY UCZNIÓW

Uczniowie dodają do wymienionych rodzajów powołanie, o którym mówili na początku lekcji, zapisując na kartkach. Każdy podchodzi do pudła i wrzuca do niego swoją kartkę. Nauczyciel zapisuje również na kartce swoje powołanie po czym mówi: To pudełko będzie zawsze w naszej salce i na każdych zajęciach będziemy się modlić, aby Bóg pomógł nam realizować nasze powołania.

Modlitwa.

Lekcja 10. John Wycliffe

PODSTAWA BIBLIJNA: Ps 119:130

PRAWDA CENTRALNA: Treść Biblii powinna być dostępna dla wszystkich ludzi

WERSET BIBLIJNY: „*Aby wszyscy ludzie byli zbawieni i doszli do poznania prawdy. Albowiem jeden jest Bóg, jeden też pośrednik między Bogiem a ludźmi, człowiek Chrystus Jezus.*” (1 Tm 2:4-5)

CELE OPERACYJNE, uczeń:

- opíše krótko, jak doszło do przetłumaczenia Biblii pod redakcją Johna Wycliffa;
- wyjaśnia, dlaczego każdy naród potrzebuje własnego tłumaczenia Biblii;
- uzasadnia potrzebę wspierania inicjatyw związanych z tłumaczeniem Biblii na wszystkie języki świata;
- podejmuje decyzję, aby wspierać inicjatywy brakujących tłumaczeń Biblii.

METODY: pogadanka, film, wykład, dyskusja, praca z tekstem

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: komputer (do wyświetlenia filmu – link znajduje się w tekście scenariusza), książka: „Boży generałowie. Wielcy reformatorzy” Roberta Liardona, kwartalnik wydawany przez BSM pod tytułem „Idźcie”, Biblia

TOK LEKCJI

ZAJĘCIA WPROWADZAJĄCE

1. Przywitanie uczniów, modlitwa, sprawdzenie obecności.
2. Nauczyciel podaje temat lekcji i prawdę centralną.
3. Nauczyciel pyta uczniów, jakie języki obce znają bardzo dobrze, a jakie w stopniu minimalnym. Następnie nauczyciel pyta uczniów, jakby się czuli, gdyby znaleźli się na ważnym dla siebie spotkaniu, ale okazałoby się, że spotkanie odbywa się w języku, którego wcale nie znają. Zadaje też pytania:
  - Czy są usatysfakcjonowani, jeśli osoba, która zna ten język streszcza im zrozumianą przez siebie treść, ale bardzo ogólnie;
  - Czy byłiby usatysfakcjonowani, jeśli podczas tego spotkania, każdy z nich miał do pomocy własnego tłumacza.

ZAZNAJOMIENIE UCZNIÓW Z NOWYM MATERIAŁEM

1. Pogadanka na temat starożytnych tłumaczeń Biblii z języków oryginalnych:
  - Septuaginta (Stary Testament, język grecki, 250-250 przed Chrystusem);
  - Wulgaty (cała Biblia + księgi apokryficzne, na łacinę, lata 382-406).

2. Nauczyciel włącza film w celu wprowadzenia uczniów w historię Jana Wycliffa: „Jan Wicliffe – Jutrzenka reformacji | Rodowód odc. 11”
Link: <https://www.youtube.com/watch?v=GDWTqiSJKe8>
3. Praca z tekstem - uzupełnienie istotnych szczegółów z historii ruchu przedreformacyjnego zainicjowanego przez Johna Wycliffa na podstawie książki Robertsa Liardona „Boży generałowie. Wielcy reformatorzy” (czytanie 3 fragmentów przez chętnych uczniów):
  - Tragiczne czasy prowadzą go do Słowa (str. 23);
  - Przeznaczenie: drzwi, których nie może zamknąć żaden człowiek (str. 42);
  - Ci głośni lollardzi (str. 46).

KIEROWANIE PROCESAMI UOGÓLNIANIA

1. Pogadanka na następujące tematy:
  - Jaką wiedzę na temat Boga i zbawienia mielibyśmy w Polsce, gdyby nie było dostępne tłumaczenie Biblii na język polski?
  - W jakiej sytuacji znajdują się narody, które nie mają swojego tłumaczenia Biblii?
  - Jakie znamy inne osoby oraz jakie organizacje, które były lub są zaangażowane w tłumaczenie Biblii.
2. Przeczytanie i zapamiętanie wersetu biblijnego: *„Aby wszyscy ludzie byli zbawieni i doszli do poznania prawdy. Albowiem jeden jest Bóg, jeden też pośrednik między Bogiem a ludźmi, człowiek Chrystus Jezus.”* (1 Tm 2:4-5). Nauczyciel wprowadza werset biblijny, uczniowie wyszukują go w Biblii, powtarzają kilka razy.

WIĄZANIE TEORII Z PRAKTYKĄ

Wspólne przeglądanie stron internetowych organizacji:

1. Wycliff Global Alliance: <https://www.wycliffe.org/>;
2. Biblijnego Stowarzyszenia Misyjnego www.bsm.org.pl.

Uczniowie odpowiadają na pytanie: „W jaki sposób mogą wesprzeć tłumaczenie Biblii dla narodów i ludów, które nie mają własnych tłumaczeń?”

Nauczyciel może zachęcić uczniów do przygotowania i przeprowadzenia własnego projektu związanego z tematem lekcji, który pobudzi grupę, a nawet całą społeczność do wsparcia dzieła tłumaczenia.

Uczniowie modlą się o narody, które nie mają własnych tłumaczeń Biblii oraz o to, aby Bóg pokazywał im, w jaki sposób mogą pomóc.

SPRAWDZENIE WIADOMOŚCI I OCENA PRACY UCZNIÓW

1. Odpowiedzi ustne uczniów na pytania nauczyciela:
  - W jakich językach oryginalnych zostały napisane księgi biblijne?
  - Kiedy i na jaki język zostało przetłumaczone Pismo Święte po raz pierwszy?
  - Opisz krótko, z jakich powodów Jan Wycliff przetłumaczył Biblię na język angielski mimo sprzeciwów ze strony Kościoła Katolickiego.
  - Podaj nazwy znanych ci organizacji, których celem jest dostarczanie tłumaczeń Biblii do wszystkich narodów.
2. Nauczyciel ocenia pracę i zaangażowanie uczniów oraz prowadzi modlitwę dziękczynną za tłumaczy Biblii.

DODATKOWA LEKCJA Z TEMATU O TŁUMACZENIU BIBLII

Opcjonalnie można przeprowadzić kolejną lekcję związaną z dziełem tłumaczenia Biblii. Kupujemy wybrany numer kwartalnika „Idźcie”, który jest wydawany przez Biblijne Stowarzyszenie Misyjne.

Nauczyciel poleca uczniom jako zadanie domowe do lekcji, żeby:

- a) Ściągnęli ze strony internetowej (za opłatą) bieżący numer kwartalnika, wybrali i przeczytali jeden dowolny artykuł z kwartalnika, który opisuje bieżącą sytuację w prowadzonym projekcie misyjnym (uczniowie uzgadniają między sobą, kto zajmie się, którym tytułem, aby się one nie powtarzały),
- b) Zreferowali na następnej lekcji wybrany artykuł i poprowadzili modlitwę w intencji danego ludu i prowadzonego wśród nich projektu.

Prawidłowe wykonanie powyższych zadań powinno być okazją dla uczniów do zdobycia dodatkowych dobrych ocen z przedmiotu.

Lekcja 11. Jan Hus

PODSTAWA BIBLIJNA: Ps 119:105

PRAWDA CENTRALNA: Człowiek Boży jest posłuszny Słowu Bożemu

WERSSET BIBLIJNY: „*Całe Pismo natchnione jest przez Boga, pożyteczne do nauki, wykazywania błędu, do poprawy, wychowania w sprawiedliwości, aby człowiek Boży był doskonały, przygotowany do wykonania wszelkiego dobrego dzieła.*” (2 Tm 3:16-17)

CELE OPERACYJNE, uczeń:

- opowiada krótko, kim był Jan Hus;
- wyjaśnia, dlaczego i w jaki sposób Jan Hus sprzeciwiał się władzom Kościoła katolickiego;
- uzasadnia, dlaczego sługa Boży powinien być posłuszny Słowu Bożemu;
- wyjaśnia, na czym polega posłuszeństwo Słowu Bożemu;
- prosi Ducha Świętego, aby pomógł mu być posłusznym Słowu Bożemu.

METODY: film, wykład, dyskusja, metoda śnieżnej kuli

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: Smartfon, komputer z dostępem do Internetu, drukarko-kopiarka, książka Roberta Liardona „Boży generałowie. Wielcy reformatorzy”, arkusz papieru B1, klej i nożyczki

TOK LEKCJI

ZAJĘCIA WPROWADZAJĄCE

1. Przywitanie uczniów, modlitwa, sprawdzenie obecności.
2. Nauczyciel pisze na tablicy hasło „Posłuszeństwo Słowu Bożemu”, a następnie rozdaje uczniom karteczki samoprzylepne i poleca, aby:
  - Napisali na karteczkach swoją własną definicję tego hasła,
  - Uzgodnili wspólną definicję w parach,
  - Uzgodnili wspólną definicję w czwórkach.
3. Na koniec grupa wypracowuje jedno wspólne dla całej klasy stanowisko.

ZAZNAJOMIENIE UCZNIÓW Z NOWYM MATERIAŁEM

1. Wprowadzenie do historii życia Jana Husa za pomocą filmu „Czeska reformacja – Hus i Hieronim | Rodowód odc. 12”
link: <https://www.youtube.com/watch?v=wPc3ytkvEMk>
2. Nauczyciel czyta krótki przekaz opracowany na podstawie książki: „Boży generałowie. Wielcy reformatorzy”.

Jan Hus, a właściwie Jan z Husińca, żył w latach 1370-1415. Pochodził z biednej rodziny, ale jego matka była osobą głęboko wierzącą, a do tego silnie zdeterminowaną, aby zrobić wszystko, co można, by jej syn został księdzem. W średniowieczu jedyną szansą na zdobycie edukacji dla osób niezamożnych była droga kapłańska. Hus zaczął edukację w wieku 12 lat. Jan okazał się uczniem bardzo zdolnym i pracowitym, więc dostał się na Uniwersytet Praski. Gdy był studentem żył w wielkiej biedzie, ale nie poddawał się, a obserwując życie księży widział, że im się dobrze powodzi. Miał nadzieję, że gdy sam zostanie księdzem, to i on zacznie wreszcie żyć w dostatku. Gdy zetknął się z Pismem Świętym, zaczął je czytać, zrozumiał, że jest grzesznikiem, a droga za Bogiem to nie zawsze droga za dostatkiem. Zrozumiał, że Jezus umarł za niego. Jan przeżył tę prawdę i oddał Panu Jezusowi swoje życie, a wtedy jego motywacje zupełnie się zmieniły. Nadal chciał zostać księdzem, ale już nie po to, by żyć w dostatku, tylko po to, by wyklądać ludziom Słowo Boże.

W tamtych czasach Biblia była dostępna tylko po łacinie. Hus z racji swojego wykształcenia znał ten język, ale zdawał sobie sprawę z tego, że niewykształceni ludzie potrzebują, aby mówić do nich o Bogu, w ich języku, po czesku. W tym czasie naród czeski nie posiadał nawet własnego pisma, więc Jan je dla nich opracował. Włożył w to tyle serca i mądrości, że w XV wieku język czeski był najlepiej rozwiniętym językiem słowiańskim.

Oprócz tego, że Jan poznał Słowo Boże i ratunek w Jezusie, to, gdy czytał Pismo, widział jak bardzo życie innych księży odbiega od przykładu Jezusa. Duchowieństwo w tym czasie nie tylko żyło w luksusie, ale było zdeprawowane do tego stopnia, że biskupi pobierali od księży specjalny podatek za posiadanie kochanek. Księża wymagali od ludu opłat nawet za takie posługi, jak spowiedź.

Ludzie żyli w biedzie, nierzadko byli dodatkowo obciążeni podatkami i opłatami kościelnymi. Dochodziło do tego, że musieli zastawiać nawet narzędzia swojej pracy. Hus obserwując taką nieprawość krytykował ją, domagał się natychmiastowych reform. Przeciwstawiał się sprzedaży odpustów, kupczeniu relikwiami, a kiedy papież zakazał głoszenia kazań po czesku, nie posłuchał, gdyż uznał, że jeśli papież nie jest posłuszny Bożemu Słowu, to on nie musi być posłuszny papieżowi.

Hus krytykował działania papieży, szczególnie, że w tym czasie od wielu już lat funkcjonował gorszący podział w Kościele katolickim. Było jednocześnie dwóch papieży, którzy prowadzili ze sobą wojnę. Nie była to wojna poglądów, ale zwykła zbrojna wojna z udziałem wojsk. Aby rozwiązać ten problem wybrano trzeciego papieża, jednak wtedy nie ustąpił żaden z poprzednich, zatem było jednocześnie trzech.

Jan Hus, jako teolog był szanowany i ceniony na Uniwersytecie Praskim, na którym był wykładowcą. Szanował i popierał go także ówczesny biskup praski i król. Został pierwszym czeskim rektorem uniwersytetu. Wcześniej takie stanowisko zajmowali jedynie uczeni niemieccy.

Dla zwykłych, świeckich ludzi Hus miał inne przesłanie. Nauczał ich o Bożej miłości, o zbawieniu, o tym, że Pan Jezus i apostołowie także nie byli ludźmi wyniosłymi, przebywali wśród prostych i grzesznych ludzi i służyli im. W kaplicy gdzie głosił, nakazał namalować obrazy. Z jednej strony przedstawieni byli Pan Jezus i apostołowie w prostych szatach, z drugiej papież i inne wysokie duchowieństwo w zbrojach i z bronią. Przywracał ludziom godność i brał ich w obronę. Był prawdziwym pasterzem. Miał olbrzymie poparcie wśród narodu.

Zetknął się także z pismami Wycliffa i zgodził się z większością z nich, co przysporzyło mu wielu wrogów, przede wszystkim wśród duchowieństwa. Był gotów dyskutować z nimi, ale przeciwnicy nie byli zainteresowani dyskusją.

Początkowe poparcie ze strony króla zakończyło się wtedy, gdy wprowadzono masową sprzedaż odpustów. Król otrzymał od papieża prawo do części dochodów z tego procederu. Hus jasno się sprzeciwił kupczeniu odpustami, nazywając ten grzech, tak jak i inne czyny polegające na sprzedaży łaski Bożej - „symonią”. Nazwa „symonia” pochodzi od Szymona Czarnoksiężnika, który w ósmym rozdziale Dziejów Apostolskich próbował od apostołów kupić za pieniądze dar Ducha Świętego. Apostoł Piotr

ostro mu się wtedy sprzeciwił i potępił jego czyn. To samo zrobił Hus, sprzeciwił się kupowaniu i sprzedawaniu Bożych darów lub tego, co uważano za Boże dary, ale wtedy „słudzy Boży” zaczęli go prześladować, a król, który do tej pory go chronił, opuścił go.

Ta sytuacja doprowadziła do sądu nad Janem. Wezwano go do Konstancji na sobór, zapewniono nietykalność i możliwość debaty, więc udał się tam, gdzie mu kazano. Na miejscu okazało się, że zdaniem władz Kościoła Hus jest heretykiem, a słowo dane heretykowi nie jest wiążące. Przyjaciele Jana namawiali go, aby odwołał swoje poglądy, żeby ratować życie. On jednak nie zgodził się na to. Wypowiedział wtedy znamienne słowa, które świadczą dobitnie, jak wielkim był człowiekiem - ale ja wam ich teraz nie przekażę. Mam natomiast pewność, że sami je znajdziecie.

3. Nauczyciel poleca uczniom wykonanie następnego zadania. Jeśli uczniów jest więcej niż 5 osób, zadanie to można wykonać w dwóch grupach. Uczniowie wspólnie lub w grupach:
  - Wyszukują w książce „Boży generałowie. Wielcy reformatorzy” i w Internecie informacje na temat Jana Husa;
  - Wybierają informacje związane z prawdą centralną;
  - Drukują lub kopiują fragmenty artykułów korzystając z drukarko-kopiarki;
  - Opracowują plakat w formie kolażu, który wspólnie wieszają w sali lekcyjnej.

KIEROWANIE PROCESAMI UOGÓLNIANIA

1. Pogadanka na następujące tematy:
  - Jaki wpływ na historię świata miała działalność Jana Husa?
  - Za co go podziwiamy?
  - Jaki wpływ na nasze życie ma przykład życia Jana Husa? Czego możemy się od niego nauczyć?
2. Przeczytanie i zapamiętanie wersetu biblijnego. *„Całe Pismo natchnione jest przez Boga, pożyteczne do nauki, wykazywania błędu, do poprawy, wychowania w sprawiedliwości, aby człowiek Boży był doskonały, przygotowany do wykonania wszelkiego dobrego dzieła.”* (2 Tm 3:16-17). Nauczyciel wprowadza werset biblijny, uczniowie wyszukują go w Biblii, powtarzają kilka razy.

WIĄZANIE TEORII Z PRAKTYKĄ

1. Uczeń odpowiada na pytania:
  - Czy jestem posłuszny Słowu Bożemu?
  - Co z przykładu Jana Husa chciałbym/chciałabym zastosować w swoim życiu?

SPRAWDZENIE WIADOMOŚCI I OCENA PRACY UCZNIÓW

1. Nauczyciel ocenia pracę i zaangażowanie uczniów.
2. Uczniowie modlą się o to, aby Bóg pomógł być posłusznym Słowu Bożemu.

Lekcja 12. Marcin Luter

PODSTAWA BIBLIJNA: 1 Kor 1:18-31

PRAWDA CENTRALNA: Człowiek Boży jest odważny

WERSSET BIBLIJNY: „*Występny ucieka, chociaż nikt go nie goni, lecz sprawiedliwy jest nieustraszony jak młody lew.*” (Prz 28:1)

CELE OPERACYJNE, uczeń:

- opowiada krótko, kim był Marcin Luter;
- opowiada, w jaki sposób Marcin Luter rozpoczął reformę kościoła;
- wyjaśnia, na czym polegała odwaga Marcina Lutra;
- podaje przykłady odwagi Bożych ludzi we współczesnych czasach;
- prosi Ducha Świętego, aby pomógł mu być odważnym w Bożych sprawach.

METODY: film, dyskusja, praca w grupie, metoda kuli śnieżnej

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: Smartfon, komputer z dostępem do Internetu, książka „Boży generałowie. Wielcy reformatorzy”, strona na Facebooku.

TOK LEKCJI

ZAJĘCIA WPROWADZAJĄCE

1. Przywitanie uczniów, modlitwa, sprawdzenie obecności
2. Nauczyciel pyta uczniów:
  - Jakie cechy powinien posiadać człowiek, który widzi zło i chciałby to zmienić?
  - Na co musi być przygotowany taki człowiek? Na jakie koszty?
  - Czy potraficie podać przykłady osób, które dokonały czegoś ważnego w odpowiedzi na zło wokół siebie? (Uwaga! Nauczyciel powinien przygotować przykład na wypadek, gdyby uczniowie nie potrafili podać żadnego. Najprawdopodobniej zainspiruje to uczniów do podania kolejnych).
  - Czym zatem według Was jest odwaga? – praca nad pojęciem z wykorzystaniem metody kuli śnieżnej.

ZAZNAJOMIENIE UCZNIÓW Z NOWYM MATERIAŁEM

1. Nauczyciel mówi, że przykładem człowieka, który w odważny sposób opowiedział się po stronie prawdy w niełatwych czasach jest Marcin Luter. Następnie nauczyciel wraz z uczniami ogląda 2 krótkie filmy. Film „Marcin Luter – Odkrycie Słowa Bożego | Rodowód odc. 18” i Film „Marcin Luter: 95 tez | Rodowód 21”

https://www.youtube.com/watch?v=ENC62L4GWhc&ab_channel=G%C5%82osNadziei

Następnie nauczyciel wyświetla uczniom fragment filmu „Luter” w reżyserii Erica Tilla (tylko fragment od 01:14:45 do 01:19:30 – przesłuchanie Lutra w Wormacji), a następnie zachęca ich do samodzielnego obejrzenia go w całości w domu.

<https://youtu.be/RrZ10cupiCY?t=4485>

2. Dyskusja na temat największych dokonań Lutra. Uczniowie na podstawie dyskusji kierowanej przez nauczyciela formułują listę dokonań, a nauczyciel spisuje wyłonione pomysły na tablicy lub dużej kartce.
3. Projekt – „Strona na Facebooku”. Nauczyciel zachęca uczniów, aby odegrali rolę Marcina Lutra, ale przeniesionego do naszego informacyjnego społeczeństwa, dysponującego współczesnymi środkami przekazu. W jaki sposób Luter mógłby wystąpić dzisiaj? Spośród różnych propozycji nauczyciel wybiera lub podpowiada stworzenie strony na Facebooku i przygotowanie jej zgodnie z tym, do czego przekonywał lub co komentował Luter. Uczniowie mogą zaprojektować, a nawet założyć stronę na Facebooku. Powinny się tam znaleźć m. in.:
  - 95 tez,
  - 4 prawdy Reformacji,
  - stanowisko Marcina Lutra na zniszczenie, chaos i rewoltę w Wittenberdze (żał za to, że doszło do masakry),
  - informacja o dokonaniu tłumaczenia na język niemiecki.

KIEROWANIE PROCESAMI UOGÓLNIANIA

1. Pogadanka na następujące tematy:
  - Jaki wpływ na historię świata miała działalność Marcina Lutra?
  - Za co go podziwiamy?
  - Jaki wpływ na nasze życie ma przykład życia Marcina Lutra, w tym jego odwaga?
  - Czego możemy się od niego nauczyć?
2. Przeczytanie i zapamiętanie wersetu biblijnego. „*Występny ucieka, chociaż nikt go nie goni, lecz sprawiedliwy jest nieustraszony jak młody lew.*” (Prz 28:1). Nauczyciel wprowadza werset biblijny, uczniowie wyszukują go w Biblii, powtarzają kilka razy.

WIĄZANIE TEORII Z PRAKTYKĄ

Uczeń zapisuje w zeszycie i odpowiada na poniższe pytania:

- Czy jestem odważny w przyznawaniu się do wiary w Jezusa Chrystusa?
- Czy jestem odważny w zajmowaniu stanowiska w sprawach dotyczących etyki i wyborów moralnych?
- Czy jestem odważny wtedy, gdy trzeba się przeciwstawić złu np. w czyjejś obronie?
- Co z przykładu Marcina Lutra chciałbym/chciałabym zastosować w swoim życiu?

SPRAWDZENIE WIADOMOŚCI I OCENA PRACY UCZNIÓW

1. Nauczyciel ocenia pracę i zaangażowanie uczniów w czasie lekcji.
2. Uczniowie modlą się o to, aby Bóg pomógł im być odważnymi w sytuacjach, które są dla nich wyzwaniem.

Lekcja 13. John i Charles Wesley

PODSTAWA BIBLIJNA: Ef 2:8-9

PRAWDA CENTRALNA: Zbawienie jest z łaski

WERSSET BIBLIJNY: „*Albowiem łaską zbawieni jesteście przez wiarę, i to nie z was: Boży to dar. Nie z uczynków, aby się kto nie chlubił.*” (Ef 2:8-9)

CELE OPERACYJNE, uczeń:

- analizuje zapiski z dziennika Johna Wesley`a;
- krótko charakteryzuje służbę braci Wesley;
- opisuje czym jest zbawienie i jak go uzyskać;
- wymienia różnice w służbie braci Wesley z czasu nawrócenia i przed nim;
- modli się o innych ludzi potrzebujących zmiany w swoim życiu.

METODY: wykład, pogadanka, dyskusja, praca z tekstem, rozwiązywanie zadań

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: Biblia, książka „Boży Generałowie” Roberts Liardon, arkusz szarego papieru, klej

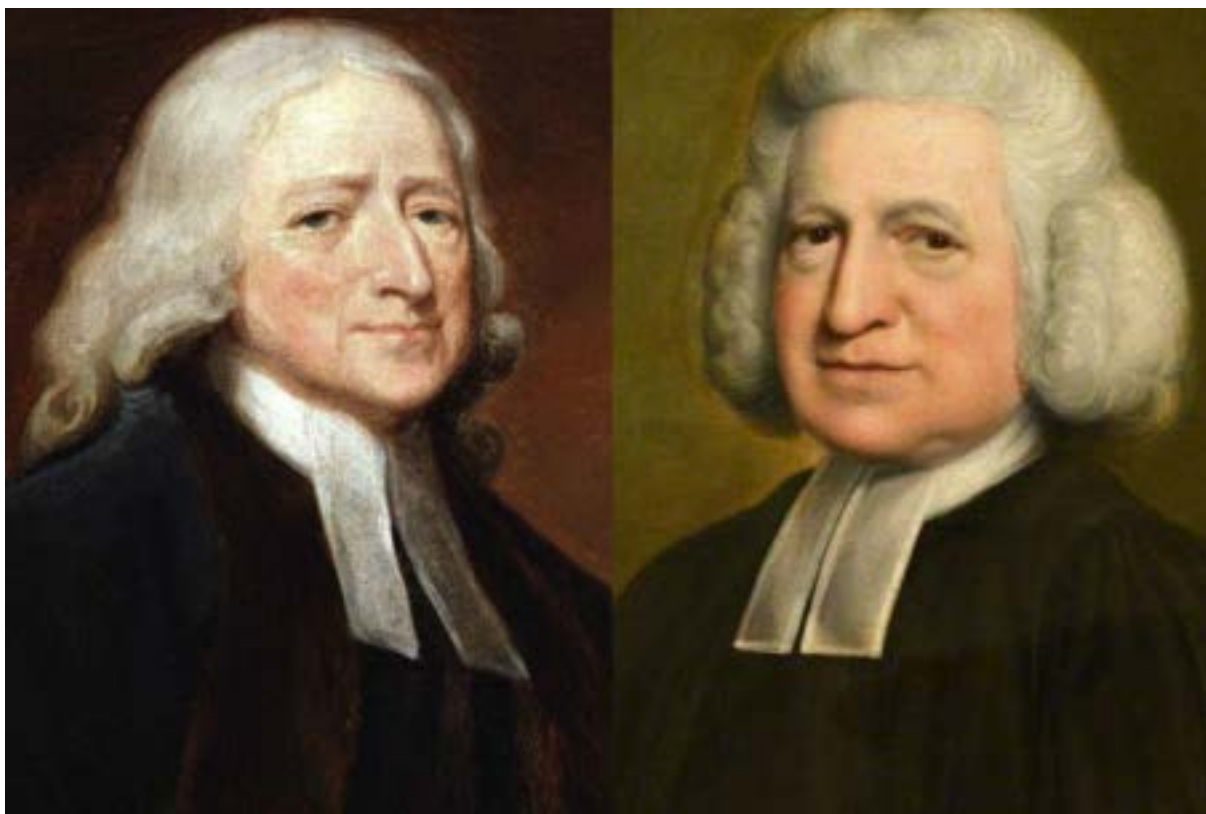
TOK LEKCJI

ZAJĘCIA WPROWADZAJĄCE

1. Przywitanie uczniów, sprawdzenie obecności, zapisanie tematu lekcji na tablicy.
2. Modlitwa,
3. Przybliżenie tła historycznego dla sytuacji życiowej braci Wesley:

Należy wydrukować ich zdjęcie, przykleić do większego arkusza, a wokół zdjęcia przyklejać kartki z opisami sytuacji politycznej, gospodarczej, religijnej na świecie i w Anglii. (Uczniowie losują kartki z informacjami, kolejno czytają i przyklejają do arkusza, wokół zdjęcia braci Wesley) Podczas tego zadania w tle włączony jest jeden z hymnów napisanych przez Charlesa Wesley`a. Nauczyciel wyjaśnia, iż jest to pieśń skomponowana przez braci Wesley. Hymn o tytule: “Jesus Lover of My Soul”

<https://www.youtube.com/watch?v=nOnSe5J-cz8&list=PLSO1bz2ei7YPZwuR62JDhNWsIgPzj2ibh>

Na tronie Anglii zasiadała królowa Anna, a we Francji panował Ludwik XIV. Żył jeszcze Issac Newton, a Ameryka była tylko grupą niezależnych kolonii. Rewolucja przemysłowa miała nadejść kilka dekad później. Anglia była wtedy krajem rolniczym i prowincjonalnym.	Świat wchodził w epokę oświecenia/epokę rozumu, która przekładała racjonalizm i naukę ponad prawdy moralne, duchowe i biblijne. Rozwijał się humanizm, a wraz z nim przyszedł upadek moralny.
W Anglii coraz większe żniwo zbierał alkoholizm i to na wszystkich poziomach społecznych.	Szczególnie okrutny był los dzieci, miały bardzo ciężkie warunki bytowe, wiele z nich umierało w dzieciństwie.
John i Charles urodzili się jako piętnaste i osiemnaste dziecko z dziewiętnastorga rodzeństwa, z których tylko dziesięcioro dożyło wieku dojrzałego.	Ich rodzice Samuel i Susanna Wesley wywodzili się z linii usługujących i prowadzili parafię w ich rodzinnym mieście.
John Wesley urodził się 17 czerwca 1703 roku, a Charles 18 grudnia 1707 roku w Anglii.	Surowe wychowanie do życia moralnego było głęboko zakorzenione w psychice młodego Johna.

ZAŚNAJOMIENIE UCZNIÓW Z NOWYM MATERIAŁEM

1. Obejrzenie filmu o życiu braci Wesley:

<https://www.youtube.com/watch?v=gH6Hqu12sDk>

- Ojciec John'a i Charles'a, Samuel Wesley był anglikański pastorem, a matka Susanna prowadziła w domu religijne wychowanie dzieci. Uczyla dzieci hymnów, psalmów, przypowieści i fragmentów Biblii na pamięć. Wpajała w dzieci dobre maniery i nawyki, co ukształtowało w Johnie i Charlesie stabilność, poczucie celu, bycie zdyscyplinowanym i systematycznym w szukaniu Boga.
- Susanna była przekonana, że John ma nad swoim życiem szczególne powołanie od Boga. Gdy miał on pięć lat, pewnej nocy wybuchł pożar w ich domu. Cała rodzina zdążyła uciec z płonącego

budynku, tylko mały John został na górze. Kiedy rodzice zorientowali się, że chłopiec pozostał w domu, zaczęli się modlić. Sąsiad dostrzegł chłopca w oknie palącego się domu i udało mu się go uratować chwilę przed zawalaniem się budynku. Od tego czasu Susanna przykładła szczególną troskę do wychowania duchowego Johna.

- W wieku siedemnastu lat John wyjechał do kolegium w Oksfordzie, później dostał tam pracę i założył też biblijny klub, gdzie wraz z przyjaciółmi studiowali Pismo. John chciał dążyć do świętości i relacji z Bogiem, ale jego wysiłki skupiały się na przestrzeganiu reguł i zasad moralnych. Była to religia bez przemiany wnętrza i zmiany serca.
- 2. Nauczyciel prosi, aby uczniowie zastanowili się, czego brakowało w wierze Johna, gdzie robił błąd, czego nie umiał zrozumieć, a następnie przeczytali fragment z Biblii- z Listu do Efezjan 2:8-9: *„Albowiem łaską zbawieni jesteście przez wiarę, i to nie z was: Boży to dar. Nie z uczynków, aby się kto nie chlubił.”*

John potrzebował zrozumieć, że aby być świętym musi przyjąć to, co Chrystus dokonał na krzyżu. Jego nadzieja opierała się na „dobrych uczynkach”, które mógł wykonać o własnych siłach. Wierzył, że jest w stanie otrzymać zbawienie dzięki ciężkiej pracy, samodyscyplinie i poświęceniu, a nie dzięki przyjęciu zbawiającej łaski Bożej.

- W 1735 roku John i Charles wyruszyli statkiem do Ameryki do nowo powstałych kolonii, aby tam usługiwać rdzennym mieszkańcom. Na pokładzie statku podróżowała grupa niemieckich Morawian, która bardzo zaimponowała braciom Wesley swoim wewnętrznym pokojem, brakiem lęku w obliczu śmierci podczas sztormów. John wiedział, że ci ludzie mają coś, czego on nie ma.
- 3. Pytanie do uczniów: Co to było, jak możesz to określić, jaką dałbyś radę John’owi w takiej sytuacji?
Poszukiwania Johna musiały jednak poczekać do czasu, aż jego wysiłki na misji w Ameryce kilkakrotnie okazały się porażką. Ostatecznie wrócił on do Anglii jeszcze bardziej zdesperowany. Jeszcze przez trzy lata John kontynuował swoją wewnętrzną walkę, by „uzyskać łaskę”. Charles jako pierwszy z braci osiągnął pokój z Bogiem, kiedy uwierzył w łaskę Pana Jezusa, po jakimś czasie i John otworzył swoje serce na Chrystusa.
- 4. Nauczyciel wybiera ochotnika do przeczytania fragmentu dziennika Johna, w którym ten opisuje moment swojej przemiany. (Fragment zaczerpnięty z książki „Boży Generałowie” s. 47; kartkę można opalić, aby wydawała się prawdziwym fragmentem ze starego dziennika).

„Od tego czasu obaj bracia byli pochłonięci nowym objawieniem, że wiara to nie przestrzeganie sakramentów, ponoszenie wielkich ofiar, tylko dar zbawienia płynący z krzyża Chrystusa. To był punkt zwrotny w ich życiu, odtąd zaczęli głosić kazania o darmowej Bożej łasce. Szybko okazało się, że ich wiara wykracza poza sztywne ramy Kościoła anglikańskiego, gdzie obaj bracia stali się niemiłe widziani. Bracia postanowili nie rezygnować z prawdziwej wiary w Boga, ryzykując swoje stanowiska, prestiż i pozycje społeczną. Przenieśli swoje usługiwanie z kościołów na ulice miast, parki i zaczęli głosić pod gołym niebem. Wiele ludzi gromadziło się, aby posłuchać o Bogu miłosierdzia i łaski. Spotkaniom tym zaczęły towarzyszyć cuda uzdrowienia, wypędzania demonów. W miarę rozwoju ich służby bracia założyli Londyńskie Towarzystwo Metodystyczne, sierociniec, klinikę medyczną; głosili ewangelię ubogim, porzuconym, z tzw. „marginesu społecznego” ludziom. Wesley’owie coraz to bardziej poszerzali swój zasięg pracy ewangelizacyjnej po najdalsze zakątki Anglii, a dalej Irlandię i Szkocję”.

- 5. Pytanie do uczniów: Jak sądzicie co zdecydowało o tym, że teraz Bóg przyznawał się do tego co robili bracia Wesley, że im błogosławił i poszerzał ich granice pracy misyjnej?

(Nauczyciel jako podsumowanie czyta fragment książki ze strony 66)

- John pozostał aktywny w służbie do końca swoich dni. Zmarł w 1791 roku w pełni wykorzystując talent i predyspozycje, jakie otrzymał od Boga, aby głosić ludziom dobrą nowinę.

KIEROWANIE PROCESAMI UOGÓLNIANIA

1. Zadanie dla uczniów: Co dla mnie osobiście oznacza zbawienie z łaski, przez wiarę? – nauczyciel daje uczniom czas na swobodne wypowiedzi.
2. Przeczytanie i zapamiętanie wersetu biblijnego: „*Albowiem łaską zbawieni jesteście przez wiarę, i to nie z was: Boży to dar. Nie z uczynków, aby się kto nie chlubił.*” (Ef 2:8-9). Zadanie dla uczniów: opisz krótko najważniejsze wydarzenia/wydarzenie z życia braci Wesley, jego przyczynę i skutki, tak, aby był tam zawarty werset biblijny z Ef 2:8-9.

WIĄZANIE TEORII Z PRAKTYKĄ

1. Nauczyciel rozmawia z uczniami na temat wiary płynącej z łaski w usprawiedliwienie przez krew Jezusa. Nauczyciel pyta, czy uczniowie znają ludzi, którzy podzielają myślenie Johna Wesley’a sprzed czasu prawdziwego nawrócenia.
2. Uczniowie wspólnie zastanawiają się jak rozmawiać z takimi ludźmi. Uczniowie zapisują swoje argumenty i werset do zeszytów.
3. Cichy czas – moment skupienia, w którym uczniowie mają możliwość modlitwy o przyjęcia zbawienia z łaski w sytuacji gdy jeszcze nie podjęli takiego aktu.

SPRAWDZENIE WIADOMOŚCI I OCENA PRACY UCZNIÓW

1. Podsumowanie wiadomości.
2. Wspólna modlitwa o zmianę myślenia takich ludzi, aby i oni doszli do poznania prawdy, która jest w Chrystusie Jezusie.

Lekcja 14. Jonathan Edwards

PODSTAWA BIBLIJNA: Ps 119; 1 Kor 1:18-31

PRAWDA CENTRALNA: Moja relacja z Bogiem wpływa na życie ludzi dookoła mnie

WERSSET BIBLIJNY: „*Dusza moja tęskni do zbawienia twojego, oczekuję słowa twojego.*” (Ps 119:81)

CELE OPERACYJNE, uczeń:

- analizuje tekst biblijny z Dz 1:8 pod kątem pracy misjonarza;
- charakteryzuje postać Jonathana Edwards’a i jego służbę;
- wyjaśnia kim według niego jest misjonarz;
- podaje przykłady sytuacji kiedy on może być misjonarzem;
- modli się, aby Bóg mógł go użyć.

METODY: wykład, pogadanka, dyskusja, rozwiązywanie zadań

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: Biblia, książka: „Boży Generałowie” Roberts Liardon, klej, ołówki

TOK LEKCJI

ZAJĘCIA WPROWADZAJĄCE

1. Przywitanie uczniów, sprawdzenie obecności, zapisanie tematu lekcji na tablicy.
2. Modlitwa.
3. Nauczyciel rozdaje uczniom kartki z wydrukowaną postacią mężczyzny w płaszczu i mówi, że będzie on symbolem bohatera, o którym będziemy dziś mówić. Może to być również zdjęcie samego Jonathana Edwards’a, lub nauczyciel może poprosić, aby uczniowie sami naszkicowali postać człowieka. Nauczyciel daje uczniom również kartę z tabelą, z zapisanymi skrótowo informacjami z życia misjonarza, tak, aby każdy z nich znalazł tam kilka nieprawdziwych informacji. Należy zostawić również kilka pustych miejsc, aby uczniowie sami mogli je uzupełniać informacjami w trakcie zajęć. Nauczyciel tłumaczy uczniom, że podczas udziału w lekcji mają sobie zaznaczać, które informacje według nich są prawdziwe, a które nie. Pozostałe mają sami uzupełnić. (Obrazki - załącznik nr 1, nr 2) Zdjęcie Edwards’a (obrazek współczesnego człowieka) przyda się im dopiero pod koniec zajęć.

Najwybitniejszy amerykański teolog	
Szanował kobiety	
Bardzo lubił czekoladę	
Został naukowcem	
Miał dwanaścioro dzieci	
Kochał przyrodę, obserwował ją i czerpał z niej inspiracje	
Był wielkim ewangelistą	
Bóg go używał, bo był pokornego serca	

ZAZNAJOMIENIE UCZNIÓW Z NOWYM MATERIAŁEM

1. Nauczyciel opowiada:

Jonathan Edwards urodził się jako syn purytańskiego pastora i nauczyciela w koloniach Nowej Anglii. Był jedynym synem wśród jedenaściorga dzieci. Od dziecka lubił przebywać na łonie natury, na którą zwracał szczególną uwagę. Narzucał swojemu życiu dyscyplinę, wszystko poddawał głębokiej obserwacji i analizie.

W wieku 24 lat po ukończeniu dobrych szkół, został pastorem asystującym w kościele swojego dziadka, który był ówczesnie największym kościołem w Nowej Anglii. Później ożenił się z Sarą i mieli wspólnie jedenaścioro dzieci. Inni opisują ich jako bardzo zgraną parę.

W dorosłym życiu Jonathan kontynuował swoje zamiłowanie do natury, często wędrował po lesie, gdzie rozmawiał z Bogiem. Przyroda dostarczała mu wiele obserwacji, które odnosił do życia duchowego. Idąc do lasu miał ze sobą pióro i kawałek papieru oraz szpilki. Na bieżąco prowadził zapiski i przypinał je sobie do płaszcza, a w domu żona odpinała tę „mozaikę myśli” z jego ubrania. Poświęcał wiele czasu na studiowanie Pisma Świętego, i innych teologicznych ksiąg. Mówiono o nim, że gdyby nie został pastorem, z pewnością zostałby naukowcem. W swoim zdyscyplinowanym życiu miał słabość do czekolady.

Jonathan bardzo szanował swoją żonę i inne kobiety ze swego otoczenia, prawdopodobnie wyniósł to z domu, gdzie dorastał z dziesięcioma siostrami i obserwował zgodne życie swoich rodziców, przepełnione wzajemną miłością.

Rok po tym jak został pastorem asystującym, cała Nowa Anglia została nawiedzona długim i mocnym trzęsieniem ziemi. Wydarzenie to przeraziło społeczeństwo i skłoniło ludzi do przychodzenia do kościoła. Jonathan wygłosił w tym czasie kazanie o Jonaszu i mieszkańcach Niniwy, nakłaniając ludzi do przemyśleń. Dwa lata później zmarł dziadek Jonathan, a on sam został powołany na stanowisko starszego pastora, które to traktował bardzo poważnie i odpowiedzialnie. Wiązało się to dla niego z dużym stresem, szczególnie gdy oglądał wśród swoich parafian tyle grzechu i zepsucia moralnego.

Jonathan Edwards był niejako inicjatorem Wielkiego Przebudzenia, które trwało około roku, a zaczęło się od młodego pokolenia i rozszerzało się na kolejne. Wieczory swawoli i zabaw zaczęły się przekształcać w wieczory modlitewne, gdzie przychodziło coraz więcej osób. W tym czasie w mieście nastąpił zanik chorób. O autentyczności przebudzenia świadczyły również inne znaki i cuda. Jonathan

skrupulatnie zapisywał wszystko co się działo i powstało sprawozdanie z przebudzenia, które dla innych kaznodziei wkrótce stało się podręcznikiem przebudzenia. Dzięki temu Jonathan Edwards stał się bardziej znany, nie tylko w Ameryce, ale też w Anglii i Szkocji. W tym czasie również poznał Johna Wesley i Georga Whitefield'a.

Po czasie przebudzenie straciło na sile i stan duchowy kościoła Edwardsa się pogorszył, a on sam widząc to oddał się jeszcze większej dyscyplinie duchowej i modlitwie za swoich wiernych. Taki stan rzeczy trwał kilka lat, aż do czasu odwiedzin Georga Whitefield'a, który był już w tym czasie znanym ewangelistą. Był to moment, kiedy serca ludzi znów zostały zwrócone na Boga i rozpoczęło się drugie Wielkie Przebudzenie. W tym czasie powstało około 150 nowych kościołów, około pięćset tysięcy ludzi nawróciło się do Boga. Jonathan był osobą skromną i pokorną, jego kazania nie były tak emocjonalne jak Georga (co poniekąd robił specjalnie, aby nikt mu nie zarzucał działania na emocjach ludzi). Wygłosił w tym czasie jedno słynne kazanie, gdzie nawoływał, aby uciekać od piekła. Nie był w stanie go dokończyć z powodu reakcji ludzi. Serca słuchaczy zostały tak poruszone przez Ducha Świętego, że ludzie głośno płakali, wyznawali swoje grzechy i pokutowali. Patrząc wstecz, sam Jonathan Edwards twierdził, że Wielkie Przebudzenie przyniosło nadzwyczajną i powszechną zmianę oblicza Nowej Anglii.

Kolejne lata przyniosły spory między tym co stare i nowe. Społeczeństwo podzieliło się na zwolenników starego typu uwielbienia i duchowości oraz tych, którzy poszli z duchem przebudzenia. Konflikty i spory na tym tle doprowadziły w roku 1744 do odwołania pastora Jonathana Edwardsa ze stanowiska. Nie ma natomiast żadnych dowodów na to, że w sercu Jonathana pojawiła się gorycz z tego powodu. Po roku zaproponowano mu stanowisko duchownego w indiańskiej misji i chociaż było to stanowisko poniżej jego statusu, pokornie przyjął możliwość posługiwania wśród rdzennych Amerykanów. Jonathan wraz z żoną Sarą głęboko troszczyli się o Indian. Był to też czas dla Jonathana pogłębiania jego teologii i pisania dzieł z tego zakresu. Kolejny zwrot w rodzinie Edwardsów przyniosła informacja o nagłej śmierci ich zięcia Aarona Burr, który był rektorem jednej z uczelni. W liście tym była również prośba, aby nowym rektorem został właśnie Jonathan. Ten z początku niechętnie, ale jednak zgodził się i w 1758 roku przeprowadził się. Jonathan zmarł w wieku 55 lat, wkrótce po przeprowadzce, z powodu epidemii ospy. Jesienią tego samego roku na czerwonkę zmarła też jego żona.

O samym Jonathanie można powiedzieć, że bardziej niż ktokolwiek w historii chrześcijaństwa kochał Boga umysłem, duszą, sercem. Jego prace teologiczne wciąż należą do jednych z najważniejszych we współczesnej Ameryce. Edwards przyczynił się również jako inspirator całych pokoleń misjonarzy, wydając dziennik Davida Brainerda. Dzięki pracy i modlitwie Edwardsa Ameryka była uważana za naród chrześcijański, a wkrótce po jego śmierci kolonie się zjednoczyły i utworzyły Stany Zjednoczone Ameryki.

KIEROWANIE PROCESAMI UOGÓLNIANIA

1. Analiza tekstu biblijnego: Dzieje Apostolskie 1,8. Rozmowa z uczniami na temat tego, co to znaczy być misjonarzem, który głosi w swojej miejscowości, kraju i świecie. Uczniowie podają przykłady tego, co robi misjonarz we współczesnym czasie. Uczniowie zastanawiają się, w jaki sposób oni sami mogli by być misjonarzami i zapisują swoje pomysły w zeszytach.
2. Uczniowie wklejają do zeszytu lub na kartkę, postać człowieka/zdjęcie Jonathana czy też sami rysują swoje postacie. Nauczyciel tłumaczy uczniom, że będą przyklejać wokół tego informacje o ewangelistach spośród tych, które wybrali jako prawdziwe z tabeli, i sami uzupełnili w trakcie słuchania historii. Nauczyciel tłumaczy, że zrobimy taką mapę myśli i informacji o Edwardsie, jaką on sam robił na swoim płaszczu podczas swoich wędrówek do lasu.
3. Uczniowie wspólnie tworzą mapę myśli na większym arkuszu, na temat: „W jaki sposób ja mogę być dziś użyty przez Boga.

4. Przeczytanie i zapamiętanie wersetu biblijnego: „*Idąc na cały świat głoscie ewangelię wszystkiemu stworzeniu.*” (Mk 16:15) Uczniowie siadają w kole twarzami do środka koła. Pierwsza osoba mówi głośno werset i rzuca piłką do kolejnej osoby, która mówi głośno werset i rzuca piłkę do kolejnej osoby itd., aż każdy uczeń będzie mieć możliwość powtórzenia wersetu biblijnego.

WIĄZANIE TEORII Z PRAKTYKĄ

1. Uczniowie deklarują swoją aktywność/pomoc/działanie w służbie zgodnej ze swoim powołaniem – swobodne wypowiedzi uczniów.
2. Uczniowie czytają dodatkowy werset biblijny i wiążą z tematyką zajęć: „*Dusza moja tęskni do zbawienia twojego, oczekuję słowa twojego.*” (Ps 119:81).

SPRAWDZENIE WIADOMOŚCI I OCENA PRACY UCZNIÓW

1. Podsumowanie wiadomości, ocena pracy uczniów.
2. Modlitwa

Lekcja 15. Charles G. Finney

PODSTAWA BIBLIJNA: Mk 1:15

PRAWDA CENTRALNA: Bóg nakazał nam przez Jezusa Chrystusa abyśmy głosili ewangelię wszelkiemu stworzeniu

WERSET BIBLIJNY: „Wypełnił się czas i przybliżyło się królestwo Boże, upamiętajcie się i wierzcie ewangelii.” (Mk1:15)

CELE OPERACYJNE, uczeń:

- wymienia metody ewangelizacyjne stosowane przez bohatera;
- wymienia najważniejsze informacje na temat bohatera;
- modli się o siebie i innych;
- aktywnie uczestniczy w zajęciach;
- zgodnie współdziała w zespole.

METODY: Praca z tekstem, praca plastyczna - wykonanie plakatu/biogramu bohatera lekcji, wykonanie listy ze sposobami głoszenia ewangelii; studium przypadku, burza mózgów

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: Biblia; wydrukowane materiały źródłowe z pakietu z fragmentami biografii bohatera lekcji; materiały plastyczne do wykonania plakatu: kredki, mazaki, klej, nożyczki, kartki A3

TOK LEKCJI

ZAJĘCIA WPROWADZAJĄCE

1. Przywitanie się z uczniami. Wspólna modlitwa.
2. Kim jest ewangelista? - Burza mózgów.
3. Czy znacie jakichś ewangelistów? (Jeśli uczniowie nie podają, to nauczyciel wymienia).

ZAZNAJOMIENIE UCZNIÓW Z NOWYM MATERIAŁEM

1. Przedstawienie bohatera lekcji w kontekście historycznym i ewangelizacyjnym.
2. Wspólne czytanie tekstu biblijnego o nakazie głoszenia ewangelii danym przez Jezusa swoim uczniom: „*I rzekł im: Idąc na cały świat, głoscie ewangelię wszystkiemu stworzeniu. Kto uwierzy i ochrzczony zostanie, będzie zbawiony, ale kto nie uwierzy, będzie potępiony. A takie znaki będą towarzyszyły tym, którzy uwierzyli: w imieniu moim demony wyganiać będą, nowymi językami mówić będą, Wężę brać będą, a choćby coś trującego wypili, nie zaszkodzi im. Na chorych ręce kłaść będą, a ci wyzdrowieją.*” (Mk 16:15-18)

3. Rozmowa nauczyciela z uczniami.

- Kiedy pierwszy raz miałeś/aś styczność ze Słowem Bożym?
- Kto Tobie głosił Słowo Boże, kim jest ta osoba?
- Co cię przekonało do prawdziwości głoszonego Słowa Bożego?

KIEROWANIE PROCESAMI UOGÓLNIANIA

1. Podział uczniów na 3 grupy (załącznik 1,2,3) - każda z grup pracuje na przyporządkowanym pakiecie z fragmentem biografii bohatera lekcji według zasady:
  - Każda z grup (z pomocą pytań pomocniczych - w załączniku) ma zadanie zapoznać się z materiałami dotyczącymi okresu w życiu bohatera lekcji;
  - Uczniowie wybierają najważniejsze fakty z życia bohatera lekcji, następnie kolejne grupy prezentują swoją pracę grupie, np. w formie osi chronologicznej czasu;
  - Uczniowie wraz z nauczycielem układają chronologicznie wydarzenia prezentowane przez wszystkie grupy;
  - Uczniowie ustalają, jakimi metodami posługiwał się bohater lekcji głosząc ewangelię innym ludziom.
2. Przeczytanie i zapamiętanie wersetu biblijnego. „*Idąc na cały świat, głoscie ewangelię wszystkiemu stworzeniu.*” (Mk 16:15)

WIĄZANIE TEORII Z PRAKTYKĄ

Uczniowie tworzą plakat z najważniejszymi informacjami dotyczącymi bohatera lekcji. Plakat powinien zawierać następujące informacje: datę i miejsce urodzenia (także śmierci, jeśli dotyczy), dzieciństwo, wykształcenie, życie rodzinne, dorosłe życie, główne osiągnięcia i zabawne fakty. Uczniowie powinni również uwzględnić temat - kontekst ewangelizacyjny.

SPRAWDZENIE WIADOMOŚCI I OCENA PRACY UCZNIÓW

1. Podsumowania zajęć poprzez odpowiedzi uczniów na pytania:
  - W jakim mieście urodził się i wychował bohater?
  - Co możesz powiedzieć o jego rodzinie?
  - Gdzie i w jakim kierunku się kształcił?
  - Czy możemy coś powiedzieć o jego sposobie myślenia?
  - W jaki sposób nawrócił się?
  - Gdzie w i jakiej formie służył?
  - Do jakiego Kościoła należał?
  - W jakich warunkach żył?
  - Jaki był jego styl głoszenia ewangelii?
  - Do jakich osób najczęściej kierował ewangelię?
  - Jakie miał osiągnięcia?
  - Za co był krytykowany?
  - Jaki pozytywny wpływ miała ta osoba na świat, który był wokół?
  - Dlaczego osoba ta została wybrana do przebiegu lekcji?
2. Przypomnienie wersetu (Mk 16:15). Modlitwa.

Lekcja 16. Dwight L. Moody

PRAWDA BIBLIJNA: 2 Tm 4:2

PRAWDA CENTRALNA: Głoszenie Ewangelii jest naszym obowiązkiem

WERSET BIBLIJNY: „*Głoś Słowo, bądź w pogotowiu w każdy czas, dogodny czy niedogodny, karć, grom, napominaj z wszelką cierpliwością i pouczaniem.*” (2 Tm 4:2)

CELE OPERACYJNE, uczeń:

- wymienia metody ewangelizacyjne stosowane przez bohatera;
- wymienia najważniejsze informacje na temat bohatera;
- modli się o siebie i innych, o odwagę w głoszeniu Ewangelii.

METODY: Praca z tekstem; praca plastyczna - wykonanie plakatu/biogramu bohatera lekcji, wykonanie listy ze sposobami głoszenia Ewangelii; studium przypadku

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: Biblia; wydrukowane materiały źródłowe z pakietu z fragmentami biografii bohatera lekcji; odtwarzacz wideo; materiały plastyczne do wykonania plakatu: kredki, mazaki, klej, nożyczki, kartki A3

TOK LEKCJI

ZAJĘCIA WPROWADZAJĄCE

1. Przywitanie się z uczniami. Sprawdzenie obecności.
2. Modlitwa.
3. Uczniowie odpowiadają na pytania:
  - Czy dzieliłeś się kiedyś z kimś ewangelią?
  - Jakie to było dla ciebie doświadczenie?
  - Modlitwa za osoby, z którymi dzieliłeś/aś się ewangelią.

ZAZNAJOMIENIE UCZNIÓW Z NOWYM MATERIAŁEM

1. Kilkudzaniowe przedstawienie bohatera lekcji w kontekście historycznym i ewangelizacyjnym.
2. Uczniowie uzupełniają szablon (załącznik nr 1) i wymieniają się doświadczeniami na temat cech ewangelisty.

KIEROWANIE PROCESAMI UOGÓLNIANIA

1. Podział uczniów na grupy - każda z grup pracuje na przyporządkowanym pakiecie z fragmentem biografii bohatera lekcji: (Załącznik nr 2,3,4,5)
  - Każda z grup (z pomocą pytań pomocniczych) ma zadanie zapoznać się z materiałami dotyczącymi okresu w życiu bohatera lekcji;
  - Uczniowie wybierają najważniejsze fakty z życia bohatera lekcji, następnie kolejne grupy prezentują swoją pracę grupie, np. w formie osi chronologicznej czasu;
  - Uczniowie wraz z nauczycielem układają chronologicznie wydarzenia prezentowane przez wszystkie grupy;
  - Uczniowie ustalają, jakimi metodami posługiwał się bohater lekcji, głosząc Ewangelię innym ludziom.
2. Przeczytanie i zapamiętanie wersetu biblijnego: „*Głoś Słowo, bądź w pogotowiu w każdy czas, dogodny czy niedogodny, karć, grom, napominaj z wszelką cierpliwością i pouczaniem.*” (2 Tm 4:2)

WIĄZANIE TEORII Z PRAKTYKĄ

1. Uczniowie tworzą plakat z najważniejszymi informacjami dotyczącymi bohatera lekcji. Plakat powinien zawierać następujące informacje: datę i miejsce urodzenia, śmierci, dzieciństwo, wykształcenie, życie rodzinne, dorosłe życie, główne osiągnięcia i zabawne fakty. Uczniowie powinni również uwzględnić temat - kontekst ewangelizacyjny
2. Uczniowie dopisują nowe elementy do listy – „Sposoby głoszenia ewangelii”. (lista będzie rozwijana podczas omawiania kolejnych ewangelistów).

SPRAWDZENIE WIADOMOŚCI I OCENA PRACY UCZNIÓW

1. Odpowiedzi uczniów na pytania.
  - W jakim mieście urodził się i wychował bohater?
  - Co możesz powiedzieć o jego rodzinie?
  - Gdzie i w jakim kierunku się kształcił?
  - Czy możemy coś powiedzieć o jego sposobie myślenia?
  - Jak nawrócił się?
  - Gdzie w i jakiej formie służył?
  - Do jakiego kościoła należał?
  - W jakich warunkach żył?
  - Jaki był jego styl głoszenia ewangelii?
  - Do jakich osób najczęściej głosił ewangelię?
  - Jakie miał osiągnięcia?
  - Za co był krytykowany?
  - Jaki pozytywny wkład miała ta osoba dla świata?
  - Dlaczego został wybrany osoba do lekcji?
2. Utrwalenie wersetu: (2 Tm 4:2)
3. Modlitwa.

Lekcja 17. Billy Graham

PODSTAWA BIBLIJNA: Mk 4:21-33

PRAWDA CENTRALNA: Głosząc Ewangelię jesteśmy posłuszni Bożemu Słowu

WERSSET BIBLIJNY: „*Nie przestawali też codziennie w świątyni i po domach nauczać i głosić Jezusa Chrystusa.*” (Dz 5:42)

CELE OPERACYJNE, uczeń:

- wymienia metody ewangelizowania przez bohatera;
- wymienia najważniejsze informacje na temat bohatera;
- modli się o siebie i innych;
- aktywnie uczestniczy w zajęciach;
- zgodnie współdziała w zespole.

METODY: Praca z tekstem; praca plastyczna - wykonanie plakatu/biogramu bohatera lekcji, wykonanie listy ze metodami głoszenia Ewangelii; studium przypadku

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: Biblia; wydrukowane materiały źródłowe z pakietu z fragmentami biografii bohatera lekcji; Internet; odtwarzacz wideo; materiały plastyczne do wykonania plakatu: kredki, mazaki, klej, nożyczki, kartki A3

TOK LEKCJI

ZAJĘCIA WPROWADZAJĄCE

1. Przywitanie się z uczniami. Sprawdzenie obecności.
2. Modlitwa za osoby, które dzisiaj wywierają na nas wpływ (pastorzy, liderzy, ewangeliści).
3. Uczniowie odpowiadają na pytania:
  - Jaka osoba jest dla Ciebie najważniejsza w Biblii, dlaczego?
  - Czy Ty masz miejsce służby, wiesz, do czego Bóg cię powołał?

ZAZNAJOMIENIE UCZNIÓW Z NOWYM MATERIAŁEM

1. Kilkudzaniowe przedstawienie bohatera lekcji w kontekście historycznym i ewangelizacyjnym.

KIEROWANIE PROCESAMI UOGÓLNIANIA

1. Podział uczniów na grupy - każda z grup pracuje na przyporządkowanym pakiecie z fragmentem biografii bohatera lekcji. (Załączniki 1,2,3,4)

- a) Każda z grup ma zadanie zapoznać się z materiałami dotyczącymi okresu w życiu bohatera lekcji.
  - b) Uczniowie wybierają najważniejsze fakty z życia bohatera lekcji, następnie kolejne grupy prezentują swoją pracę grupie, np. w formie osi chronologicznej/czasu.
  - c) Uczniowie wraz z nauczycielem układają chronologicznie wydarzenia prezentowane przez wszystkie grupy.
  - d) Prezentacja nagrania wybranego kazania Billego Grahama.
  - e) Uczniowie ustalają, jakimi metodami posługiwał się bohater lekcji głosząc Ewangelię innym ludziom.
2. Przeczytanie i zapamiętanie wersetu biblijnego: *„Nie przestawali też codziennie w świątyni i po domach nauczać i głosić Jezusa Chrystusa.”* (Dz 5:42)

WIĄZANIE TEORII Z PRAKTYKĄ

1. Uczniowie tworzą plakat z najważniejszymi informacjami dotyczącymi bohatera lekcji. Plakat powinien zawierać następujące informacje: datę i miejsce urodzenia, datę śmierci, dzieciństwo, wykształcenie, życie rodzinne, dorosłe życie, główne osiągnięcia i zabawne fakty. Uczniowie powinni również uwzględnić temat - kontekst ewangelizacyjny.
2. Uczniowie dopisują nowe elementy do listy – „Sposoby głoszenia Ewangelii”

SPRAWDZENIE WIADOMOŚCI I OCENA PRACY UCZNIÓW

1. Podsumowanie wiadomości z dzisiejszej lekcji poprzez odpowiedzi uczniów na pytania:
  - W jakim mieście urodził się i wychował bohater?
  - Co możesz powiedzieć o jego rodzinie?
  - Gdzie i w jakim kierunku się kształcił?
  - Czy możemy coś powiedzieć o jego sposobie myślenia?
  - Jak nawrócił się?
  - Gdzie w i jakiej formie służył?
  - Do jakiego Kościoła należał?
  - W jakich warunkach żył?
  - Jaki był jego styl głoszenia Ewangelii?
  - Do jakich osób najczęściej kierował Ewangelię?
  - Jakie miał osiągnięcia?
  - Za co był krytykowany?
  - Jaki pozytywny wkład miała ta osoba dla świata?
  - Dlaczego został wybrany do naszej lekcji?
2. Podsumowanie wiadomości o znanych ewangelistach. Zachęcenie uczniów do głoszenia Ewangelii. Film z kazaniem B. Graham’a [Billy Graham - Wiadomość dla Pograżonych w Beznadziei | Polski Lektor - YouTube](#)
3. Modlitwa o pasję w głoszeniu Ewangelii.

Lekcja 18. Poprzez to jak żyję mam wpływ na moich bliskich. Rodzina, przyjaciele

PODSTAWA BIBLIJNA: Księga Rut

PRAWDA CENTRALNA: Bóg chce, żebym swoją postawą pozytywnie wpływał na innych

WERSET BIBLIJNY: „*Jego bowiem dziełem jesteśmy, stworzeni w Chrystusie Jezusie do dobrych uczynków, do których przeznaczył nas Bóg, abyśmy w nich chodzili.*” (Ef 2:10)

CELE OPERACYJNE, uczeń:

- wymienia cechy charakteru głównej bohaterki Księgi Rut;
- streści historię Rut;
- wymieni, jak może pozytywnie wpływać na życie innych;
- modli się, żeby móc wywierać pozytywny wpływ na innych.

METODY: praca z tekstami biblijnym, pogadanka, burza mózgów, opowiadanie

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: Biblia, film, Internet

TOK LEKCJI

ZAJĘCIA WPROWADZAJĄCE

1. Zajęcia rozpoczynają się modlitwą.
2. Uczniowie oglądają krótki filmik <https://www.youtube.com/watch?v=nRiZ3UjntCw> na temat pomocy innym.
3. Nauczyciel nawiązując do filmu rozmawia z uczniami na temat dobrych uczynków, reakcji ludzi i łańcucha życzliwości (pomoc innym, ciepłe słowo, uśmiech).

ZAŚNAJOMIENIE UCZNIÓW Z NOWYM MATERIAŁEM

1. Nauczyciel dzieli uczniów na 4 grupy. Zadaniem każdej z grup jest przeczytanie po jednym rozdziale Księgi Rut, ze zwróceniem uwagi na osobę Rut, jej charakter, postawę wobec innych.
2. Nauczyciel razem z uczniami tworzy słoneczko skojarzeniowe do osoby Rut. (Wierna, miłość, pokora, odwaga, dzielna, pracowita, wybrała Boga, pragnęła służyć, itd.)
3. Nauczyciel wskazuje na postawę Rut wobec ludzi, którzy ją otaczali.

KIEROWANIE PROCESAMI UOGÓLNIANIA

1. Nauczyciel nawiązuje do historii i czasów, w których żyła Rut. Opowiada jej historię ze zwróceniem uwagi na zwyczaje panujące w tych czasach i jej pochodzenie oraz ciężką sytuację, w której się znalazła.
  - Elimelech wraz ze swoją żoną i synami opuścili Betlejem „Dom chleba” i osiedlili się w Moabie (mieście przeklętym przez Boga). Bóg zakazał Izraelitom kontaktów z Moabitami i żaden Moabita nie mógł wejść do miejsca, w którym przebywał naród wybrany.
  - Śmierć Elimelecha i jego synów była spowodowana brakiem polegania na Bogu. Bohaterowie tej historii szukali ludzkiego rozwiązania problemu i dlatego opuścili Betlejem, zamiast pytać Boga, co mają uczynić.
  - Orpa wysłuchuje Noemi i pozostaje w Moabie. Słuch o niej zaginął. Jej wybór sprawił, że nie znalazła miejsca w Bożym planie.
  - Rut nie opuściła teściowej. Jej imię przeszło do historii, zapisane w rodowodzie Pana Jezusa Chrystusa, chociaż była poganką i kobietą.

Nauczyciel zwraca uwagę na to, jak wiele może zależeć od jednej decyzji. Decyzje które podejmujemy kształtują nasz charakter, a Rut w odpowiednim momencie podjęła słuszną decyzję.

  - Rut pozostając przy Noemi wybrała też jej lud i jej Boga. Przez to jaka była, jaką miała postawę wobec ludzi znalazła upodobanie w oczach Booza.
  - „...wie bowiem całe miasto, żeś dzielna kobieta” Jej postawa sprawiła, że ludzie zaczęli o niej mówić.
  - W tamtych czasach kobieta nie mogła zaproponować małżeństwa, mogła to jednak zasugerować na kilka sposobów. Jednym z nich było ogrzanie nóg wybrankowi. Kiedy Rut położyła się u stóp Booza i okryła je swoim ubraniem, dała mu do zrozumienia, że nie miałyby nic przeciwko poślubieniu go.
2. Rozmowa z uczniami na temat tego, czego oczekuje od nas Bóg. Próba zastanowienia się, jaką postawę powinniśmy mieć względem Boga i ludzi. Czy Postawa Rut była właściwa? Czy moja postawa jest właściwa? Czy świadectwo mojego życia jest zgodne z Bożą wolą?
3. Przeczytanie i zapamiętanie wersetu biblijnego. *„Jego bowiem dziełem jesteśmy, stworzeni w Chrystusie Jezusie do dobrych uczynków, do których przeznaczył nas Bóg, abyśmy w nich chodzili.”* (Ef 2:10). Uczniowie powtarzają werset kilka razy.

WIĄZANIE TEORII Z PRAKTYKĄ

1. Nauczyciel rozmawia z uczniami o tym jak wygląda nasze życie, jakimi jesteśmy ludźmi w środowisku w którym żyjemy. Co mogą powiedzieć o nas nasi rodzice, rodzeństwo, koledzy, nauczyciele? Jaka jest nasza postawa? Jak reagujemy kiedy spotka nas coś przykrego, kiedy ktoś wyrządzi nam krzywdę? Czy jesteśmy chętni pomagać? Czy to co mówimy, słowa które wypowiadamy, zawsze są właściwe i dobre?

SPRAWDZENIE WIADOMOŚCI I OCENA PRACY UCZNIÓW

1. Podsumowanie wiadomości i ocena uczniów.
2. Powtórzenie wersetu.
3. Lekcja kończy się modlitwą, w której uczniowie zwracają się do Boga z prośbą, by mogli być dla innych wsparciem, pomocą i zachętą. By ich codzienna postawa była świadectwem.

Lekcja 19. Poprzez to, co robię zmieniam środowisko. Najbliższe otoczenie, szkoła, tereny zielone (Ja proekologicznie)

PODSTAWA BIBLIJNA: Rdz 1:1-31, Ps 65:10-11, Iz 43:20

PRAWDA CENTRALNA: Jestem odpowiedzialny, dbam o przyrodę

WERSET BIBLIJNY: „*Jak liczne są dzieła Twoje, Panie! Tyś wszystko mądrze uczynił: Ziemia jest pełna dóbr Twoich!*” (Ps 104:24)

CELE OPERACYJNE, uczeń:

- wypowiada się, że polecenie Boga, by panować nad światem to nasza odpowiedzialność;
- docenia piękno dzieł Bożych;
- przekazuje, że stan naszej planety jest wynikiem niewłaściwego postępowania ludzi;
- postanawia być odpowiedzialnym za stan środowiska, w którym żyje.

METODY: dyskusja, praca z tekstem, burza mózgów

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: Biblia, zdjęcia, tablica

TOK LEKCJI

ZAJĘCIA WPROWADZAJĄCE

1. Zajęcia rozpoczynają się modlitwą.
2. Każdy uczeń otrzymuje po jednym zdjęciu i jego zadaniem jest opisanie tego co widzi. (Zdjęcia: wysypisko śmieci, wodospad, fabryka, łąka, śmieci w lesie, pożar lasu, góry). Załącznik nr 1.
3. Uczniowie dzielą otrzymane zdjęcia na dwie grupy: piękne obrazy Bożego stworzenia oraz te, na których pokazana jest niszczycielska działalność człowieka.
4. Nauczyciel rozmawia z uczniami, zadając pytania:
  - Kto sprawił, że te miejsca tak wyglądają?
  - Kto jest odpowiedzialny za zniszczenia na Ziemi?
  - Czy Bogu się to podoba?
  - Czy dla Boga ma to znaczenie?
  - Czy „ja” mogę coś z tym zrobić?
5. Nauczyciel podsumowuje wypowiedzi uczniów i mówi, że my jako chrześcijanie mamy wpływ i powinniśmy się czuć odpowiedzialni za Ziemię na której żyjemy.

ZAŻNAJOMIENIE UCZNIÓW Z NOWYM MATERIAŁEM

1. Nauczyciel wspólnie z uczniami czyta i analizuje fragmenty z Biblii.

Ps 65:10-11, 13-14. Nauczyciel zwraca uwagę uczniów na piękno stworzenia.

Wszystko co stworzył Bóg jest piękne i dobre. Świat należy do Boga i nie jest absolutną własnością człowieka. Świat roślin i zwierząt to widzialna część stworzenia. Każde istnienie jest cenne w oczach Boga. Wszystko co stworzył Bóg jest przemyślane i współgra ze sobą. Bóg stworzył świat cudownie i pobłogosławił go, my możemy oglądać to piękno i zachwycać się tym. Nasze oczy mogą oglądać piękne widoki gór, nasze uszy mogą słyszeć śpiew ptaków, możemy czuć zapach kwiatów... czy doceniamy to?

Iz 43:20, Ne 9:6. Nauczyciel zwraca uwagę na to, że wszystko co żyje oddaje chwałę Bogu.

Świat swoim istnieniem oddaje chwałę Bogu. Wszystko co stworzył Bóg ma wartość w Jego oczach i swoim istnieniem chwali Go. Natura nie jest stworzona tylko dla człowieka jako przedmiot zaspokajania jego potrzeb, ale posiada wartość samą w sobie i skierowana jest ku Bogu.

Rdz1:1-31. Nauczyciel zwraca uwagę na naszą odpowiedzialność przed Bogiem.

Bóg kolejno stworzył: światło, sklepienie niebieskie, lądy, morza, roślinność, ciała niebieskie, ptactwo, zwierzęta morskie i lądowe, a potem człowieka. Wszystko co stworzył zostało określone jako bardzo dobre. (Rdz 1:31) Człowiek jako istota wyjątkowa, stworzona na podobieństwo Boże, otrzymuje nakaz. Nakaz PANOWANIA nad zwierzętami i czynienia sobie Ziemi poddanej (Rdz 1:28). Człowiek stał się namiestnikiem Boga sprawującym władzę w Jego imieniu. Mamy zarządzać Ziemią. Została nam ona powierzona i ponosimy za nią odpowiedzialność. Musimy się opiekować tym, co zostało nam dane. Bóg mówi to w Swoim Słowie: „Daję ci to, a ty bądź za to odpowiedzialny, opiekuj się tym”

KIEROWANIE PROCESAMI UOGÓLNIANIA

1. Pan Bóg stworzył cudowny świat, w którym wszystko współgra ze sobą: przyroda, zwierzęta, ludzie. To wszystko zostało stworzone dla nas, żebyśmy z tego korzystali i cieszyli się tym. Nauczyciel zadaje uczniom pytania (burza mózgów):
  - A co my ludzie z tym zrobiliśmy?
  - Jaki jest stan naszej Ziemi?
  - Co z zanieczyszczeniami?
2. Przeczytanie i zapamiętanie wersetu biblijnego. „*Jak liczne są dzieła Twoje, Panie! Tyś wszystko mądrze uczynił: Ziemia jest pełna dóbr Twoich!*” (Ps 104:24). Nauczyciel dzieli uczniów na 3 grupy.
Pierwsza grupa analizuje pierwszą część wersetu „*Jak liczne są dzieła Twoje, Panie!*” (O jakie dzieła chodzi?)
Druga grupa analizuje „*Tyś wszystko mądrze uczynił*” (Wszystko? Mądrze - czyli jak?)
Trzecia grupa „*Ziemia jest pełna dóbr Twoich!*” (Jakich dóbr?)

Bóg wszystko mądrze stworzył. Ziemia jest pełna Jego stworzeń - dbajmy o to. Bądźmy odpowiedzialni i dbajmy o Ziemię.

WIĄZANIE TEORII Z PRAKTYKĄ

1. Uczniowie zastanawiają się w jaki sposób mogą wypełniać polecenie Boga. Jak możemy opiekować się środowiskiem przyrodniczym w którym żyjemy. Pomysły zapisujemy na tablicy.
Przykłady:
  - segregowanie śmieci,

- wyrzucanie śmieci do kosza (nie zaśmiecamy parków, ulic),
- nie znęcanie się nad zwierzętami (pamiętamy, że to stworzenia Boże, o które mamy się troszczyć),
- nie zużywanie niepotrzebnie wody,
- zwracanie uwagi na produkty które kupujemy (opakowania - czy są przyjazne dla środowiska),
- używanie torby wielokrotnego użytku,
- nie niszczenie roślin, drzew,
- zachęcanie innych do dbania o przyrodę.

SPRAWDZENIE WIADOMOŚCI I OCENA PRACY UCZNIÓW

1. Podsumowanie informacji zdobytych na dzisiejszej lekcji.
2. Modlitwa, podczas której uczniowie proszą Boga o wrażliwość i poczucie odpowiedzialności za Ziemię na której żyjemy.

Lekcja 20. Poprzez to kim jestem, wpływam na innych. Miasto, kraj, naród

PODSTAWA BIBLIJNA: Rdz 41-43, Wj 3,14,16, Est 4,7,8

PRAWDA CENTRALNA: Bóg chce mnie używać

WERSSET BIBLIJNY: „*W gorliwości nie ustawiając, płomienni duchem, Panu służcie*”. (Rz 12:11)

CELE OPERACYJNE, uczeń:

- wypowiada się, że Bóg chce używać każdego człowieka;
- podaje przykłady inicjatyw w których może wpływać na innych;
- na podstawie fragmentów z Biblii potrafi scharakteryzować głównych bohaterów z podstawy biblijnej;
- prosi w modlitwie Boga o to, żeby używał go do swoich celów.

METODY: dyskusja, praca z tekstem, film

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: Biblia, laptop

TOK LEKCJI

ZAJĘCIA WPROWADZAJĄCE

1. Zajęcia rozpoczynają się modlitwą.
2. Uczniowie oglądają krótki film o budżecie obywatelskim nagrany przez Centrum Aktywności Społecznej Urzędu Miejskiego w Białymstoku.

https://www.youtube.com/watch?v=Mm9B_JBpAfk

3. Nauczyciel nawiązuje rozmowę odwołując się do filmu. Czy każdy może wpływać na to co jest budowane, tworzone w mieście w którym mieszkamy? Czy możemy wpływać na zagospodarowanie środowiska wokół nas?

ZAZNAJOMIENIE UCZNIÓW Z NOWYM MATERIAŁEM

1. Nauczyciel dzieli uczniów na 3 grupy. Każda grupa ma za zadanie napisać list do: Mojżesza, Józefa i Estery z podziękowaniem za pomoc dla kraju i za to jak wpłynęli na przyszłość kraju.
2. Praca z tekstem. (Rdz 41- 43, Wj 3, 14, 16, Est 4, 7, 8).

Do kogo list? (Mojżesz, Józef, Estera)
Treść listu (co takiego zrobił, jakie były tego skutki, kto jest mu wdzięczny?)
Kto wysyła? (np. król, obywatel, itd.)

3. Każda z grup prezentuje swoją pracę. Nauczyciel zwraca uwagę na to, jak niesamowitych rzeczy dokonały te osoby, gdy były używane przez Boga.

KIEROWANIE PROCESAMI UOGÓLNIANIA

1. Nauczyciel razem z uczniami zastanawiają się co było powodem, że właśnie te osoby były w tak niesamowity sposób używane przez Boga, przez co przeszły do historii.
2. Opracowujemy tabelę.

POSTAĆ	POCHODZENIE	CECHY CHARAKTERU
Józef Mojżesz Ester		

3. Nauczyciel podsumowuje pracę.

Co łączy te wszystkie osoby? Oprócz tego, że posiadali dobre cechy charakteru, nie pochodzili z rodzin królewskich, majątnych i znanych, ponad wszystko *„kochali Boga, znali jego głos, i odpowiedzieli na wezwanie”*. Bóg użył ich do swoich celów, ponieważ byli mu posłuszni.

Odważa Odwołując się do omawianych postaci nauczyciel wskazuje na trudną sytuację, w której się one znalazły.

- Kiedy Estera dowiedziała się o sytuacji grożącej jej narodowi i została poproszona o konkretne zadanie, mogła znaleźć przynajmniej trzy rozsądne wymówki żeby odmówić mówiąc: *„boję się o swoje życie - kto przyjdzie do króla bez wezwania, może umrzeć”*, *„To niemożliwe - prawo zabrania przychodzić do króla bez wezwania”*, *„czuję się niegodna tego by stanąć przed królem, nie wzywał mnie już przez 30 dni”*;
  - Mojżesz - *„Panie ty wiesz przez co przeszedłem w życiu, ta ucieczka, i to że faraon chciał mnie zabić, proszę użyj kogoś innego”*;
  - Józef - *„Tyle mnie krzywd w życiu spotkało, odrzuciła mnie rodzina, Boże chcę już mieć spokój, ty wiesz że nic złego nie zrobiłem, a ciągle widzę jakieś niepowodzenia”*.
4. Przeczytanie i zapamiętanie wersetu biblijnego. *„W gorliwości nie ustawajac, płomienni duchem, Panu służcie.”* (Rz 12:11). Uczniowie podają dowolne litery alfabetu. Jeśli podana litera występuje w wersecie do zapamiętania - nauczyciel zapisuje ją w odpowiednim okienku.

WIĄZANIE TEORII Z PRAKTYKĄ

1. Bóg chce do nas mówić i chce nas używać do wielkich rzeczy. Nauczyciel zachęca uczniów do szukania sposobów, żeby pomagać innym.
2. Uczniowie zastanawiają się, w jaki sposób mogą wpływać na innych. Przykłady:
  - udział w projektach na rzecz miasta (głosowanie, tworzenie projektów);
  - wolontariat: hospicja, domy dziecka, itd.;
  - dzielenie się tym co mam z potrzebującymi, (np. bezdomni).

SPRAWDZENIE WIADOMOŚCI I OCENA PRACY UCZNIÓW

1. Podsumowanie przez nauczyciela informacji zdobytych na lekcji.
2. Modlitwa, podczas której uczniowie proszą Boga o to, żeby mogli być przez Niego używani.

Lekcja 21. Zarządzanie darami

PODSTAWA BIBLIJNA: I Krn 29:1-20; Rdz 1:28

PRAWDA CENTRALNA: Wszystko co posiadamy pochodzi od Boga

WERSET BIBLIJNY: „Cokolwiek czynicie, z duszy czyńcie jako dla Pana, a nie dla ludzi. Wiedząc, że od Pana otrzymacie jako zapłatę dziedzictwo, gdyż Chrystusowi Panu służycie.” (Kol 3:23-24)

CELE OPERACYJNE, uczeń:

- wyrazi wdzięczność za to, że wszystko co posiada, podarował mu Bóg;
- wyjaśni, co wspólnego ma dzielenie się darami z nagrodą w niebie;
- wymieni dobra, którymi może dzielić się z innymi ludźmi;
- w modlitwie poprosi Boga, aby zmienił jego nastawienie do dzielenia się tym co ma.

METODY: burza mózgów, wykład, praca z tekstem

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: Biblia, tablica ścienna i pisaki, brystol i kolorowe markery

TOK LEKCJI

ZAJĘCIA WPROWADZAJĄCE

1. Nauczyciel zapisuje na tablicy wyraz DARY i poprosi, aby uczniowie zapisywali to, co im kojarzy się w tym słowem.
2. Chętni uczniowie dzielą się swoimi refleksjami na temat otrzymanych i dawanych różnorodnych darów.
3. Nauczyciel podsumowuje wykonaną pracę.

ZAŚNAJOMIENIE UCZNIÓW Z NOWYM MATERIAŁEM

1. Czytanie fragmentu z Biblii I Krn 29:1-20
2. Rozmowa na jego temat. Nauczyciel zwraca się do uczniów: Pomyśl o tym, do czego Bóg Ciebie powołał (na przykład prowadzenie małej grupy, zmywanie naczyń w kuchence zborowej, dzielenie się Ewangelią, itp.). Wiemy, że powinniśmy robić te rzeczy dla Pana. Ale zbyt często nie wiemy, co to oznacza, więc staje się to tylko czymś formalnym.

Tekst z 1 Krn 29:1-20 wzywa nas do zastanowienia się nad naszymi nawykami i motywami w dawaniu.

Pytania pomocnicze do dyskusji:

- Co sprawia Tobie największą satysfakcję, gdy dajesz coś komuś?
- W jaki sposób Dawid demonstruje w budowie świątyni swoje poświęcenie Bogu?
- W jaki sposób przykład Dawida wpłynął na innych przywódców Izraela?

- W jaki sposób charakter Boga stanowi dla Dawida motywację do dawania?
- Jakie rzeczy do Ciebie należące jest ci trudno widzieć jako Bożą własność?
- Jak jesteś z nimi związany?

KIEROWANIE PROCESAMI UOGÓLNIANIA

1. Nauczyciel wypowiada się: Kiedy widzimy, co oznacza robienie czegoś dla Pana - nie robienie czegoś w celu zaspokojenia własnych potrzeb, ale robienie czegoś, z ochotnego serca, aby otrzymać od Niego nagrodę - zmienia to wszystko. Motywuje do posłuszeństwa - ponieważ widzimy, że robienie czegoś dla Pana oznacza dążenie do większej radości w Nim. Pokora naszego serca - ponieważ widzimy, że posłuszeństwo nie polega na tym, że dajemy Bogu coś, czego On potrzebuje, ale na tym, że Bóg daje nam coś, czego my potrzebujemy - więcej radości w Nim. On zmienia nasze motywacje - ponieważ odciąga naszą uwagę od wywierania wrażenia na innych, dzięki naszemu posłuszeństwu Jemu.
2. Rozmowa na podstawie pytań: Biorąc pod uwagę różnego rodzaju dobra jakie powierzył Tobie Bóg, na czym będzie polegało naśladowanie przez ciebie przykładu Dawida?
3. Przeczytanie i zapamiętanie wersetu biblijnego. *„Cokolwiek czynicie, z duszy czyńcie jako dla Pana, a nie dla ludzi. Wiedząc, że od Pana otrzymacie jako zapłatę dziedzictwo, gdyż Chrystusowi Panu służycie.”* (Kol 3:23-24). Rozmowa na temat przesłania wersetu. Ilustrowanie wersetu na brystolu/szarym papierze, może być w formie graffiti lub podobnej tego typu grafiki.

WIĄZANIE TEORII Z PRAKTYKĄ

1. Nauczyciel pyta uczniów czy wiedzą jakie dary posiadają od Boga.
2. Uczniowie wymieniają w postaci mapy myśli różnego rodzaju dary, którymi mogą dzielić się z innymi.
3. Praca grupowa – uczniowie planują konkretne działanie z wykorzystaniem darów, jakie otrzymali od Boga.

SPRAWDZENIE WIADOMOŚCI I OCENA PRACY UCZNIÓW

1. Podsumowanie zajęć i ocena pracy uczniów.
2. Modlitwa o ochotne serce, w celu dzielenia się z innymi Bożymi darami jakie posiadają uczniowie.

Lekcja 22. Zarządzanie czasem

PODSTAWA BIBLIJNA: Mt 25:14-30; Ef 5:15-16; Koh 3:11

PRAWDA CENTRALNA: Bóg chce, abyś mądrze zarządzał swoim czasem

WERSSET BIBLIJNY: „*Uważajcie więc, jak postępujecie, nie jak ludzie niemądrzy, ale jak mądrzy, wykorzystując swój czas, bo dni są złe.*” (Ef 5:15-16)

CELE OPERACYJNE, uczeń:

- uczy się zarządzać czasem w świetle panowania Chrystusa i Jego bliskiego przyjścia;
- wyjaśnia, że przypowieść o talentach ilustruje jeden z aspektów Królestwa Niebieskiego;
- wymienia: w jakich obszarach odnosi sukcesy w zarządzaniu czasem; w jakich obszarach może poprawić zarządzanie czasem; jakie kroki może podjąć, aby to poprawić;
- wymieni konsekwencje złego wykorzystania naszego czasu, który został powierzone nam przez Boga;
- modli się do Boga o mądre zarządzanie czasem.

METODY: wykład, dyskusja, praca z tekstem

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: Biblia, tablica ścienna i pisaki, czyste kartki i długopisy

TOK LEKCJI

ZAJĘCIA WPROWADZAJĄCE

1. Przywitanie uczniów.
2. Zapisanie tematu lekcji na tablicy.
3. Rozdanie uczniom czystych kartek z długopisami. Zadaniem ich będzie pisanie listy rzeczy do zrobienia według kolejności: do zrealizowania dzisiaj, do zrealizowania w tym tygodniu, do zrealizowania w bieżącym miesiącu, do zrealizowania w ciągu roku.

ZAZNAJOMIENIE UCZNIÓW Z NOWYM MATERIAŁEM

1. Czytanie fragmentu z Biblii zapisanego w Ewangelii Mateusza 25:14-30.
2. Rozmowa z uczniami na podstawie pytań:
  - Czym jest zarządzanie czasem?
  - Jakie są najskuteczniejsze metody i techniki zarządzania zadaniami?
  - Dlaczego niektórzy ludzie z powodzeniem realizują swoje plany, podczas gdy inni ciągle odkładają realizację marzeń i zamierzeń na później? Co robić, by zyskać więcej czasu dla siebie i swoich bliskich?

3. Podsumowanie przez nauczyciela. Zarządzanie czasem wpływa z wyznaczania celów i planów. Im bardziej konkretne są Twoje cele, tym łatwiej zorganizować swój czas. Słowa kierowane do uczniów: Zrób listę wszystkiego, co musisz zrobić, aby zrealizować swoje cele. Podziel duże zadania na mniejsze, łatwiejsze w zarządzaniu. Oszacuj, ile czasu zajmie Ci wykonanie każdego. Uporządkuj swoje zadania na dzień, tydzień, miesiąc, rok itd. Ta praktyka zapisywania zadań usunie frustrację związaną z próbą zapamiętania wszystkiego, co musisz zrobić. Jeśli nie zapiszesz swoich zadań, na pewno zapomnisz o niektórych rzeczach. Co więcej, będziesz się martwić i tracić czas, próbując przypomnieć sobie to, o czym zapomniałeś, zamiast inwestować ten czas w kreatywne myślenie i skoncentrowaną realizację. Jeśli masz przed sobą wiele projektów, które próbujesz wykonać w tym samym czasie, Twoja uwaga staje się rozbita i wpadasz wtedy w panikę. W związku z tym weź jedną część projektu, skup się i dokończ ją, odłóż na bok i przejdź do następnej.

KIEROWANIE PROCESAMI UOGÓLNIANIA

1. Dyskusja. W świecie, w którym żyjemy, czas jest jednym z najcenniejszych dóbr. Wydaje się, że ciągle cierpimy na jego brak. Z uwagi na panowanie Chrystusa absolutnie kluczowym staje się skuteczne zarządzanie naszym czasem. Po wyznaczeniu 8 godzin dziennie na sen, trzech godzin dziennie na posiłki i kontakty towarzyskie, 10h dziennie na pracę lub szkołę i dojazdy, w dalszym ciągu pozostaje jeszcze kilkanaście godzin do wykorzystania w ciągu tygodnia. Co się z nimi dzieje? W jaki sposób inwestowane są np. dwa dni weekendu w tygodniu? Cały wkład człowieka może być uzależniony od sposobu wykorzystania tych kluczowych godzin. Co z czasem, który ma być przeznaczony dla Boga, udziałem w nabożeństwach, społecznościach i czytaniu Słowa Bożego? One zdecydują, czy Twoje życie będzie przeciętne czy niezwykle. Jezus przedstawia powagę tego zagadnienia w przypowieści o talentach (Mt 25:14-30).
2. Pytania pomocnicze do dyskusji:
  - Jakie zajęcia i obowiązki najbardziej współzawodniczą w zarządzaniu Twoim czasem?
  - Jakie przygotowania podjął gospodarz z Przypowieści przed wyruszeniem w podróż?
  - Pan przekazał sługom swój majątek, jakie talenty Jezus powierzył Tobie?
  - Zastanów się nad swoim rozkładem dnia – w jaki sposób inwestujesz czas i energię Tobie powierzone? Czy twoje życie bardziej przypomina pierwszego i drugiego sługę, czy też trzeciego? Wyjaśnij.
  - Kiedy pan powraca, w jaki sposób udziela pochwały i rozdaje nagrody dobrym i wiernym sługom?
  - Gdyby zły sługa znał koniec tej historii, jak mógłby postąpić? Jakie różnice powinny pojawić się w Twoim życiu w świetle przyjścia Chrystusa i konieczności zdania Jemu sprawy ze swoich działań?
  - Jakie są konsekwencje twoich złych działań?
  - Jakie są niektóre konkretne sposoby zmiany Twojego rozkładu zajęć tak, abyś mógł lepiej wykorzystać czas?
3. Przeczytanie i zapamiętanie wersetu biblijnego: „*Uważajcie więc, jak postępujecie, nie jak ludzie niemądrzy, ale jak mądrzy, wykorzystując swój czas, bo dni są złe.*” (Ef 5:15-16). Utrwalenie wersetu poprzez powtarzanie całości po znikaniu poszczególnych wyrazów (zmywanie z tablicy).

WIĄZANIE TEORII Z PRAKTYKĄ

1. Nauczyciel proponuje uczniom dwa wybrane sposoby na zarządzanie czasem, które proponują trenerzy rozwoju osobistego np.:
  - Lista „5 minut”. Jeśli chcesz wynieść swoją efektywność osobistą na wyższy poziom i udoskonalić zarządzanie czasem pracy, stwórz listę zadań, które możesz zrealizować w czasie do 5 minut. Mogą to być takie rzeczy jak np.: modlitwa, przeczytanie krótkiego artykułu, nauka kilku słówek w języku obcym, zrobienie 20 pompek itp. Ogranicza Cię tylko Twoja kreatywność. W ciągu dnia masz całą masę takich chwil, które nie są zbyt długie, ale spędzasz je mało produktywnie. To są m.in. te momenty, kiedy czekasz w kolejce do kasy w hipermarkecie, jedziesz metrem lub tramwajem, albo, kiedy ktoś z kim jesteś umówiony przesunie o 15 minut spotkanie, które właśnie miało się rozpocząć. Aby nie mieć poczucia straty czasu, wybierz zadanie z listy „5 minut” i wykorzystaj go produktywnie!
  - Metoda ABC. Ta metoda na zarządzanie czasem ma swoje podstawy w zasadzie Pareto i jest szybsza do wykonania niż macierz Eisenhowera. Stosuje się ją przy planowaniu tygodniowym i codziennym. Dzieli ona zadania na 3 kategorie: Zadania A: bardzo ważne zadania, które stanowią 15% wszystkich zadań, ale dają 65% efektów; Zadania B: ważne zadania, które stanowią 20% wszystkich zadań i odpowiadają za 20% rezultatów; Działania typu C: mało ważne zadania (nieistotne), które stanowią 65% wszystkich zadań, ale ich znaczenie dla osiągnięcia Twoich celów jest nie większe niż 15%. W tej metodzie chodzi o to, aby każdy dzień zaczynać od zadań typu A. Dopiero po ich zakończeniu zabierać się za zadania typu B. A jeśli to możliwe, zadania typu C wyeliminować lub delegować innym ludziom.
2. Wybrany uczeń czyta Psalm 90:12. Podsumowuje: Najlepszym sposobem jest każdego dnia prosić Boga o mądrość w wykorzystaniu swojego czasu. Świadomość, że będziemy musieli zdać sprawę Temu, który daje nam czas, powinna nas motywować do dobrego jej wykorzystania.
3. Chętny uczeń czyta fragment z Księgi Kaznodziei Salomona 3:11. Podsumowuje: Warto mądrze korzystać z czasu, który mamy, szczególnie dlatego, że wpływa on na naszą wieczność.

SPRAWDZENIE WIADOMOŚCI I OCENA PRACY UCZNIÓW

1. Podsumowanie zajęć i ocena pracy uczniów.
2. Modlitwa o mądrość w zarządzaniu czasem.

Lekcja 23. Zarządzanie emocjami

PODSTAWA BIBLIJNA: Rdz 2:4-25; 3:1-24; Jon 1:1-17; 2:1-10; 3:1-10; Rdz 27:1-41; Lb 20:1-13; 20:1-13; 2 Sm 11:1-26

PRAWDA CENTRALNA: Bóg jest naszym pokojem

WERSET BIBLIJNY: „*A pokój Boży, który przewyższa wszelki rozum, strzec będzie serc waszych i myśli waszych w Chrystusie Jezusie.*” (Flp 4:7)

CELE OPERACYJNE, uczeń:

- nazywa swoje emocje;
- wymienia postaci biblijne, które uczyły się panować nad swoimi emocjami;
- określa jak wyglądałoby jego życie, gdyby nauczył się panować nad swoimi emocjami na przykładzie poznanych postaci biblijnych;
- wytłumaczy czego potrzebuje, aby nie zostać niewolnikiem negatywnych emocji;
- modli się o pomoc.

METODY: burza mózgów, wykład, praca z tekstem

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: Biblia, tablica ścienna i pisaki

TOK LEKCJI

ZAJĘCIA WPROWADZAJĄCE

1. Przywitanie uczniów, sprawdzenie obecności, zapisanie tematu lekcji na tablicy.

2. Modlitwa

3. Wykład na temat emocji.

Cokolwiek wydarza się w naszym życiu, powoduje oddźwięk emocjonalny. Wyobraźmy sobie, że staje teraz przed nami człowiek bardzo nam bliski. Ucieszymy się na jego widok, prawda? Ale jeżeli w progu naszego domu pojawiłby się terrorysta i oświadczył, że nas rozstrzela, to doświadczymy zupełnie innych emocji – bardzo niepokojących i bolesnych. W takiej sytuacji ktoś może zemdleć z przerażenia, ktoś inny zacznie krzyczeć, jeszcze ktoś inny będzie przeżywał emocjonalny bunt. Wszystko, co się nam zdarza, zwłaszcza jeśli jest to coś ważnego, budzi w nas emocje. Sfera emocjonalna jest tak bardzo bogata, że potrzebujemy wielu określeń, żeby opisać poszczególne rodzaje przeżyć i żeby trafnie odróżnić jedno od drugich.

4. Wyjaśnienie definicji (propozycja kuli śnieżnej w celu odkrycia wspólnej definicji). Emocja - silne odczucie wywołane jakąś sytuacją (sjp.)

5. Próba nazwania emocji. Nauczyciel rysuje na tablicy ludzika i robota. Pyta uczniów jakich emocji doświadczają. Uczniowie podchodzą do tablicy i dopisują nazwy emocji wokół ludzika. Wyrażanie emocji (Załącznik nr 1)

Pojęć związanych ze sferą emocjonalną w człowieku jest bardzo wiele. Wszystkie powstały po to, by nazywać i porządkować skomplikowane często procesy związane z naszą wrażliwością emocjonalną

6. Rysujemy na tablicy podział przeżyć według rysunku (Załącznik nr 2)
7. Opis przeżyć wewnętrznych. Nauczyciel cytuje słowa: Dobrze jest wiedzieć, co się we mnie samym i wokół mnie dzieje. Dobrze jest wiedzieć, czy model życia, który wybrałem, czy więzi, jakie mam z samym sobą, z Bogiem i z bliźnimi, są dojrzałe, czy też może problematyczne albo wręcz zaburzone. Czy te więzi mnie cieszą, czy raczej smucą? Czy one mnie umacniają, czy raczej prowadzą do niepokoju, a może nawet do rozpacz? Dobrze jest wiedzieć, czy życie w obecnej wersji mnie boli, czy też daje poczucie bezpieczeństwa i przynosi głównie radość.

Klasycznym przykładem manipulowania własnym myśleniem po to, by uciekać od najbardziej nawet oczywistych faktów, są ludzie uzależnieni. Do tej grupy należą na przykład alkoholicy, narkomani, hazardziści, ludzie uzależnieni od komputera, Internetu, seksu, leków, pracy, pieniędzy, władzy, lenistwa czy egoizmu. Co najczęściej robią ci, którzy usiłują uciekać od bolesnych emocji? Jakie są typowe strategie w tym względzie? Najprostszym sposobem próby ucieczki od bolesnych emocji jest sięganie po substancje psychotropowe: alkohol, narkotyki, dopalacze, leki psychotropowe, tabletki uspokajające. Chodzi tu zatem o takie substancje, które zmieniają, a dokładnie wypaczają nasze sposoby myślenia i sposoby przeżywania samych siebie oraz otaczającej nas rzeczywistości. Jeśli chcemy szukać wzoru wyjątkowej dojrzałości emocjonalnej, to znajdziemy go w postawie Jezusa Chrystusa. Syn Boży w ludzkiej naturze jest nie tylko przykładem mądrości, miłości i świętości, ale też wzorem dojrzałości w odniesieniu do sfery emocjonalnej.

ZAZNAJOMIENIE UCZNIÓW Z NOWYM MATERIAŁEM

1. Pytanie do uczniów: Jakie sytuacje wywołują u Was pokój?
2. Wypowiedź nauczyciela. Możemy czerpać pocieszenie z Biblii, gdzie jest wiele omówionych postaci, które zawiodły, a jednak nauczyły się na swoich błędach wzrastać w kierunku późniejszego sukcesu. Bóg pracował z nimi, aby pomóc im uczyć się na swoich niepowodzeniach i osiągać dobre rzeczy pomimo ich ograniczeń. Porażka nie jest czymś, czego musimy się obawiać. My również możemy uczyć się i stosować historie oraz przesłanie życia tych biblijnych postaci do naszego życia.
3. Nauczyciel dzieli uczniów na 6 grup i przydziela każdej fragment do omówienia. Poprosi, aby każda grupa znalazła w danym fragmencie przejaw podanych emocji tj. cynizmu i niewinności, niepewności i zaufania, oszustwa i uczciwości itd..

Cynizm - postawa życiowa charakteryzująca się nieuznawaniem obowiązujących zasad etycznych i lekceważącym odnoszeniem się do ogólnie szanowanych pojęć, praw, osób; cyniczność, złośliwość, zgryźliwość (sjp).

Adam i Ewa: Cynizm kontra niewinność

Rdz 2:4-25; 3:1-24

Obraz tej fazy można zobaczyć w historii Adama i Ewy, którzy po okresie niewinności decydują się jeść z jednego drzewa, które jest poza granicami: drzewa poznania dobra i zła. W rezultacie nagle zdają sobie sprawę, że są nadzy, a wczesnego stanu niewinności już nie ma, zostają obnażeni. Ale czy jesteśmy

"żli" za przybycie do tego stanu? Wcale. Niemowlęta muszą dorastać. Ten etap to dopiero początek procesu uczenia się, aby stać się bardziej mądrym i kochającym. Przez całe życie doświadczeń możemy stopniowo dochodzić do upokarzającej świadomości, że cała miłość i mądrość pochodzą od Boga.

Jonasz: Moje drogi (niepewność) kontra Boże drogi (zaufanie)

Jon 1:1-17, 2:1-10, 3:1-10

Wezwanie Jonasza, aby powstać i iść głosić do Niniwy upamiętanie, stanowi wezwanie, które możemy odczuwać do duchowej odnowy – aby odnowić związek z Bogiem i z naszymi wyższymi ideałami. Ale to może być przerażające, i często jesteśmy kuszeni, aby wybrać łatwiejsze drogi bez wyrzeczeń, bezpieczniejsze ścieżki nie konfrontując się z naszymi problemami. Historia przypomina nam nie tylko o tym, jak ważna jest odwaga, aby spojrzeć na siebie i wprowadzić zmiany, ale także przypomina nam o miłosierdziu Bożym i przebaczeniu.

Jakub: Oszustwo kontra uczciwość

Rdz 27:1-41

Co zrobić, gdy nie możesz dostać czegoś, czego chcesz? Pomimo wielu pozytywnych wyborów, czasami oszustwo wydaje się najłatwiejszą drogą. W tej historii Jakub posuwa się do oszustwa, aby zdobyć błogosławieństwo patriarchalne, które było słuszenie należne jego starszemu bratu. Historia zwraca uwagę na ból i gniew pozostawiony po tej decyzji. Podstęp Jakuba kradnącego pierworodnemu błogosławieństwa służy jako przykład naszych czasów, kiedy wybieramy szybką gratyfikację, zamiast pracować rzetelnie i poświęcić więcej sił i wyrzeczeń, które skutkują długoterminowym szczęściem.

Mojżesz: Agresja kontra łagodność

Rdz 20:1-13

W tej historii Mojżesz przez długi czas wiernie przewodził Izraelitom. Ale teraz był zmęczony, na dworze panował skwar, był spragniony i miał dość ludu, który wiecznie narzekał. Kiedy Bóg kazał mu mówić do skały, aby wypuściła wodę, to ten zamiast przemówić, uderzył w skałę mocno, dwa razy. Przeczytajcie ten fragment i zastanówcie się nad naszymi skłonnościami do nadmiernej reakcji lub użycia niepotrzebnej agresji. Na głębszym poziomie możemy myśleć o tym, że Mojżesz uderza w skałę w kategoriach sposobu, w jaki często modlimy się do Boga o prawdę, ale jesteśmy pełni niepokoju i niecierpliwości. To, co się wtedy wyłania, to bardziej kontrowersyjny rodzaj komunikacji z Bogiem, a nie pokojowa wiedza. Tak jak Mojżesz nie może wejść do Kanaanu, tak i my nie możemy dojść do tego spokojnego stanu, kiedy tak agresywnie szukamy Prawdy, bez miłości i łagodności.

DAWID: Żądza czy samodyscyplina

2 Sm 11:1-26

Wszyscy mamy słabe momenty. Gdy poddajemy się różnym pokusom np.: jemy trzeci kawałek ciasta, kupujemy papierosy lub przemycamy je, rozprowadzamy jakieś „soczyste” plotki lub zwlekamy, gdy mamy ważną pracę do zrobienia. Większość z tych słabych momentów przemyka bez większego odzewu i nikt nie jest strasznie zraniony. Czasami jednak poddanie się niezdrowemu pragnieniu może spowodować prawdziwe cierpienie w życiu ludzi nas otaczających. W biblijnej historii, Dawid poddaje się pragnieniu żądzy jakim jest zdobycie żony innego mężczyzny. Jego decyzja prowadzi nie tylko do oszustwa i cudzołóstwa, ale nawet do morderstwa.

Piotr: Duma kontra pokora

Mt 26:31-35, 69-75

Pan chce dać nam ważną pracę do wykonania i chce, abyśmy czuli się zdolni i znaczący. Chce, abyśmy czuli radość w zdolnościach i talentach, które On nam dał. Jednocześnie możemy być rozproszeni, zwracając zbyt wiele uwagi na siebie i nasze umiejętności oraz nie uznając naszej potrzeby Boga. Jednym z powodów, dla których przechodzimy przez trudne próby, jest to, że możemy nauczyć się polegać na Panu. Piotr czuł się bardzo pewny, że będzie lepszy od wszystkich innych, stojąc przy Panu, nawet w obliczu śmierci, ale wkrótce przeszedł próbę, która nauczyła go pokory. Jednym z najważniejszych kluczy do duchowego wzrostu jest pokora. Tuż przed twierdzeniem Piotra, że będzie najwierniejszy, Jezus powiedział do swoich uczniów: „*Wy zaś nie tak, lecz kto jest największy wśród was, niech będzie jako najmniejszy, a ten, który przewodzi, niech będzie jako usługujący.*” (Łk 22:26). Sukces w życiu duchowym nie polega na myśleniu więcej o sobie niż o innych, ale na myśleniu o sobie w innych kategoriach.

KIEROWANIE PROCESAMI UOGÓLNIANIA

1. Przeczytanie i zapamiętanie wersetu biblijnego. „*A pokój Boży, który przewyższa wszelki rozum, strzec będzie serc waszych i myśli waszych w Chrystusie Jezusie.*” (Flp 4:7). Zapamiętanie wersetu metodą wybraną przez uczniów.

WIĄZANIE TEORII Z PRAKTYKĄ

1. Burza mózgów. Uczniowie wypowiadają się, jakby wyglądało ich życie, gdyby nauczyli się panować nad swoimi emocjami na przykładzie poznanych postaci biblijnych.
2. Uczniowie wspólnie wykonują plakat. Szukają sytuacji, osób i okoliczności, dzięki którym mogą żyć w Bożym pokoju. Plakat dzielimy na dwie części, po jednej stronie uczniowie rysują negatywne emocje, a po drugiej stronie przeciwstawne emocje, np. złość-spokój.
3. Uczniowie szukają rozwiązań, np. jak przejść od agresji do Bożego spokoju.

SPRAWDZENIE WIADOMOŚCI I OCENA PRACY UCZNIÓW

1. Podsumowanie zajęć i ocena pracy uczniów.
2. Modlitwa o pokój Boży na co dzień.

Źródła:

- <https://sjp.pl/on-line>
- Cytowane fragmenty zostały czerpnięte z książki „EMOCJE Krzyk do zrozumienia” - ks. Marek Dziewiecki, 2018r., Wydawnictwo RTCK

Lekcja 24. Cichy czas. Prywatna rozmowa z Bogiem „w komorze”

PODSTAWA BIBLIJNA: Jk 4:8; Mt 4:4; Ps 37:7

PRAWDA CENTRALNA: Poznaj Boga, poprzez osobiste spędzanie z Nim czasu

WERSET BIBLIJNY: *„Ale ty, gdy się modlisz, wejdź do komory swojej, a zamknąwszy drzwi za sobą, módl się do Ojca swego, który jest w ukryciu, a Ojciec twój, który widzi w ukryciu, odpłaci tobie.” (Mt 6:6)*

CELE OPERACYJNE, uczeń:

- powie czym jest tzw. „komora”;
- omówi sposoby na poznawanie Boga;
- wskaże przykłady spędzania czasu z Bogiem sam na sam;
- powołując się na Boże Słowo, uzasadni, dlaczego dobrze jest spędzać indywidualny czas z Bogiem;
- zastosuje sposoby na spędzanie cichego czasu z Bogiem;
- modli się o lepsze poznawanie Boga poprzez osobiste spędzanie z Nim czasu.

METODY: pogadanka, praca z tekstem biblijnym, tworzenie tabelki modlitw

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: Biblia, kartki papieru

TOK LEKCJI

ZAJĘCIA WPROWADZAJĄCE

1. Przywitanie. Sprawdzenie obecności
2. Modlitwa
3. Krótki wstęp nauczyciela:

Tomek i Piotrek byli przyjaciółmi do czasu, kiedy Tomek przeprowadził się do innego miasta. Na początku często do siebie pisali. Piotrek nadal pisał do Tomka, ale ten przestał odpisywać. Wkrótce zapomniał o dawnej przyjaźni. Tak samo może stać się w przypadku Ciebie i Boga, jeśli nie podtrzymasz relacji poprzez rozmowę/komunikację z Nim.

ZAŚNAJOMIENIE UCZNIÓW Z NOWYM MATERIAŁEM

1. Pytania do uczniów - pogadanka.
  - a) Dlaczego cichy czas jest tak ważny?

Możliwe odpowiedzi:

Jest istotny dla naszego duchowego wzrostu. „*Lecz abyśmy, będąc szczerymi w miłości, wzrastali pod każdym względem w niego, który jest Głową, w Chrystusa.*” (Ef 4:15)

Nowo narodzone niemowlę potrzebuje pokarmu. Musi wzrastać i uczyć się wielu rzeczy. Jeśli tak się nie dzieje, mamy powód do obaw.

Jezus często nazywał swych naśladowców „uczniami”. Uczeń musi się nauczyć wielu rzeczy i wykonać wiele ćwiczeń. Zadaniem uczniów Jezusa jest pielęgnowanie żywej i owocnej społeczności z Bogiem, uczenie się od Jezusa i wzrastanie w wierze.

Jest istotny dla naszego życia duchowego. „*Nie samym chlebem żyje człowiek, ale każdym słowem, które pochodzi z ust Bożych.*” (Mt 4:4)

Do duchowego życia potrzebne jest codzienne odżywianie. Spędzając cichy czas, karmimy się duchowo.

Jest wyrazem naszej miłości do Boga.

Przestrzegając przykazań Chrystusa, możemy wyrażać Mu naszą miłość. Jeśli jednak nie czytamy Jego Słowa, skąd możemy wiedzieć, czego On od nas oczekuje? Gdy zrozumiemy, że nasza społeczność z Bogiem opiera się na miłości, wówczas w naszym chrześcijańskim życiu nie będzie miejsca na monotonię. Bóg wciąż odnawia tę społeczność i pokazuje nam swą nieograniczoną miłość.

b) Jak to osiągnąć?

Konieczna jest rozmowa. Taką rozmową z Bogiem jest właśnie modlitwa.

c) Kiedy powinniśmy mieć cichy czas? Czy macie problemy z cichym czasem i wyznaczaniem go?

Niekiedy trudno jest znaleźć czas. Musimy wyznaczyć sobie konkretną chwilę w ciągu dnia na cichy czas. Codzienne sprawy i obowiązki mogą doprowadzić do tego, że cichy czas będzie spychany na koniec dnia. - W dzisiejszych czasach, niekiedy trudniej jest znaleźć „ciszę” niż czas. Jeśli jednak chcemy słuchać tego, co Bóg pragnie nam powiedzieć, potrzebujemy ciszy.

Wielu chrześcijan stwierdziło, że na cichy czas z Bogiem najlepiej nadaje się poranek. Na rozmowę z Królem królów powinniśmy przeznaczać najlepszy czas. „*Lecz ja, Panie, do ciebie wołam, a rankiem wita cię modlitwa moja.*” (Ps 88:14); „*Wstaję przed świtem i wołam o pomoc: Oczekuję na słowo twoje. Budzę się, zanim zaświta, aby rozmyślać nad słowem twoim.*” (Ps 119:147-148)

Także Jezus wstawał wczesnym rankiem, aby spędzać czas ze Swoim Niebiańskim Ojcem. „*A wczesnym rankiem, przed świtem, wstał, wyszedł i udał się na puste miejsce, i tam się modlił.*” (Mk 1:35)

Ciche chwile w ciągu dnia

Przez cały dzień powinniśmy mieć społeczność z Bogiem. Niekiedy dobrze jest wybrać się na spacer, aby zaśpiewać Bogu pieśń i pomodlić się.

Cichy wieczór

Wieczorem możemy pomyśleć o tym, w jaki sposób Bóg prowadził nas w ciągu dnia i podziękować Mu za to. „*Wspominam cię na łożu moim, rozmyślałam o tobie podczas straż nocnych.*” (Ps 63:7)

Cichy dzień

Dobrą rzeczą jest niekiedy zarezerwowanie sobie czasu, na „cichy dzień” z Bogiem. Powinniśmy wówczas wybrać spokojne miejsce, w którym nikt nie będzie nam przeszkadzał.

d) Gdzie spędzać cichy czas?

Nie bez znaczenia jest miejsce, w którym chcemy spędzać cichy czas. Bóg przez swe Słowo mówi, że powinniśmy wybrać takie miejsce, w którym będziemy mogli się skoncentrować.

e) Jakie miejsce nadaje się najlepiej na cichy czas?

Powinno być to miejsce, w którym: - panuje spokój, - nikt nie będzie przeszkadzał, - można się skoncentrować. Jeśli nie dysponujesz takim miejscem, spróbuj, pomimo otaczających Cię hałasów, skoncentrować się na Bogu i Jego Słowie. *„Ale ty, gdy się modlisz, wejdź do komory swojej, a zamknąwszy drzwi za sobą, módl się do Ojca swego, który jest w ukryciu, a Ojciec twój, który widzi w ukryciu, odpłaci tobie.”* (Mt 6:6)

f) Jak długo powinien trwać cichy czas?

Długość naszego cichego czasu zależy od różnych okoliczności, np. od ilości czasu, jaką mamy do dyspozycji, oraz od naszej miłości do Pana. Naprawdę ważną rzeczą jest zrozumienie tego, że Słowo Boże jest naszym duchowym pokarmem. Od tego bowiem zależy odpowiedź na pytanie o długość naszego cichego czasu.

g) Jak spędzać cichy czas?

Módl się. Dobrze jest rozpoczynać cichy czas modlitwą. Najpierw dziękuj Bogu za to, że mogłeś do Niego przyjść. Później proś Go, aby przemówił do Ciebie przez fragment Biblii, który będziesz czytać.

Czytaj. Przeczytaj fragment Biblii. Nie powinniśmy czytać jedynie naszych ulubionych tekstów, ale starać się czytać całe Pismo Święte. Korzystną rzeczą jest czytanie Biblii wg określonego planu, np. rozpoczęcie lektury od jednej z Ewangelii, następnie przeczytanie Dziejów Apostolskich, Listów, pozostałych ksiąg Nowego Testamentu, Psalmów, a później całego Starego Testamentu.

Po przeczytaniu tekstu Pisma Świętego powinniśmy zastanowić się, co Bóg pragnie mi powiedzieć przez dany fragment. Pomocną rzeczą jest zapisywanie swoich przemyśleń. Po przeczytaniu fragmentu Biblii możemy zadać sobie następujące pytania: - Czy istnieje grzech, którego powinienem unikać? - Czy istnieje jakaś Boża obietnica, której mogę się uchwycić? - Czy znalazłam przykład do naśladowania? - Czy istnieje jakieś ostrzeżenie, na które powinienem zwrócić uwagę? - Czy w przeczytanym fragmencie znalazłem jakąś nową prawdę o Bogu?

Już w trakcie rozważania Słowa Bożego rozmawiamy z Bogiem. Dobrą rzeczą jest jednak wyznaczenie sobie szczególnego czasu na modlitwę. Możemy rozpocząć go uwielbieniem Boga. Później możemy wyznawać Bogu grzechy, składać Mu dziękczynienie i modlić się o nasze osobiste sprawy, a także o innych ludzi. Rozmyślaj. Po przeczytaniu tekstu Pisma Świętego powinniśmy zastanowić się, co Bóg pragnie mi powiedzieć przez dany fragment. Pomocną rzeczą jest zapisywanie swoich przemyśleń. Po przeczytaniu fragmentu Biblii możemy zadać sobie następujące pytania:

- Czy istnieje grzech, którego powinienem unikać?
- Czy istnieje jakaś Boża obietnica, której mogę się uchwycić?
- Czy znalazłam przykład do naśladowania?
- Czy istnieje jakieś ostrzeżenie, na które powinienem zwrócić uwagę?
- Czy w przeczytanym fragmencie znalazłem jakąś nową prawdę o Bogu?

KIEROWANIE PROCESAMI UOGÓLNIANIA

1. Nauczyciel podaje na kartkach wersety biblijne uczniom podzielonym na 2 grupy.
2. Uczniowie mają za zadanie odszukać wybrany werset oraz przyporządkować go pod wskazaną kategorię. Kategorie można zapisać na tablicy.

Wersety do wydruku

Wzrost duchowy

„Lecz abyśmy, będąc szczerymi w miłości, wzrastali pod każdym względem w niego, który jest Głową, w Chrystusa.” (Ef 4:15)

„I zstąpił z nimi w dół, i zatrzymał się na równinie, również liczne rzesze uczniów jego i wielkie mnóstwo ludu z całej Judei i Jerozolimy, i znad morza, z Tyru i Sydomu, którzy przybyli aby go słuchać i dać się wyleczyć ze swych chorób.” (Łk 6:17)

„Nie samym chlebem żyje człowiek, ale każdym słowem, które pochodzi z ust Bożych.” (Mt 4:4)

Wyznaczanie czasu dla Boga

„Zdaj się w milczeniu na Pana i złóż w nim nadzieję.” (Ps 37:7)

„Lecz ja, Panie, do ciebie wołam, a rankiem wita cię modlitwa moja.” (Ps 88:14)

„Wstaję przed świtem i wołam o pomoc: Oczekuję na słowo twoje. Budzę się, zanim zaświta, aby rozmyślać nad słowem twoim.” (Ps 119:147-148)

„A wczesnym rankiem, przed świtem, wstał, wyszedł i udał się na puste miejsce, i tam się modlił.” (Mk 1:35)

„A gdy Daniel się dowiedział, że sporządzono to pismo, udał się do swojego domu, a miał w swym górnym pokoju okna otwarte w stronę Jeruzalem i trzy razy dziennie padał na kolana, modlił się i wysławiał swojego Boga, jak to zwykle dotąd czynił.” (Dn 6:11)

„Wspominam cię na łożu moim, rozmyślam o tobie podczas straży nocnych.” (Ps 63:7)

Miejsce na cichy czas z Bogiem

„Ale ty, gdy się modlisz, wejdź do komory swojej, a zamknąwszy drzwi za sobą, módl się do Ojca swego, który jest w ukryciu, a Ojciec twój, który widzi w ukryciu, odpłaci tobie.” (Mt 6:6)

3. Przeczytanie i zapamiętanie wersetu biblijnego. *„Ale ty, gdy się modlisz, wejdź do komory swojej, a zamknąwszy drzwi za sobą, módl się do Ojca swego, który jest w ukryciu, a Ojciec twój, który widzi w ukryciu, odpłaci tobie.” (Mt 6:6).*

WIAZANIE TEORII Z PRAKTYKĄ

1. Rozmowa na podstawie wersetów.

- a) Jak spędzać czas z Bogiem?

„Otwórz oczy moje, abym oglądał cudowność zakonu twego.” (Ps 119:18)

„Niechaj nie oddala się księga tego zakonu od twoich ust, ale rozmyślaj o niej we dnie i w nocy, aby ściśle czynić wszystko, co w niej jest napisane, bo wtedy poszczęści się twojej drodze i wtedy będzie ci się powodziło.” (Joz 1:8)

- b) Rozmyślanie nad słowem Bożym

„Lecz ma upodobanie w zakonie Pana i zakon jego rozważa dniem i nocą. Będzie on jak drzewo zasadzone nad strumieniami wód, Wydające swój owoc we właściwym czasie, którego liść nie więdnie, A wszystko co uczyni, powiedzie się.” (Ps 1:2-3)

2. Zachęcenie do indywidualnej modlitwy i prowadzenie „dzienniczka” z modlitwami

3. Rozdanie kartek i rozrysowanie tabeli z rubrykami:

- Data rozpoczęcia modlitwy.

- Prośba.
- Data wysłuchania modlitwy.
- Niewysłuchane modlitwy.

W pierwszej rubryce uczeń wpisuje, od kiedy zaczął się modlić o daną sprawę. W drugiej zapisuje w skrócie, o co się modli. W trzeciej rubryki na wpisuj datę wysłuchania modlitwy przez Boga. Można dodatkowo stworzyć czwartą rubrykę na niewysłuchane modlitwy (względnie takie, na które Bóg odpowiedział w inny sposób). Uczeń będzie zbudowany widząc wysłuchane modlitwy

SPRAWDZENIE WIADOMOŚCI I OCENA PRACY UCZNIÓW

1. Podsumowanie dzisiejszych zajęć.
2. Zachęcenie uczniów do spędzania indywidualnego czasu z Bogiem.
3. Modlitwa, w której uczniowie proszą Boga, aby pomógł im nauczyć się spędzać cichy czas z Bogiem.

Lekcja 25. Biblia moim mieczem

PODSTAWA BIBLIJNA: Ef 6:10-18

PRAWDA CENTRALNA: Bóg wyposaża mnie, abym mógł przeciwstawić się złu

WERSSET BIBLIJNY: „*Dlatego weźcie całą zbroję Bożą, abyście mogli stawić opór w dniu złym i, dokonawszy wszystkiego, ostać się.*” (Ef 6:13)

CELE OPERACYJNE, uczeń:

- powie co to jest zbroja Boża;
- wymieni i omówi elementy Bożej zbroi;
- wyjaśni jak Bóg wyposaża nas do walki ze złym;
- prosi Boga w modlitwie o wyposażenie niezbędne do przeciwstawienia się złu.

METODY: praca z tekstem biblijnym, prezentacja, pogadanka, wykład

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: Biblia, ilustracje, w miarę możliwości strój rzymskiego żołnierza (wypożyczony np. z teatru) do prezentacji lub multimedialna prezentacja Zbroja Boża (katechetyka.pl), broszura „Zbroja Boża” wyd. Vacatio

TOK LEKCJI

ZAJĘCIA WPROWADZAJĄCE

1. Przywitanie.
2. Modlitwa.
3. Rozmowa nauczyciela z uczniami.
  - Apostoł Paweł ostrzega, że czasy przy końcu wieku będą szczególnym „dniem złym”, kiedy szatan będzie w szczególny sposób używał swej mocy, „tak żeby zwieść, jeśli to możliwe i wybranych”.
  - Próba odpowiedzi na pytanie: W jakim sensie szatan toczy wojnę z wierzącymi?

ZAŚNAJOMIENIE UCZNIÓW Z NOWYM MATERIAŁEM

1. Nauczyciel prosi jednego z uczniów, aby przeczytał na głos wersety z Ef 6:10-12. Pozostali niech śledzą tekst i odszukają wersety z których wynika, z czym, według Pawła, toczyli walkę święci w jego czasach.
2. Nauczyciel wyjaśnia, że zasadzki to sztuczki i taktyki, które mają na celu zwieść lub usidlić kogoś.

„*W końcu bracia moi, umacniajcie się w Pana i w potężnej mocy jego. Przywdziejcie całą zbroję Bożą, abyście mogli ostać się przed zasadzkami diabelskimi. Gdyż bój toczymy nie z krwią i z ciałem, lecz*”

z nadziemskimi władzami, ze zwierzchnościami, z władcami tego świata ciemności, ze złymi duchami w okręgach niebieskich...”

3. Pytania do uczniów:

- Z czym, według Pawła, toczyli walkę święci w jego czasach?
- W jakim sensie to, co Paweł wymienił w wersecie 12., pokrywa się z tym, z czym walczymy w naszych czasach?
- Co Paweł kazał przywdziać świętym żyjącym w swoich czasach, aby mogli oprzeć się temu złu?

Kiedy uczniowie udzielą odpowiedzi, nauczyciel na tablicy zapisuje następującą zasadę: ***Jeśli przywdziejemy całą zbroję Bożą, będziemy mogli oprzeć się złu.***

KIEROWANIE PROCESAMI UOGÓLNIANIA

1. Nauczyciel przygotowuje do prezentacji strój rzymskiego żołnierza. Dzieli uczniów na grupy i przydziela każdej z nich po jednej części zbroi. Święty Paweł mówi o zbroi Bożej, która będzie odporna na wszelkie szatańskie podstępny. Nie jest to zbroja dla ciała, lecz dla umysłu i serca. Bóg wyposaża nas w taką zbroję i uczy jak z niej korzystać. Ta nadnaturalna „zbroja” składa się z siedmiu elementów. To czy założymy ją zależy tylko od nas. Zbroja nie zostanie nam założona wbrew naszej woli. Jej przywdzianie i noszenie nie odbywa się automatycznie!
2. Pytania, kierowane do uczniów podczas prezentacji każdego elementu zbroi:
  - Do czego służy ta część zbroi?
  - Jak Paweł nazwał tę część zbroi?
  - Co w sensie duchowym może symbolizować część ciała chroniona przez ten fragment zbroi?
  - W jaki sposób przywdzianie tej części duchowej zbroi może pomóc ci oprzeć się złu?

Ef 6:13-18

„Dlatego weźcie całą zbroję Bożą, abyście mogli stawić opór w dniu złym i, dokonawszy wszystkiego, ostać się. Stójcie tedy, opasawszy biodra swoje prawdą, przywdziawszy pancerz sprawiedliwości. I obuwszy nogi, by być gotowymi do zwiastowania ewangelii pokoju, a przede wszystkim, weźcie tarczę wiary, którą będziecie mogli zgasić wszystkie ogniste pociski złego; Weźcie też przyłbicę zbawienia i miecz Ducha, którym jest Słowo Boże. W każdej modlitwie i prośbie zanoście o każdym czasie modły w Duchu i tak czuwajcie z całą wytrwałością i błaganiem za wszystkich świętych.”

„Opasawszy biodra swoje prawdą.”

Rzymscy żołnierze w czasach apostoła Pawła nosili na biodrach kilt - spódniczkę ze skórzanych pasów pokrytych metalowymi płytkami. Zapewniał on swobodę ruchów, a jednocześnie chronił podbrzusze i biodra żołnierza. Według apostoła „prawda” Boża jest właśnie jak ten ochronny kilt. To znaczy, że dogłębna, osobista znajomość Biblii jest ważną częścią, ochrony przeciwko złu. Słowo Boże niewłaściwe traktowanie i solidnie nie studiowane nie ochroni nas. Prawda staje się skuteczną ochroną jedynie wtedy, kiedy przyjmujemy ją przez wiarę.

„Przywdziawszy pancerz sprawiedliwości.”

Rzymski żołnierz był wyposażony także w pancerz, który chronił jego serce i inne ważne organy wewnętrzne. Pancerz był z reguły wykonany z metalu i mógł być zarówno jednoczęściowy, jak i złożony z kilku zachodzących na siebie części. Biblijna sprawiedliwość w odniesieniu do człowieka obejmuje zarówno uwolnienie od winy z powodu grzechu, jak i wewnętrzne wzmocnienie przeciwko mocy

grzechu. Jednak jedno i drugie jest darem Bożym, całkowicie niezasłużonym i niezależnym od ludzkich starań. Pancerz sprawiedliwości jest zawsze i wyłącznie darem Bożym.

„Obuwszy nogi by być gotowymi do zwiastowania ewangelii pokoju.”

Żołnierz w czasach Pawła potrzebował dobrej ochrony stóp. Tak samo i my, wierzący. Sandały pozwalają stopom oddychać, a jednocześnie chronią je przed nierównościami podłoża czy innymi rzeczami, które mogą pokaleczyć nasze stopy. Stanowią również stabilne obuwie podczas walki.

„Ewangelia pokoju”, która zapewnia spokój z Bogiem i z ludźmi jest właśnie takim oparciem w sensie duchowym i ochroną podczas różnych życiowych doświadczeń. Ewangelia, którą przyjmujemy i stosujemy w swoim życiu, chroni nas przed różnymi urazami oraz zagrożeniami ze strony szatana.

„Weźcie tarczę wiary”

To wszechstronny i najbardziej niezbędny element uzbrojenia. Wspomaga i chroni inne elementy zbroi. „Wiara” to otwarcie na Boga, poddanie się Mu całkowicie. Jest to poleganie na Nim w każdej okoliczności oraz oczekiwanie na Jego działanie w każdej sytuacji. Moc wiary potrafi odeprzeć szatańskie ataki.

„Weźcie też przyłbicę zbawienia”

Przyłbica chroni głowę, a głowa to rozum, sąd, motywacja i kontrola. Przyłbica zbawienia odnosi się do Bożego daru zbawienia, zapewnia ochronę, przebaczenie, uzdrowienie oraz błogosławieństwo.

„Miecz Ducha, którym jest Słowo Boże”

Miecz to broń. Miecz Ducha to Boże Słowo. Polegając na mocy Słowa możemy przeciwstawić się pokusom, złym okolicznościom. Szatan drży przed Słowem, dlatego jest ono naszym największym orężem. Dlatego warto znać wersety biblijne, które możemy zastosować w różnych negatywnych sytuacjach.

„Zanoście o każdym czasie modły.”

Modlitwa to żywa, bezpośrednia rozmowa z Bogiem. Gdy wnosimy nasze serca do Boga w modlitwie, szatan wycofuje się.

3. Przez cały czas podczas prezentacji, nauczyciel rozmawia z uczniami, zadając pytania na temat każdego elementu zbroi.
4. Przeczytanie i zapamiętanie wersetu biblijnego: *„Dlatego weźcie całą zbroję Bożą, abyście mogli stawić opór w dniu złym i, dokonawszy wszystkiego,ostać się.”* (Ef 6:13)

WIAZANIE TEORII Z PRAKTYKĄ

1. Pytania do uczniów:

- Dlaczego ważne jest, żebyśmy bronili się, zakładając całą zbroję Bożą?
- Co robicie, żeby codziennie zakładać i wzmacniać zbroję Bożą?
- Co pomaga wam opierać się złu, pokusom i podstępom?
- Które części swojej duchowej zbroi uważacie za solidne?
- Która jej część jest u Was najsłabsza?
- Co możecie zrobić, żeby wzmocnić każdą z tych części duchowej zbroi w Waszym życiu?

2. Uczniowie dzielą się pomysłami.

SPRAWDZENIE WIADOMOŚCI I OCENA PRACY UCZNIÓW

1. Podsumowanie i zakończenie zajęć.
2. Modlitwa. Uczniowie w modlitwie proszą Boga, aby codziennie pamiętali o Zbroi Bożej i uczyli się zakładać zbroję Bożą oraz używać jej w swoim życiu. Dziękują Bogu, że wyposaża człowieka we wszystko co jest mu niezbędne, aby przeciwstawić się złemu.

Lekcja 26. Dlaczego mamy świadczyć o Jezusie?

PODSTAWA BIBLIJNA: Rz 3:23; 2 Wj 4:1 2; Wj 4:11-12

PRAWDA CENTRALNA: Twoje życie niech będzie świadectwem wiary

WERSET BIBLIJNY: „*Idąc na cały świat, głoscie ewangelię wszelkiemu stworzeniu.*” (Mk 16:15)

CELE OPERACYJNE, uczeń:

- przedstawi kim jest świadek Jezusa;
- wyjaśni dlaczego należy świadczyć o Jezusie;
- wskaże przykłady świadczenia o Jezusie;
- wskaże wersety biblijne, które mówią o ewangelizacji;
- podejmuje wyzwanie stania się świadkiem wiary.

METODY: burza mózgów, dyskusja, pogadanka

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: Biblia, kartki, przybory do pisania

TOK LEKCJI

ZAJĘCIA WPROWADZAJĄCE

1. Przywitanie. Sprawdzenie obecności.
2. Modlitwa.
3. Nauczyciel dzieli się z uczniami swoim świadectwem głoszenia Ewangelii.

ZAZNAJOMIENIE UCZNIÓW Z NOWYM MATERIAŁEM.

1. Pan Jezus nakazał apostołom, aby wszędzie mówili innym o Nim. Czy byli posłuszni? Oczywiście, byli Jezusowi posłuszni - wykonali Jego polecenie. Byli posłuszni, ponieważ go kochali. Jeżeli Pan Jezus jest Twoim Zbawicielem, to polecenie dotyczy także Ciebie.
2. Pytania do uczniów:
  - Czy ktoś z Was kiedykolwiek znalazł się w takiej sytuacji, że był jedynym chrześcijaninem podczas spotkania?
  - Jeśli tak, co odczuwałeś?
  - Czy była to dla Ciebie trudna sytuacja?
  - Zadaj sobie teraz osobiste pytanie: Czy kochasz Pana Jezusa i ufasz Mu? Czy jest w Tobie pragnienie opowiadania innym, kim jest Jezus i co On uczynił dla Ciebie, ale również i dla innych na krzyżu?

Pragnę Was dzisiaj zachęcić, abyście zaufali Mu z całego serca i mieli odwagę głosić Ewangelię.

ZAŻNAJOMIENIE UCZNIÓW Z NOWYM MATERIAŁEM

1. Rozmowa z uczniami metodą burzy mózgów.

- **Kiedy stajesz się świadkiem Jezusa? Kim jest świadek Jezusa?** - Mówiąc innym o Jezusie, stajesz się Jego świadkiem.
- **O czym możesz powiedzieć innym, skoro jesteś świadkiem Boga?** - Np. O miłości Boga, o przebaczeniu, o uwolnieniu etc.
- **Dlaczego powinieneś świadczyć o Jezusie?** Czy możesz wymienić dwa powody, dla których świadczenie o Bogu jest ważne. - To wypełnienie Bożego powołania, to polecenie samego Boga do nas. Posłuszeństwo wobec Boga wymaga od nas wykonywania Jego poleceń. Nasza miłość do Boga wymaga posłuszeństwa i oznacza posłuszeństwo.
- **Co należy mówić jako świadek Pana Jezusa? Co możesz powiedzieć innym o Bogu, grzechu i o Panu Jezusie?** - Na początku należy mówić o Bogu, jako o Stwórcy wszystkiego. To On stworzył nas i sprawił, że jesteśmy wyjątkowi. Należy mówić o Jego miłości oraz sprawiedliwości. Następnie należy powiedzieć o grzechu - każdy go popełnia i każdy jest nieposłuszny Bogu. - odniesienie do Pisma (Rz 3:23). Należy podkreślić, że grzech oddziela nas od Boga i każdy, kto jest oddzielony od Boga nie może po śmierci być przy Panu. Następnie mówimy o Panu Jezusie, Synu Bożym, który nigdy nie zawinił. Umarł za nas na krzyżu i wziął karę za nasze grzechy. Możesz zachęcić osobę, którą ewangelizujesz mówiąc:- Kiedy uwierzysz i zaufasz Panu Jezusowi z całego serca i poprosisz Go o wybaczenie twoich grzechów, będziesz uratowany od kary za każde popełnione przez ciebie zło. Czy chcesz dzisiaj uwierzyć w Pana Jezusa?
- **Czy boisz się świadczyć o Panu Jezusie? Co możesz zrobić, jeśli boisz się świadczyć o Bogu?** - Biblia mówi o czasach, kiedy Mojżesz - przywódca Izraela, otrzymał od Boga specjalne zadanie do wypełnienia. Mojżesz nie chciał się podjąć tego zadania. Obawiał się. Odniesienie do wersetu: *„A jeżeli nie uwierzą i nie wysłuchają mnie.”* (Wj 4:1) Być może czułeś się jak Mojżesz, ale Bóg dał Ci zadanie, które powinno być wypełnione - to opowiadanie o dziele Jezusa Chrystusa. Bóg zachęca nas i daje nam rozwiązanie na lęk. Odniesienie do wersetu: *„Kto dał człowiekowi usta? Czyż nie Ja, Pan? Idź więc teraz, a ja będę twoimi ustami i pouczę cię, co masz mówić.”* (Wj 4:11-12) Bóg również to obiecuje i Tobie, bo Jego Słowo jest Obietnicą. Bóg Tobą kieruje, wlewa do Twojego serca swojego Ducha. Bóg Cię prowadzi i wkłada w Twoje usta słowa, które masz wypowiadać. Gdy będziesz posłuszny Bogu, kochał Go, to Duch Święty będzie Cię prowadził w każdej sytuacji. Również Duch Święty wykona swoją pracę z osobą, której świadczysz o Jezusie.
- **Jak twoje życie może być świadectwem wiary? Jakie twoje zachowanie może sprawić, że będziesz dobrym świadectwem?** - Np.: Panuje nad wypowiedzanymi słowami, zmiana stosunku do rodziców czy otoczenia, etc.
- **Komu masz świadczyć o Jezusie?** Odniesienie do wersetu: *„Idąc na cały świat, głoscie ewangelię wszelkiemu stworzeniu.”* (Mk 16:15 Werset wyraźnie mówi, że mamy głosić Dobrą Nowinę na całym świecie. Gdy pomyślisz o ludziach, którzy nie znają Jezusa i wiesz co ich czeka na końcu życia, myślę, że zrozumiesz powagę sytuacji. Gdy zrozumiesz, że każdy, kto nie idzie za Jezusem jest zgubiony, to zapragniesz go ratować.

KIEROWANIE PROCESAMI UOGÓLNIANIA

1. Nauczyciel prosi uczniów, aby odpowiedzieli na kilka pytań które staną się dla nich pomocą w ewangelizacji:
  - Pomyśl, z kim możesz się podzielić Ewangelią.

- Czy znasz kogoś, kto opowiada o swoim życiu z Jezusem?
  - Jakie codzienne sytuacje możesz opowiedzieć, by podzielić się z kimś Ewangelią?
  - Co zawdzięczasz Jezusowi?
  - Co może Cię zachęcić do głoszenia dobrej nowiny?
2. Przeczytanie i zapamiętanie wersetu biblijnego: „*Idąc na cały świat, głoscie ewangelię wszelkiemu stworzeniu.*” (Mk 16:15). Kilukrotne powtórzenie wersetu w celu utrwalenia.

WIĄZANIE TEORII Z PRAKTYKĄ

1. W ramach ćwiczeń uczniowie dopierają się w pary. Każdy z nich opowie prawdy Ewangelii swojemu koledze, koleżance w parze.
2. W razie konieczności nauczyciel pomaga.

SPRAWDZENIE WIADOMOŚCI I OCENA PRACY UCZNIÓW

1. Podsumowanie zajęć.
2. Zachęcenie uczniów do głoszenia Ewangelii swoim znajomym.
3. Modlitwa: Panie Jezu, jesteśmy gotowi, aby o Tobie mówić każdemu człowiekowi, w każdym czasie i miejscu. Pragniemy być dobrym świadectwem. Dziękujemy, że uczysz nas mówić o Tobie i wyposażasz nas do tego. Dziękujemy Ci za Ducha Świętego, który pomaga nam mówić o Tobie Jezu. Prosimy Cię Panie, abyśmy nie czuli się zniechęceni, nawet wtedy, gdy niektórzy nie przyjmą Twojego Słowa.

Lekcja 27. Żyjąc w nadziei

PODSTAWA BIBLIJNA: Dz 1:6-11; Łk 17:20-37; Mt 24:40-44; Mt 25:1-13; 1 Tes 4:15-17; J 14:2-3; Łk 21:34-36; Hbr 10:37; 2 P 3: 3-4; Mk 13:26-27; 1 Kor 15:51-54

PRAWDA CENTRALNA: Żyj tak jakby Jezus miał przyjść dziś

WERSET BIBLIJNY: „*I rzekli: Mężowie galilejscy, czemu stoicie, patrząc w niebo? Ten Jezus, który od was został wzięty w górę, do nieba, tak przyjdzie, jak go widzieliście idącego do nieba.*”(Dz 1:11)

CELE OPERACYJNE, uczeń:

- wyjaśnia pojęcie „eschatologia”;
- weryfikuje swój stosunek do pochwylenia Kościoła;
- zaczyna interesować się tematem przyjścia Pańskiego;
- wyraża postawę oczekiwania z utęsknieniem na przyjście Jezusa

METODY: dyskusja, samodzielne dochodzenie do wiedzy, praca z tekstem

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: Biblia, Internet, kartki oraz przybory do pisania

TOK LEKCJI

ZAJĘCIA WPROWADZAJĄCE

1. Przywitanie uczniów, sprawdzenie obecności.
2. Modlitwa
3. Rozmowa na temat przyszłości, jaką chrześcijanie mają w Jezusie Chrystusie.

ZAZNAJOMIENIE UCZNIÓW Z NOWYM MATERIAŁEM

1. Nauczyciel w kilku zdaniach wyjaśnia, czym jest eschatologia.

Eschatologia oznacza naukę o rzeczach ostatecznych. Biblijne teksty eschatologiczne wyrażają oczekiwania na ostateczną interwencję Boga w historii narodu wybranego i w dziejach całej ludzkości. We wcześniejszych tekstach biblijnych brak wyraźnego zainteresowania eschatologią osobową, czyli losem jednostki po śmierci. Podstawą nadziei na Bożą interwencję w dziejach Izraela jest wiara w Jahwe jako Pana dziejów. Czas tej Bożej interwencji to dzień Pański (hebr. *jom Jahwe*, gr. *hemera tou kyriou*).

<https://biblia.wiara.pl/slownik/67ea4.Slownik-biblijny/slowo/ESCHATOLOGIA>

Eschatologia - część doktryny religijnej, także teoria filozoficzna, traktująca o losach pośmiertnych człowieka oraz celu i przeznaczeniu świata.

<https://sjp.pwn.pl/sjp/eschatologia;2557022.html>

Kościół Zielonoświątkowy uznaje powtórne Przyjście Chrystusa za zwieńczenie nadziei chrześcijańskiej oraz moment zmartwychwstania. Przyjmuje się naukę o Przyjściu Pana na obłoki w celu pochwycenia (porwania) Kościoła, o osobistym widzialnym przyjściu w chwale oraz o ustanowieniu Tysiącletniego Królestwa. Kościół Zielonoświątkowy wyznaje dwa zmartwychwstania: pierwsze – zbawionych do życia wiecznego oraz drugie – niesprawiedliwych na wieczne potępienie. Sąd Boży i wyrok potępienia obejmie wszystkich upadłych aniołów oraz niepokutujących grzeszników. Wieczną nagrodą zbawionych będą nowe niebiosa i nowa ziemia, zaś karą niesprawiedliwych – jezioro ogniste.

https://pl.wikipedia.org/wiki/Ko%C5%9Bci%C3%B3%C5%82_Zielono%C5%9Bwi%C4%85tkowy_w_RP

2. Nauczyciel dzieli uczniów na 4 grupy. Każda, z grup czyta fragment z Biblii.

- grupa I: Dz 1:6-11; 1 J 14:2-3; Mk 13:26-27
- grupa II: Łk 17:20-37; Łk 21:34-36; 1 Kor 15:51-54
- grupa III: Mt 24:40-44; Mt 25:1-13;
- grupa IV: 1 Tes 4:15-17; 1 Tes 5:1-11

KIEROWANIE PROCESAMI UOGÓLNIANIA

1. Dyskusja na temat przeczytanych fragmentów. Próba zdefiniowania Przyjścia Chrystusa po swój Kościół. Uczniowie wyrażają swoje zdanie, określają swoje stanowisko w kwestii pochwycenia Kościoła.
2. Przeczytanie i zapamiętanie wersetu biblijnego: *„I rzekli: Mężowie galilejscy, czemu stoicie, patrząc niebo? Ten Jezus, który od was został wzięty w górę, do nieba, tak przyjdzie, jak go widzieliście idącego do nieba.”* (Dz 1:11)

WIĄZANIE TEORII Z PRAKTYKĄ

1. Tworzenie mapy myśli. W środku plakatu napis „Przyjście Chrystusa na ziemię po swój Kościół”. Uczniowie określają swój stosunek do tego wydarzenia. Popierają lub negują samo wydarzenie. Są na nie gotowi lub nie.

Dla nauczyciela powinno być ważne poznanie opinii uczniów w tym celu, aby w następstwie, móc się do niego właściwie ustosunkować.

2. Wypowiedz nauczyciela: Temat pochwycenia Kościoła jest bardzo rozległy. Wielu badaczy słowa podjęło się jego studiowania. Zostało napisanych wiele książek, nagranych filmów i wypowiedzianych nauczzeń i kazań. Nie jesteśmy w stanie na jednej lekcji poruszyć dogłębnie to niezwykle zagadnienie. Dzisiejsze zajęcia mają Was jedynie zachęcić do poszukiwania swoich odpowiedzi w tym temacie. Jezus będąc na ziemi powiedział: *„ale o tym dniu i godzinie nikt nie wie: ani aniołowie w niebie, ani Syn tylko Ojciec. Baczcie, czuwajcie; nie wiecie bowiem, kiedy ten czas nastanie.”* (Mk 13:32-33) Dlatego nie ma sensu ani spekulować ani słuchać osób, które wyliczają dzień, a nawet godzinę przyjścia Pańskiego. Jedno jest pewne. Jezus, tak jak obiecał, przyjdzie na ziemię po swój Kościół, po swoją Oblubienicę. I zabierze ją do siebie, do nieba, gdzie odbędzie się wesele Baranka. Ewangelista Mateusz w takich słowach to wyraża: *„Dlatego i wy bądźcie gotowi, gdyż syn człowieczy przyjdzie o godzinie której się nie domyślacie”.* (Mt 24:44) Jezus przyjdzie na ziemię po swój Kościół. Każdy z nas musi być gotowy na Jego Przyjście. W każdej chwili.

Znam ludzi, którzy żyją nadzieją, że Przyjście Pańskie będzie lada chwila. Mimo, że dobrze jest im na ziemi, mają wszystko czego potrzebują, rozwijają się, a pomimo to marzą, aby być już z Jezusem - w

Niebie. Ich serce tak bardzo pokochało Boga, że nic nie jest dla nich tak ważne, jak spotkanie twarzą w twarz z Oblubieńcem.

Znam też ludzi, którzy uważają, że nie będzie żadnego pochwycenia, że mowa o Paruzji to tylko bajka. Każdy jest w innym miejscu. Ja zachęcam Was abyście byli gotowi na przyjście Pańskie, na spotkanie z Oblubieńcem, który przyjdzie, aby zabrać swój Kościół. Nawet jeśli ludzie nie oczekują, Syn człowieczy przyjdzie, ale Ci, którzy w niego nie uwierzą, którzy nie pozostają z Nim relacji, zostaną na ziemi.

SPRAWDZENIE WIADOMOŚCI I OCENA PRACY UCZNIÓW

1. Nauczyciel dziękuje uczniom za aktywny udział w lekcji.
2. Modlitwa o mądrość w rozpoznawaniu czasów i serce gotowe na Przyjście Pańskie.

Lekcja 28. Długotrwała choroba w życiu człowieka

PODSTAWA BIBLIJNA: Hi; Jk 1; Jk 5:13-20

PRAWDA CENTRALNA: Z Bogiem także doświadczenie choroby jest lżejsze

WERSET BIBLIJNY: „*Wszystko mogę w tym, który mnie wzmacnia, w Chrystusie.*” (Flp 4:13)

CELE OPERACYJNE, uczeń:

- wypowiada się, że dobry Bóg daje ludziom dobre rzeczy;
- omawia stanowiska względem pochodzenia choroby;
- w trudnych sytuacjach zwraca się z prośbą o pomoc do Boga;
- wymieni bliskie cierpiące osoby, z rodziny lub kościoła, którym może pomóc;
- w modlitwie dziękuje Jezusowi za siłę do pokonywania trudności;
- w modlitwie prosi Boga o uwrażliwienie na potrzeby osób chorych.

METODY: dyskusja, burza mózgów

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: Biblia, Internet, kartki, przybory do pisania

TOK LEKCJI

ROZPOCZĘCIE ZAJĘĆ

1. Przywitanie uczniów, sprawdzenie obecności.
2. Modlitwa
3. Nauczyciel pyta uczniów czy znają kogoś chorego.

ZAJĘCIA WPROWADZAJĄCE

1. Wyjaśnienie definicji według WHO:
  - choroba - stan złego samopoczucia fizycznego i psychicznego; na ogół występuje wtedy, gdy bodźce zewnętrzne są zbyt silne lub działają zbyt długo, bądź gdy zmniejsza się sprawność reakcji przystosowania organizmu;
  - niepełnosprawność - ograniczenie lub brak zdolności do wykonywania czynności w sposób lub w zakresie uważanym za normalny dla człowieka, wynikające z uszkodzenia i upośledzenia funkcji organizmu.
2. Nauczyciel opowiada świadectwo osoby, która choruje przewlekłe. W czasie opowiadania koncentruje się na tym, jak chora osoba radzi sobie z chorobą i jak Bóg w tym czasie troszczył się o nią i jej najbliższych.

3. Pytanie do dyskusji:
  - Czy znacie osobę, która choruje od dłuższego czasu?
  - Co jest przyczyną jej choroby?
  - Jak sobie radzi w sytuacji choroby?
  - Czy ma kogoś, kto ją wspiera?
  - Jakich znacie bohaterów biblijnych, którzy chorowali?
  - W jaki sposób radzili sobie ze swoją chorobą?
  - Czy mieli w kimś wsparcie?
  - Kto im pomagał?

ZAZNAJOMIENIE UCZNIÓW Z NOWYM MATERIAŁEM

1. Nauczyciel opowiada historię z życia Hioba, zwracając szczególną uwagę na postawę Hioba względem Boga.
2. Pytania kierowane do uczniów:
  - Jak zachował się Hiob, gdy zachorował?
  - W jaki sposób widział Boga na początku choroby?
  - Czy w czasie trwania choroby jego nastawienie do Boga się zmieniło? Jeśli tak, to co się zmieniło?
  - Czy Bóg był z nim cały czas?
  - Czy Hiob zyskał coś przez doświadczenie choroby?
3. Uczniowie szukają w Internecie informacji na temat życia Nick'a Vujicic'a i pokrótce je streszczają (można obejrzeć wspólnie któryś wybrany film dotyczący tej osoby, w której opowiada jak choroba go zmieniła).
4. Pytania kierowane do uczniów:
  - Dlaczego Nick urodził się bez rąk i nóg?
  - Jak czuł się Nick gdy rówieśnicy z niego się naśmiewali?
  - Kto jako pierwszy pomógł mu zaakceptować swoją inność?
  - W kim Nick`i szukał pocieszenia i akceptacji?
  - Jak wygląda życie Nick'a obecnie?
  - Czy Nick może być dla nas przykładem radzenia sobie z chorobą?

KIEROWANIE PROCESAMI UOGÓLNIANIA

1. Próba odpowiedzi na pytania:
  - Dlaczego ludzie chorują?
  - Czy Bóg zsyła na ludzi choroby?
  - Jak powinniśmy się zachować podczas choroby?
  - W jaki sposób Bóg może nam pomóc?
  - Czy Bóg jest z cierpiącym w czasie jego choroby?
2. Podsumowanie przez nauczyciela: - Lekarze w dużym stopniu potrafią pomóc, ale nie są w stanie wyleczyć wszystkiego. Nick Vujicic we Wrocławiu powiedział: - chciałbym mieć ręce i nogi, ale najważniejsza jest moja dusza. Zbawienie duszy jest najistotniejsze. Żadna choroba, doświadczenie czy cierpienie nie jest przyjemne. Jedne z nich są krótkotrwałe, inne trwają latami, a niektóre przez całe życie. Ważne w tym czasie jest nastawienie naszego serca. Nasza relacja z Bogiem. Zarówno Hiob jak i Nick szukali ratunku, odpowiedzi u Boga. Obaj tę odpowiedź dostali. Każdy z nich inną.

Hiob odzyskał wszystko, co stracił a nawet więcej, a Nick pomimo swojej niepełnosprawności dostał więcej niż mógł sobie wymarzyć – jest niesamowitym Bożym narzędziem w walce o dusze ludzi. Jego determinacja i chęć życia jest dla wielu osób motywacją do tego, aby się nie poddawać pomimo przeciwności, choroby, cierpienia. Zdrowy człowiek często pokłada nadzieję w sobie samym, chory szuka jej u Boga, dzięki czemu ma bliższą i głębszą relację ze Stwórcą. Każdy z nas chciałby być szczęśliwy, zdrowy, bogaty, poważany, ale nie to jest sensem naszego życia. To ułatwia nam życie. Celem naszego życia jest zbawienie. Do tego dążmy, powierzając swoje troski, obawy, smutki, cierpienia Temu, który za nas oddał swoje życie - Jezusowi Chrystusowi. A On poprowadzi je w najlepszy dla nas sposób.

3. Przeczytanie i zapamiętanie wersetu biblijnego: „*Wszystko mogę w tym, który mnie wzmacnia, w Chrystusie.*” (Flp 4:13). Nauka wersetu na pamięć, techniką wybraną przez uczniów.

WIĄZANIE TEORII Z PRAKTYKĄ

1. Wypracowanie własnego stanowiska względem cierpienia, choroby i Bożej odpowiedzi na nasze pytania. Nauczyciel dzieli tablice na pół.
  - Po lewej stronie wpisuje: ból, cierpienie, choroba pochodzi od Boga. Ma ona na celu sprawdzenie człowieka, jego miłości do Boga.
  - Po prawej stronie wpisuje: ból, cierpienie, choroba pochodzi od szatana. Jest ona na ziemi z powodu grzechu człowieka. Bóg nie zsyła choroby.

Zadaniem uczniów jest określenie siebie, swoich odczuć, obaw i uargumentowanie ich poprzez wpisanie na tablicy w określonym miejscu.

SPRAWDZENIE WIADOMOŚCI I OCENA PRACY UCZNIÓW

1. Ocena pracy uczniów na lekcji.
2. Podsumowanie dzisiejszych zajęć. Nauczyciel po wysłuchaniu uczniów dzieli się własnymi przemyśleniami.

Wasze zdania, tak samo jak zdania teologów, są podzielone. Jedni z Was uważają, że Bóg zsyła na ludzi choroby, dopuszcza cierpienie, karze za grzechy. Drudzy uważają, że sprawcą wszelkiego cierpienia na ziemi jest szatan. Kto ma rację? Każdy musi poprzez studiowanie Biblii, relację z Bogiem odpowiedzieć sobie na to pytanie.

Jedno w tym wszystkim jest pewne. Jezus umierając za człowieka na krzyżu wziął na siebie wszystkie, choroby, cierpienia. (Iz 53:4; M8:17) W Bożym sercu jest niepojęta miłość do człowieka. Czy Miłość może planować cierpienie, ból, chorobę dla swojego stworzenia? Moim zdaniem, NIE. Miłość nie myśli nic złego (Kor 13:5). Miłość to dobro i tylko dobro.

Możecie zapytać, dlaczego w takim razie ludzie chorują? Przez grzech, który panoszy się na ziemi. Gdy cierpimy, powinniśmy wołać do Boga o pomoc, ratunek. Bóg zawsze odpowie. Ale musicie pamiętać, że robi to na swój suwerenny sposób. Nie zawsze tak, jak sobie wymarzymy. Bóg zawsze jest z nami, w każdym bólu, cierpieniu. Tak jak był z Jezusem. Nie zabrał jego z krzyża, nie zabrał jego bólu, ale był z nim do samego końca. I jeśli zachorujemy to Bóg będzie z każdym z nas w naszym bólu, cierpieniu aż do końca. Będzie pocieszał nasze serca, posyłał ludzi, którzy będą nam pomocą. Będzie uzdrawiał, nie zawsze ciało. Nie wiem dlaczego jedni ludzie chorują do końca swojego życia a drudzy są

uzdrawiani. To jest suwerenna decyzja Boga. Wiem, że Bóg jest zawsze obok cierpiącego. Wzmacnia, pociesza, pomaga. Jeśli chorujesz, proś Boga o to abyś widział Jego działanie w swoim życiu.

Gdy cierpią nasi znajomi, ważną rzeczą jest troska o nich. Jesteśmy powołani do niesienia pomocy innym. Jeśli ktoś z twoich znajomych cierpi, choruje czy przechodzi przez doświadczenie postaraj się z nim być, pomóc mu. Czasami wystarczy twoja obecność. Innym razem dobre słowo, wysłuchanie czy praktyczna pomoc np. w zakupach czy innych jego potrzebach.

3. Modlitwa dziękczynna za to, że Bóg zawsze jest z człowiekiem i troszczy się o jego potrzeby.

PROPONOWANY DODATEK – TEKST ŹRÓDŁOWY

Artykuł autorstwa Elżbiety Bednarz: „Cierpienie. Czym jest? Co mówi o nim Biblia? Nieco refleksji ze szpitalnego łóżka – na dodatek z izolacji”.

Cierpienie. Czym jest? Co mówi o nim Biblia? Nieco refleksji ze szpitalnego łóżka – na dodatek z izolacji.

Chcemy być szczęśliwi. Poszukujemy szczęścia na co dzień. Lubimy słuchać i przebywać z ludźmi, którzy wnoszą szczęście, radość, optymizm.

A jak jest gdy dotyka nas cierpienie? Gdy nie możemy tryskać radością?

Jak odbieramy cierpienie własne? Jak reagujemy na cierpienie innych?

Jednym z doświadczeń ludzkiej egzystencji jest cierpienie. Dotyka każdego. Nie wyłącza z tego nas chrześcijan, nie wyłącza mnie ani ciebie.

Choć niepojęte i często trudne do udźwignięcia, splecione jest z życiem w sposób nierozdzielny. Nie jest jakimś szczególnym przypadkiem, który się przytrafia, ale czymś, bez czego życie nie byłoby możliwe. Każdy wcześniej czy później doznaje cierpienia, **gdyż jest ono ceną, jaką płacimy za życie**. Od cierpienia nie można uciec. Zmierza ono jak cień za każdą słoneczną radością życia. Jak pisze T. Gadacz (współczesny filozof), *cierpienia mają rozmaite źródła. Z jednej strony są to różnego rodzaju braki: głód, nędza, choroba, kalectwo, bezradna starość. Z drugiej, namiętności wypływające z międzyludzkich stosunków: miłość, zazdrość, zawiść, osamotnienie.... Powodują one ból fizyczny i duchowy, który może zrodzić fizyczne i duchowe cierpienie. Wiele jest na ziemi cierpień fizycznych, ale często cierpienia duchowe są o wiele bardziej dominujące.*

Czy cierpią tylko ci, którzy sobie na to zasłużyli? - Raczej nie.

Seneka zadaje pytanie: *Dlaczego Bóg na najlepszych zsyła chorobę albo smutek, albo inne dolegliwości?* Jednocześnie daje on odpowiedź:– *Bo przecież i na wojnie niebezpieczne rozkazy otrzymują najdzielniejsi.* (czy jestem najdzielniejszy?)

Spójrzmy na kilka postaci biblijnych, które borykały się z obecnością cierpienia w swoim życiu i szukały sposobów na zrozumienie i poradzenie sobie z nim, takich, które łączyłyby w sobie ich wiarę zarówno w Bożą moc, jak i dobroć.

Chcę podkreślić, że **Biblia nie daje jednak jednej odpowiedzi na pytanie o ludzkie cierpienie**. Biblia przedstawia kilka możliwości takich odpowiedzi.

Źródło - Starotestamentowa historia o upadku człowieka w grzech może być interpretowana jako próba wyjaśnienia pochodzenia cielesnego cierpienia oraz śmierci. Według świadectwa biblijnego Bóg stworzył człowieka na swój obraz. Był on istotą szczęśliwą, zdrową i równocześnie wolną. Człowiek okazując nieposłuszeństwo Stwórcy, zerwał społeczność z Nim. Konsekwencją tej decyzji są m.in.

cierpienia i zło.

Choroba, ból, cierpienie pojawiły się na świecie jako następstwo grzechu (Rdz 3,16-19)

Zwróćmy uwagę na fakt, że też kiedy w Psalmach zanoszona jest prośba o uzdrowienie, modlący przyznaje się jednocześnie do swojej winy (Ps 38,2-6; 39,9-12; 107,17).

Jednym z istotnych elementów starotestamentowej pobożności i wiary jest „idea odpłaty”. Gdy lud lub jednostka cierpi, to jest to znak gniewu Bożego wywołanego grzechem. *Nieszczęście, cierpienie, zło to przywołanie człowieka do porządku, wezwanie do pokuty i nawrócenia*¹. Stary Testament opisując bezmiar cierpienia narodu izraelskiego, ukazuje także jego zbawcze znaczenie. Cierpienie może być próbą wierności, drogą oczyszczenia i uszlachetnienia, ekspiacją za własne grzechy i grzechy narodu, środkiem wychowawczym w ręku Boga. Stary Testament nie zna właściwie przypadkowego cierpienia (może jedynie 1Sm 26,10). Jest ono albo zawinione, albo z dopustu Bożego.

W wielu tekstach Starego Testamentu spotykamy się ze zjawiskiem Bożej litości wobec ludzkiego cierpienia, nawet zawinionego; Bóg przebacza i pomaga (Ps 3,5). W każdym wypadku jest ono równocześnie sprawdzianem wierności wobec Boga. W cierpieniu człowiek deklaruje się za Bogiem albo przeciwko Niemu. Pozytywna deklaracja staje się równocześnie świadectwem wierności wobec Najwyższego (Por. Rdz 22; Ps 30; Hi 1,11; 2,5).

Nie zawsze cierpiący może pojąć intencje Boga. Sam Hiob nie potrafi znaleźć w swoim losie związku przyczynowo-skutkowego pomiędzy winą i cierpieniem. Zdaniem bogobojnych i pobożnych przyjaciół Hioba, przyczyna jego nieszczęść musiała leżeć po stronie samego poszkodowanego. Tymczasem Hiob nie mógł zgodzić się z taką oceną, nie doszukiwał się w sobie żadnej winy, która byłaby przyczyną tak wielu nieszczęść. W momencie gdy uznał, iż winą musiała spoczywać poza nim samym, Hiob zaczął się buntować. Bóg słysząc narzekania Hioba nie zganił jego, lecz udowodnił mu jego bezradność. W momencie gdy Hiob uznał swoją bezradność, zaprzestał myślenia o sobie i swoim życiu w kategoriach przyczynowości i racjonalności. *Wtedy Hiob odpowiedział Panu mówiąc: Wiem, że Ty wszystko możesz i że żaden twój zamysł nie jest dla Ciebie niewykonalny...* (Hi 42,1-2). Księga Hioba jest więc ukazaniem postawy kornego przyjęcia cierpienia przez człowieka i poddania się woli Bożej. Cierpienia i przeżycia Hioba są świadectwem, że niekoniecznie muszą być następstwem złego postępowania, ani stanowić formy kary. Był bowiem mężem nienagannym i bogobojnym (Hi 1,8). Bóg poprzez jego przeżycia dał dowód, że burze i cierpienia w tym życiu On pozwala nam przetrwać.

Cierpienie uczy kochać, a zarazem jest próbą miłości Boga. W związku z tym, iż miłość jest bezinteresowna, cierpienie uczy takiej właśnie miłości, miłości, która odbiera wszystko. P. Ricoeur, rozważając końcowe rozdziały części Hioba podaje, iż *Hiob zaczął miłować Boga za nic, przez co Szatan przegrał swój początkowy zakład*².

Stary Testament ukazuje więc cierpienie, którego sensem jest przybliżenie człowieka do Boga, oczyszczenie go, wypróbowanie, ale również przypisanie mu charakteru kary. Istnieje równocześnie myśl o współczuciu Boga, kiedy lituje się nad krzywdą ludzką, nad cierpieniem człowieka (np. Iz 66,13). Bóg przychodzi z pomocą wszystkim, których dotyczą braki i nieszczęścia: *Wymierza sprawiedliwość skrzywdzonym, daje chleb głodnym... Pan podnosi zgnębionych* (Ps 146, 7-8).

A jak ta kwestia wygląda w Nowym Testamencie?

Jezus wskazuje na inny cel cierpienia - niezawinionego.

Chrystus przełamuje związek sprawczy, wzbrania się przed bezpośrednim łąčeniem nieszczęścia lub choroby z grzechami cierpiącego lub jego przodków. Bóg nie zapewnia swoim dzieciom **wolności od cierpień, lecz gwarantuje im pomoc**. W Łk 13,1-5 Jezus wskazuje na błąd w interpretowaniu każdego przykładu cierpienia jako konsekwencji zapłaty za czyjeś grzechy.

Wiele ksiąg Nowego Testamentu jest napisanych bardziej w tonie apokaliptycznym, tłumacząc właśnie,

¹W. Niemczyk, *Dogmatyka ewangelicka*, Warszawa 1961, s. 113.

² P. Ricoeur, *Zło*, Warszawa 1992, s. 210.

że bardziej prawdopodobne jest cierpienie ludzi dobrych niż złych. Jezus ostrzega swoich słuchaczy, że jeśli chcą go naśladować, muszą być gotowi na przyjęcie krzyża (Mk 8,34-35). Naśladowanie Chrystusa nie jest więc gwarancją uniknięcia cierpienia³. Jezus, który stał się człowiekiem, najlepiej rozumie ludzkie doświadczenia życiowe ponieważ *sam przeszedł przez cierpienia i próby może pomóc tym, którzy przez próby przechodzą* (Hbr 2,18).

Zarówno słowa, jak i postępowanie Jezusa względem chorych wyraźnie świadczą, że choroba i związane z nią cierpienie nie mogą być uważane za karę Bożą. W drastycznym wypadku ślepego od urodzenia Jezus wyraźnie określa ten cel: *lecz aby się na nim objawiły dzieła Boże* (J 9,3). W ten sposób Jezus właściwie koryguje przeważającą opinię w Starym Testamencie i późnym judaizmie, że każde cierpienie jest w jakiś sposób zawinione.

W Nowym Testamencie idea cierpienia jest związana z życiem i nauką Jezusa. Życie Chrystusa zmierzało ku cierpieniu i było w pewnym sensie nim napełnione. To Chrystus był skazany na zerwanie więzów rodzinnych, na brak uznania. Jezus nie miał ani ojczyzny, ani własnego domu. Cierpienie i śmierć zbawcza były konieczne, aby Jezus mógł wejść do swojej chwały. Cierpienie było z Jezusem związane egzystencjalnie, należało do jego misji zbawczej.

Wielu ludzi z orędzia głoszącego, iż w krzyżu jest zbawienie i życie, czerpie siłę i nadzieję, dzięki której są w stanie znieść swoje cierpienie. Życie ludzi poddanych jego próbie, ale umocnionych w wierze w Jezusa Chrystusa, jest świadectwem, że krzyż może stać się miejscem spotkania z Bogiem. To Chrystus uczył, że w dniu sądu utożsamia się z wszystkimi cierpiącymi (Mt 25, 35-45). W życiu ziemskim Jezus jest więc obecny z człowiekiem w jego przeżyciach.

Apostoł Paweł, rozważając problem cierpienia, wyprowadza kilka wniosków. Cierpienie człowieka uwypukla jego nicość, słabość, ułomność i grzeszność. Chroni w ten sposób od ufania sobie, od opierania swojej egzystencji na bazie swojej sprawności. Cierpienie prowadzi do uznania w swoim życiu jedynie mocy Bożej (Por. 2 Kor 1:9; 12:7).

W piątym rozdziale Ewangelii Mateusza zawartych jest osiem błogosławieństw Jezusa, które odwracają zwykły ideał ludzkiego szczęścia. Naprawdę szczęśliwi są ci, którzy uczą się polegać wyłącznie na Bogu. W wersecie czwartym omawianego rozdziału czytamy: ***Błogosławieni, którzy się smucą, albowiem oni będą pocieszeni***. W większości tekstów biblijnych czasownik *błogosławić*, przymiotnik *błogosławiony* i rzeczownik *błogosławieństwo* wyrażają więź między Bogiem a Jego wybranym ludem. Bóg błogosławiąc ludowi, daje jednocześnie wyraz swej łaski i przychylności⁴. Tak więc człowiek cierpiący obdarzony jest tym szczególnym darem Bożego błogosławieństwa.

Cierpienie, chociaż często oddziela człowieka od innych i czyni go samotnym w życiu, **może także łączyć ludzi między sobą**. Ci, którzy cierpią, są bardziej wrażliwi na świat cierpienia i cierpienie innych.

Seneka stwierdza: *Co się tyczy cierpień, zwłaszcza spadających na ludzi dobrych, to uważać należy za pewne, że wychodzą im one na większe dobro i jest to prawdziwe nie tylko teologicznie, ale i fizycznie, jak tego przykładem jest ziarno, które rzucone w ziemię cierpi, zanim plon wyda. A w ogóle można powiedzieć, że cierpienia zrazu złe, okazują się dobre w skutkach, ponieważ stanowią krótką drogę do doskonałości*⁵. Idea błogosławieństwa postawiona zostaje w korelacji z ludzkim doświadczeniem.

C. S. Lewis w swoich rozważaniach o cierpieniu dochodzi do następującego wniosku: *Cierpienie samo w sobie nie jest dobre. To, co dla cierpiącego jest dobre w każdym bolesnym przeżyciu, to jego poddanie się woli Bożej, zaś dla osób postronnych – współczucie i akty miłosierdzia, do których ono prowadzi*⁶.

Z powyższych rozważań wynika, iż biblijne teksty Nowego Testamentu wskazują na odejście od

³ Encyklopedia biblijna, red. P. J. Achtemeier, Warszawa 1999, s. 165.

⁴ P. S. Minearl, *Błogosławieństwo*, w: *Słownik wiedzy biblijnej*, red. B. M. Metzger, M. D. Coogan, Warszawa 1997, s. 71-72.

⁵ L. A. Seneca, *Myśli*, Kraków 1987, s. 43.

⁶ C. S. Lewis, *Problem cierpienia*, Katowice 1995, s. 101-102.

myślenia przyczynowo-skutkowego, w którym cierpienie jawiło się jako kara za grzech. Tutaj problem cierpienia wiąże się wręcz z obietnicą Bożą, w której cierpiący uzyskuje z tytułu swoich cierpień szczególne błogosławieństwo oraz przywileje u Boga (Rz 8, 17). W takiej wymowie cierpienie posiada głęboki sens, nie jest ono wrogiem człowieka, lecz jego sprzymierzeńcem.

Reasumując, problem cierpienia wraca do nas jak bumerang. Próbuje uciekać przed nim, ale dogania nas i uderza z wielką siłą.

Ważne jest więc zarówno to, jak reagujemy na cierpienie własne, ale też co zrobimy gdy cierpi nasz przyjaciel, brat .....

Istotne jest, jaki będzie stan naszej duszy gdy cierpimy – czy zwątpimy w kochającego Boga, czy przybliżymy się do Niego, szukając pocieszenia.

Lekcja 29. Aborcja

PODSTAWA BIBLIJNA: Jr 1:5; Łk 1:41-44; Ps 139:13-16; Pwt 24:16; Pwt 22:25; Rdz 38; Mt 1:1,3; 2 Sm 11:1-5; 2 Sm 13:10-14; Wj 20:13; Jk 4:17; Prz 31:8-9; Mt 25:40.

PRAWDA CENTRALNA: Bóg mówi: Nie zabijaj

WERSSET BIBLIJNY: „*Nie zabijaj.*” (Wj 20:13)

CELE OPERACYJNE, uczeń:

- wyjaśnia czym jest aborcja;
- udowadnia, że nienarodzone dziecko jest człowiekiem;
- podaje przyczyny i skutki aborcji;
- wymienia i wyjaśnia fragmenty Biblii potępiające aborcję;
- podaje swoje stanowisko w kwestii aborcji i argumentuje je;
- opowiada, jak powinien się zachować w sytuacji, gdy ktoś ze znajomych zastanawia się nad przeprowadzeniem aborcji;
- wymienia różne organizacje, które pomagają kobietom w podjęciu decyzji o wstrzymaniu się od aborcji, oraz pomagają kobiecie w okresie ciąży i po porodzie.

METODY: pogadanka, mapa myśli, praca z tekstem biblijnym

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: Biblia, karki, długopisy, mapa myśli (zał.1), mapa stan prawny aborcji na świecie (zał.2), grafika „Strajk kobiet” (zał.3)

TOK LEKCJI

ZAJĘCIA WPROWADZAJĄCE

1. Definicja Aborcji – zamierzone zakończenie ciąży w wyniku interwencji zewnętrznej, np. działania lekarskiego.

Polskie ustawodawstwo dopuszcza przerwanie ciąży w następujących przypadkach:

- ciąża zagraża zdrowiu lub życiu kobiety (do osiągnięcia przez płód zdolności do życia poza organizmem matki),
- ciąża powstała w wyniku przestępstwa (do 12. tygodnia ciąży).

Stan prawny aborcji na świecie – zał. 3.

22 października 2020 r. Trybunał Konstytucyjny uznał za niezgodny z konstytucją przepis dopuszczający aborcję z powodu ciężkiego i nieodwracalnego upośledzenia płodu albo nieuleczalnej choroby zagrażającej jego życiu. Wywołało to falę protestów i strajków. Zawiązał się ruch społeczny walczący o prawa kobiet, m.in. legalizację aborcji.

Projekt ustawy złożony przez ruch strajku kobiet zakłada:

- prawo do bezpiecznego przerywania ciąży do 12. tygodnia, a w szczególnych przypadkach także po 12. tygodniu;
- wprowadzenie dla podmiotów leczniczych jednolitej procedury postępowania z osobą, która chce wcześniej zakończyć ciążę;
- koniec z nadużywaniem klauzuli sumienia (szczególna regulacja prawna, zgodnie z którą lekarz może powstrzymać się od wykonania świadczeń zdrowotnych niezgodnych z jego sumieniem);
- depenalizacja aborcji (zniesienia kar dla lekarzy i osób pomagających w aborcji za zgodą osoby w ciąży);
- reforma procedury sprzeciwu pacjenckiego;
- rozszerzenie programu badań prenatalnych na badanie białka PAPP-A (test PAPP-A pozwala ocenić ryzyko wystąpienia wad genetycznych u płodu - zespołu Downa, zespołu Edwardsa, zespołu Patau).

ZAZNAJOMIENIE UCZNIÓW Z NOWYM MATERIAŁEM

1. W trakcie zajęć uczniowie uzupełniają kolejne informacje na mapie myśli (propozycja).

Co Biblia mówi w temacie aborcji? Jak chrześcijanin powinien odnieść się do tematu strajku kobiet i postulatów, o które walczą?

Pierwsze pytanie, które należy sobie zadać: Czy płód jest już dzieckiem?

Odpowiedź znajdziemy w następujących fragmentach:

- „Wybrałem cię sobie, zanim cię utworzyłem w łonie matki, zanim się urodziłeś, poświęciłem cię, na proroka narodów przeznaczyłem cię.” (Jr 1:5)
- „A gdy Elżbieta usłyszała pozdrowienie Marii, poruszyło się dzieciątko w jej łonie, i Elżbieta napełniona została Duchem Świętym, I zawołała donośnym głosem i rzekła: Błogosławionaś ty między niewiastami i błogosławiony owoc żywota twego. A skądże mi to, że matka mojego Pana przyszła do mnie? Bo oto, gdy dotarł do uszu moich głos pozdrowienia twego, poruszyło się z radości dzieciątko w moim łonie.” (Łk 1:41-44)
- „Bo Ty stworzyłeś nerki moje, Ukształtowałeś mnie w łonie matki mojej. Wysławiam cię za to, że cudownie mnie stworzyłeś. Cudowne są dzieła twoje I duszę moją znasz dokładnie. Żadna kość moja nie była ukryta przed tobą, Choć powstawałem w ukryciu, Utkany w głębiach ziemi.” (Ps 139:13-16)

Jeżeli płód jest dzieckiem, tak samo obowiązuje nas przykazanie: - Nie zabijaj (Wj 20:13). Co w trudnych przypadkach, kiedy kobieta zachodzi w ciążę w wyniku np. gwałtu?

- „Nie poniosą śmierci ojcowie za synów ani synowie nie poniosą śmierci za ojców; każdy za swój grzech poniesie śmierć.” (Pwt 24:16)
- „Lecz jeżeli mężczyzna napotka zaręczoną z kim innym dziewczynę na polu, zniewolił ją, i złączył się z nią, to ten mężczyzna, który się z nią złączył, sam poniesie śmierć.” (Pwt 22:25)
- Historia Judy i Tamar – kazirodczy związek (Rdz 38)
- Wszyscy wymienieni są w rodowodzie Jezusa (Mt 1:1-3).

Ethel Waters, afroamerykańska wokalistka i aktorka napisała autobiografię. W książce stwierdziła: „nigdy tak naprawdę nie czułam się dzieckiem. Nie czułam, że do kogoś należę. Zawsze byłam obca”. Jej matka jej nie zaakceptowała, ponieważ Ethel została poczęta w wyniku gwałtu, gdy jej mama miała zaledwie 12 lat. Ethel wspierała matkę przez całe życie, i dopiero przed śmiercią mama ją zaakceptowała i powiedziała jej, że ją kocha. Ethel uznała to za drugie największe wydarzenie w jej życiu, zaraz po znalezieniu Boga. Przez ostatnich 15 lat swojego życia koncertowała z Billy Graham'em Crusade. - „Nie

mam do nikogo żalu, tylko radość i dziękczynienie Panu za to życie, które mi dał. Bo urodziłam się naga, ale wystarczająco silna, by samodzielnie stawiać czoła każdemu dniu” - powiedziała. Czy ciąża mamy Ethel Waters powinna zostać przerwana? A może Bóg miał cel w jej życiu pomimo sposobu, w jaki została poczęta?

Każda sytuacja związana z ciążą w wyniku gwałtu jest bardzo trudna, pomimo, że każda jest inna. Nie jest na pewno łatwo pogodzić się z nią. Wiemy jednak, że w Bogu wszystko jest możliwe. Takie kobiety w szczególności potrzebują wsparcia drugiej osoby.

KIEROWANIE PROCESAMI UOGÓLNIANIA

1. Niestety istnieje wiele sytuacji, w których kobiety po dokonaniu aborcji nie są w stanie dalej żyć. Poniżej znajduje się jeden z przykładów.

DOKONAŁA ABORCJI, A POTEM SIĘ POWIESIŁA - Brytyjska studentka powiesiła się we własnym domu. Powodem był ogromny żal, jaki odczuwała po aborcji wykonanej dwa tygodnie wcześniej. Pozostawiona w tej tragedii sama, nie wytrzymała cierpienia.

Jej historia została nagłośniona przed media. Naśladując głośny przypadek samobójstwa Charlotte Dawson, brytyjska studentka Charlotte Coursier została znaleziona martwa w swoim domu w Oxfordzie w kwietniu 2013 roku. Dwa tygodnie wcześniej dokonała aborcji. Swojemu partnerowi Benowi Fardellowi powiedziała, że - „zamordowała swoje dziecko”. Para ze sobą zerwała.

To jedna z wielu historii, jakie możemy znaleźć na różnych portalach. Konsekwencje aborcji są ogromne, nie tylko dla usuwanego dziecka, ale również dla matki. Skutki aborcji możemy rozpatrywać na trzech płaszczyznach:

- Konsekwencje fizyczne;
- Następstwa psychiczne;
- Straty duchowe.

Znając, jakie są skutki aborcji, zastanówmy się zatem, dlaczego kobiety posuwają się do aborcji, czyli jakie są przyczyny?

Dr Irvin Kushner (USA) zeznał przed Podkomisją Konstytucyjną 14 października 1981 r., że 97% aborcji było wykonanych z powodu względów społecznych, emocjonalnych i finansowych, podczas gdy tylko 3% przypisano zagrożeniu życia lub zdrowia fizycznego matki, gwałtowi, kazirodztwu i płodowi upośledzonemu.

Przyczyny aborcji:

1. Niechciana ciąża
  - Cudzołóstwo (II Sm.11:1-5);
  - Gwałt (II Sm. 13:10-14);
  - Kazirodztwo (Rdz. 38:13-18);
  - Małżeństwo nie chce kolejnego dziecka.

2. Zdrowie matki/dziecka

W 2019 r. w Polsce przeprowadzono 1110 aborcji, zdecydowaną większość – 1074 zabiegi – przeprowadzono po tym, jak badania prenatalne lub inne przesłanki medyczne wskazały na duże prawdopodobieństwo ciężkiego i nieodwracalnego upośledzenia płodu albo nieuleczalnej choroby zagrażającej jego życiu. Najczęstszym rozpoznaniem była trisomia 21, czyli zespół Downa. Innym

częstym rozpoznaniem - 200 przypadków - były wady dwóch i więcej układów lub organów w badaniu obrazowym. W 156 przypadkach rozpoznano wadę dotyczącą jednego układu lub organu. W 88 przypadkach rozpoznanie wskazywało na trisomię 13 lub trisomię 18 ze współistniejącymi wadami somatycznymi, a w 60 przypadkach na trisomię 13 lub trisomię 18 bez współistniejących wad. Pozostałe rozpoznania to m.in. zespoły genetyczne z obrzękiem płodu i zespół Turnera ze współistniejącymi wadami somatycznymi. Ponadto w 33 przypadkach przeprowadzono zabieg, ponieważ ciąża zagrażała życiu lub zdrowiu kobiety. Były także trzy przypadki przeprowadzenia aborcji, ponieważ zachodziło uzasadnione podejrzenie, że ciąża powstała w wyniku czynu zabronionego, jak gwałt lub kazirodztwo.

3. Powody ekonomiczne

(Uczniowie mogą dopisywać na mapie myśli również inne przyczyny i skutki).

2. Przeczytanie i zapamiętanie wersetu biblijnego. „*Nie zabijaj*” (Wj 20:13). Kilkukrotne powtórzenie wersetu.

WIĄZANIE TEORII Z PRAKTYKĄ

Jak się zachować, jeżeli jakaś znajoma powie nam, że zastanawia się nad przeprowadzeniem aborcji? Jak pomóc dziewczynom/kobietom, które są w trudnej sytuacji i nie widzą z niej innego wyjścia, jak tylko usunięcie ciąży?

Zasada, którą powinniśmy stosować jest prosta – Bóg dał Ci dwoje uszu i jedno usta, używaj je więc w tej samej proporcji!

S – słuchać

T – tłumaczyć

O – oświecić

P – pomóc

ABORCJI

S - Uważnie słuchaj, staraj się wczuć w sytuację i zrozumieć. Nie przerywaj, zadawaj jedynie pytania w stylu: jak się czułaś, gdy się dowiedziałas? Jak się czujesz teraz? Jak myślisz, w jaki sposób zareagują twoi rodzice? Czy decyzja, którą chcesz podjąć jest zgodna z twoimi przekonaniami? W głębi serca, co czujesz, że powinnaś zrobić?

Staraj się w ten sposób poznać przyczynę, dla której dana osoba decyduje się na zabieg aborcji, tak byś później mógł/mogła pomóc znaleźć inne rozwiązanie.

T - Wyłumacz z postawą pełną miłości, jakie konsekwencje niesie za sobą aborcja. Pokaż inne możliwe rozwiązania, ale nie naciskaj i nie namawiaj. Pamiętaj, by potrzeby osoby, z którą rozmawiasz były na pierwszym miejscu, tak by czuła, że nie jest oceniana i potępiana. Zachęć przede wszystkim, by zdecydowała się donosić ciążę, niekoniecznie proponując od razu co dalej.

O - Pokaż światło Bożej miłości, dobroci i łaski. Zapewnij, że jest Bożym stworzeniem i Bóg jej nie opuścił. Bóg ukształtował ją na Swój obraz i ma dla niej plan. Nie odrzucił jej, nawet jeśli decyzje, które podejmowała do tej pory Jemu się nie podobały. On w swojej łasce wyciąga do niej pomocną dłoń.

P - Pomóż teraz i pomagaj aż do końca. Pokaż, że nie jest sama i może na Ciebie liczyć w każdej sytuacji. Jeżeli istnieje potrzeba podaj namiary na specjalistyczne placówki (np. „Nie jesteś sama” KZ Sienna). Jeżeli będzie chciała, towarzysz jej podczas rozmowy z ojcem dziecka, rodzicami, lekarzem itp.

„Otwórz swoje usta w obronie niemego i w sprawie wszystkich opuszczonych! Otwórz swoje usta, sądz sprawiedliwie, ubogim i biednym wymierzaj sprawiedliwość!” (Prz 31:8-9)

„Kto więc umie dobrze czynić, a nie czyni, dopuszcza się grzechu.” (Jk 4:17)

„Zaprawdę powiadam wam, cokolwiek uczyniliście jednemu z tych najmniejszych moich braci, mnie uczyniliście.” (Mt 25:40)

SPRAWDZENIE WIADOMOŚCI I OCENA PRACY UCZNIÓW

1. Podsumowanie wiadomości i ocena pracy uczniów.
2. Modlitwa o osoby, które dokonały aborcji i zmagają się z poczuciem winy, odrzucenia, mają myśli samobójcze. Modlitwa o osoby, które znalazły się w trudnej sytuacji i wahają się przed podjęciem decyzji o usunięciu ciąży. Modlitwa o odwagę dla nich, by porozmawiały z pastorem/liderem/osobą ze specjalistycznej poradni lub ośrodka.
3. Zadanie pracy nadobowiązkowej dla uczniów chętnych - lektura książki „Pieniądze splamione krwią” Carol Everett.

Lekcja 30. Homoseksualizm

PODSTAWA BIBLIJNA: Rdz 1-2, Mt 19:4-6, Rdz 19, Ez 16:49-50, Kpł 18:22, 20:13, I Kor 6:9-10, I Tm 1:9-10, Rz 1:18-32, Jud 1:7

PRAWDA CENTRALNA: Bóg zaplanował małżeństwo między mężczyzną i kobietą

WERSSET BIBLIJNY: „*I stworzył Bóg człowieka na obraz swój. Na obraz Boga stworzył go. Jako mężczyznę i niewiastę stworzył ich. I błogosławił im Bóg, i rzekł do nich Bóg: Rozradzajcie się i rozmnażajcie się, i napelniajcie ziemię, i czyńcie ją sobie poddaną.*” (Rdz 1:27-28a)

CELE OPERACYJNE, uczeń:

- tłumaczy, czym jest homoseksualizm;
- omawia sytuację prawną w Polsce w odniesieniu do homoseksualizmu;
- omawia stanowiska różnych środowisk społecznych, w tym kościelnych, w kwestii homoseksualizmu;
- wymienia fragmenty biblijne, w których mowa jest o homoseksualizmie;
- wyjaśnia stosując biblijną argumentację, że trwanie w związku homoseksualnym jest grzechem;
- określa, jaki powinien być stosunek chrześcijan do osób homoseksualnych;
- podaje swoje stanowisko w kwestii homoseksualizmu i argumentuje je.

METODY: pokaz - prezentacja multimedialna, praca z tekstem, praca w grupach, quiz

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: Biblia, prezentacja multimedialna (załącznik 1), karty pracy (załącznik 2,3,4,5), quiz -werset (załącznik 6)

TOK LEKCJI

ZAJĘCIA WPROWADZAJĄCE

1. Zapoznanie z pojęciem homoseksualizmu i innymi pokrewnymi tematami. Przedstawienie w formie prezentacji ciekawostek, prawdopodobnych danych liczbowych dotyczących ilości osób homoseksualnych na świecie i w Polsce oraz sytuacji prawnej na świecie i w Polsce (załącznik - prezentacja multimedialna).
2. Analiza wykresu kołowego: przyjmując ludność w Polsce w 2008 roku 38,1mln, z czego, 7,3 mln to dzieci i młodzież w wieku 0-17 lat. Stąd liczba dorosłych osób to 30,8 mln osób. Przyjmując, że % homoseksualistów to 0,8%, otrzymujemy 246,5tys. osób, a biseksualistów 646,8tys. (choć do końca nie wiadomo, czy ta grupa nie zawiera już w sobie homoseksualistów). Jednak dane te są zupełnie inne, niż to co podają lewicowe media twierdząc, że w Polsce jest 1-2 mln homoseksualistów. (Brak nowszych, wiarygodnych badań.)

3. Stanowisko Kościoła Katolickiego ws. związków homoseksualnych pochodzi jeszcze z XIII w. od św. Tomasza z Akwinu. W swoim dziele „Suma Teologiczna”, zapisał on, że jedyne dopuszczalne związki są między kobietą i mężczyzną. Wszystkie pozostałe są niezgodne z naturą i/lub z rozumem.
4. W wielu państwach islamskich, takich jak Iran, Arabia Saudyjska, czy Bangladesz, homoseksualizm jest traktowany jako poważne wykroczenie przeciw prawu boskiemu. Staje się to jednoznaczne z tym, że może on być karany wieloletnim więzieniem, torturami, a nawet karą śmierci.
5. Stanowisko hinduizmu i buddyzmu (prezentacja).

Postępujący nurt humanizmu walczy o akceptację i coraz większe prawa dla homoseksualistów (Manifest Humanistyczny - prezentacja). Stwierdzenia tego manifestu są całkowicie zgodne z przekonaniem Gay Liberation Movement (Ruch Wyzwolenia Homoseksualistów), który głosi iż homoseksualizm należy traktować jako „całkowicie normalną i satysfakcjonującą opcję na drodze do osiągnięcia spełnienia seksualnego”.

W 1968 roku utworzono nową denominację zrzeszającą homoseksualistów, znaną jako „The Metropolitan Community Church” (MCC). Wyjątkowość głoszonej tam „ewangelii” polega na przekonaniu, iż Bóg akceptuje homoseksualistów takimi jakimi są i nie wymaga od nich zmiany stylu życia.

ZAZNAJOMIENIE UCZNIÓW Z NOWYM MATERIAŁEM

Podział uczniów na 4 grupy i praca z tekstami biblijnymi. Uczniowie uzupełniają karty pracy (załączniki 2-5).

GRUPA 1 Teksty do analizy: Rdz. 1:26-31, 2:15-25, Mt. 19:4-6

GRUPA 2 Teksty do analizy: Rdz. 19:1-29, Jud 1:7

GRUPA 3 Teksty do analizy: Kpł. 18:22, 20:13, I Kor. 6:9-10, I Tm. 1:9-10

GRUPA 4 Tekst do analizy: Rz. 1:18-32

KIEROWANIE PROCESAMI UOGÓLNIANIA

1. Wspólna analiza i wyciągnięcie wniosków z opracowanych kart pracy.

Jedno z przekonań, które należy odrzucić, to mit, że homoseksualizm jest chorobą, której nie można wyleczyć. Homoseksualizm nie jest chorobą. To skłonność, która często, lecz nie zawsze, prowadzi do nawykowych fantazji lub zachowań homoseksualnych. Jeśli jest tak, jak dowiedliśmy, jak naucza Pismo Święte, że zachowania homoseksualne są grzechem, to możliwe jest uzyskanie przebaczenia i Bożej pomocy, która uzdolni osobę o orientacji homoseksualnej do powstrzymywania się od grzechu o charakterze seksualnym.

Kościół nie powinien odrzucać osób ze skłonnościami homoseksualnymi, ponieważ Boża łaska dotyczy każdego człowieka. Jednocześnie nie powinien pozwolić na członkostwo osób, które żyją w związkach homoseksualnych.

2. Przeczytanie i zapamiętanie wersetu biblijnego: *„I stworzył Bóg człowieka na obraz swój. Na obraz Boga stworzył go. Jako mężczyznę i niewiastę stworzył ich. I błogosławił im Bóg, i rzekł do nich Bóg: Rozradzajcie się i rozmnażajcie się, i napelniajcie ziemię, i czyńcie ją sobie poddaną.”* (Rdz 1:27-28a). Praca z wersetem biblijnym – załącznik nr 6.

WIĄZANIE TEORII Z PRAKTYKĄ

1. Uczniowie zapisują w zeszycie swoje stanowisko odnośnie homoseksualizmu, notując również niezbędne fragmenty z Biblii.
2. Uczniowie wypowiadają się, czy mogą zidentyfikować się z prawdą, że Bóg zaplanował małżeństwo między mężczyzną i kobietą.

SPRAWDZENIE WIADOMOŚCI I OCENA PRACY UCZNIÓW.

1. Podsumowanie i zakończenie zajęć. Ocena pracy uczniów.
2. Modlitwa o Bożą mądrość i zrozumienie dla osób zmagających się ze skłonnościami homoseksualnymi. Prośba o mądrość do rozmów w temacie homoseksualizmu i nie kompromisowego podejścia do grzechu.

Lekcja 31. Szczepić się czy nie? Stanowisko chrześcijan w obliczu epidemii

PODSTAWA BIBLIJNA: W Biblii nie ma wersetów bezpośrednio mówiących o szczepieniach. Podane odnośniki dotyczą tematów związanych z Bożą wolą i miłością braterską istotnych dla tego tematu. 1J 2:17, J 13:34-35, Rz 12:1-2, Jr 29:11-13

PRAWDA CENTRALNA: Szukaj Bożej woli dla twojego życia duchowego, psychicznego i fizycznego

WERSET BIBLIJNY: „*I świat przemija wraz z pożądliwością swoją; ale kto pełni wolę Bożą, trwa na wieki.*” (1J 2:17)

CELE OPERACYJNE, uczeń:

- wyjaśnia czym są szczepienia;
- podaje historię odkrycia szczepień i jaki wpływ one miały do tej pory na ludzkość;
- wyjaśnia pojęcie „Niepożądane Odczyny Poszczepienne” (NOP);
- omawia sytuację prawną dotyczącą szczepień w Polsce;
- podaje swoje stanowisko w kwestii szczepień i argumentuje je;
- szuka i rozpoznaje Bożą wolę dla swojego życia, również fizycznego;
- wykazuje postawę akceptacji wobec odmiennego stanowiska innych osób.

METODY: wykład, pogadanka, metoda trybunału

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: Biblia, prezentacja (załącznik nr 1)

TOK LEKCJI

ZAJĘCIA WPROWADZAJĄCE

1. Nauczyciel wyjaśnia podstawowe pojęcia i historię (prezentacja – załącznik 1).

Szczepionka – preparat biologiczny imitujący naturalną infekcję i prowadzący do rozwoju odporności analogicznej do tej, którą uzyskuje organizm w czasie pierwszego kontaktu z prawdziwym drobnoustrojem – bakterią lub wirusem. Szczepionkę podaje się w celu ochrony przed ciężkim przebiegiem choroby i powikłaniami.

Szczepionki są odpowiedzialne za wiele światowych sukcesów w zakresie zdrowia publicznego, takich jak zwalczenie ospy prawdziwej i znaczne zmniejszenie innych poważnych infekcji (np. polio, odra, krztusiec). Mimo to szczepienia od dawna są również przedmiotem różnych kontrowersji (np. nakaz szczepień niezgodny z konstytucją, badania i testy szczepionek na ludziach, produkcja szczepionek na bazie abortowanego płodu).

Pierwsze próby walki z chorobami zakaźnymi podjęto już w średniowieczu, w Azji. Stosowano wówczas różne metody. W Chinach na przykład do walki z ospą używano proszku ze strupów lub ropy, pobranych od chorych z łagodnym przebiegiem choroby. W Indiach wykorzystywano metodę polegającą na zakładaniu dzieciom ubrań po chorych lub wkłuwaniu igieł z ropą zakażonych. Niestety

wykorzystywane wówczas sposoby obciążone były wysokim ryzykiem i nie przynosiły dobrych skutków, czyli takich, które osiąga nowoczesna medycyna.

Przełom – zwycięska walka z ospą czarną - 14 maja 1796 r. jest kluczową datą w pracach prowadzonych nad rozwojem szczepień. Tego dnia brytyjski doktor Edward Jenner podał 8-letniemu chłopcu wirusa ospy krowiej. Przed tym eksperymentem Jenner zaobserwował, że osoby, które pracują przy bydło, nie zapadają na ospę prawdziwą, a przechodzą łagodniejszą formę choroby. Był to pierwszy przypadek podania szczepionki oraz przełomowe odkrycie, bo ospa prawdziwa zwana ospą czarną od lat była śmiertelnym zagrożeniem dla populacji świata. Po podaniu szczepionki, u chłopca rozwinęła się niegroźna postać choroby. Potem lekarz zaszczepił Jamesa kolejny raz, ale tym razem ospą prawdziwą. Chłopiec nie zachorował.

W XIX wieku metoda Edwarda Jennera zwana wakcynacją (od variola vaccina – ospa krowia) rozpowszechniła się w Europie, a potem i na świecie. 200 lat później, w 1980 r. Światowa Organizacja Zdrowia ogłosiła, że dzięki szczepionce opracowanej przez Jennera ospa prawdziwa została całkowicie zwalczona.

W Polsce w latach 60. XX w. wprowadzono Program Szczepień Ochronnych z podziałem na szczepienia obowiązkowe i zalecane. Doroczny kalendarz szczepień dostępny jest na stronie Państwowego Zakładu Higieny – Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego. Znajdziemy tam wiele przydatnych informacji na temat szczepionek i szczepień.

Obecnie istniejące szczepionki są cały czas ulepszane, a specjaliści – wakcynolodzy prowadzą intensywne prace nad wynalezieniem kolejnych, które skutecznie broniłyby np. przed HIV, malarią, czy Wirusowym Zapaleniem Wątroby typu C.

Wprowadzenie nowej szczepionki na rynek poprzedzone jest wnikliwymi badaniami i dokładną oceną stosunku korzyści do ryzyka. Szczepionka musi być przede wszystkim bezpieczna dla społeczeństwa. Problem z dokładnością zbadania szczepionki i jej przetestowania pojawił się w wyniku wybuchu pandemii koronawirusa. Potrzeba szybkiej reakcji i produkcji szczepionki wywołała sporo kontrowersji.

Na świecie znamy różne formy obowiązkowości szczepień. W krajach o wysokiej świadomości prozdrowotnej, takich jak Szwecja, Norwegia czy Finlandia, mimo braku obowiązkowości szczepień, utrzymywane są wysokie stany zaszczepienia populacji objętej szczepieniami. W innych krajach, np. w Polsce, wysoki stan zaszczepienia utrzymywany jest dzięki obowiązkowości szczepień. W Europie są również takie kraje jak Rumunia, gdzie nie ma obowiązku szczepień. Wyraźnie spadł tam stan zaszczepienia i w 2017 roku pojawiła się największa od lat epidemia odry.

ZAŻNAJOMIENIE UCZNIÓW Z NOWYM MATERIAŁEM

Temat szczepień jest o tyle trudnym zagadnieniem, że nie znajdziemy w Biblii jasnych wskazówek. Jedyne wnioski, które możemy wyciągnąć będą wynikały ze stosunku Boga do samej medycyny. Skoro uzdrowienie było rozpoznawane jako działanie Boga, to wszelkie próby skierowane na ratowanie życia i zdrowia człowieka możemy uznać za podobające się Bogu, o ile jednocześnie nie są dla kogoś szkodliwe. W tym zakresie znajduje się też zagadnienie szczepień.

Jakie są obecnie stanowiska Kościołów w tej kwestii?

Następujące wyznania chrześcijańskie nie mają teologicznego sprzeciwu wobec szczepień:

- Kościół Rzymskokatolicki,
- Kościół Prawosławny,
- Amisze
- Kościół anglikański,

- Baptyści,
- Kościół Jezusa Chrystusa Świętych w Dniach Ostatnich (Mormoni),
- Świadkowie Jehowy (ta denominacja początkowo potępiała szczepienia, ale zrewidowała tę doktrynę w 1952 r.),
- Kościół Luterński,
- Mennonici,
- Metodysci,
- Kościół Zielonoświątkowy,
- Adwentyści Dnia Siódmego.

Kościół Katolicki:

„Moralnie dopuszczalne jest stosowanie szczepionek przeciwko COVID-19, które wykorzystają linie komórkowe pozyskane z abortowanych płodów w badaniach i procesie produkcyjnym” - stwierdziła w wydanej nocy Watykańska Kongregacja Nauki. Jednocześnie zaapelowano do koncernów farmaceutycznych, aby produkowały, zatwierdzały i dystrybuowały preparaty, które są „etycznie akceptowane i nie rodzą problemów sumienia”.

Jak stwierdziła Watykańska Kongregacja Nauki w dokumencie zatytułowanym „Nota na temat moralnego korzystania z niektórych szczepionek przeciwko COVID-19”, w przypadku panującej wówczas pandemii koronawirusa „dopuszczalne jest korzystanie ze szczepionek uznanych za klinicznie bezpieczne i skuteczne z pełną świadomością, że odwołanie się do takich szczepionek nie oznacza formalnej współpracy przy aborcji, z której pochodzą komórki, z których zostały wyprodukowane”. 17 grudnia 2020 roku potwierdzono to także w dokumencie Kongregacji Nauki Wiary zatwierdzonym przez Papieża Franciszka.

W przypadku kościołów protestanckich nie ma ogólnej wykładni, jednakże można zaobserwować lokalne określone tendencje, a nawet społecznościowy przymus do określonych postaw.

Kościół Prawosławny: Metropolita Hilarion, szef Synodalnego Departamentu ds. Zewnętrznych Relacji Rosyjskiego Kościoła Prawosławnego poradził, aby nie zwlekać z zaszczepieniem się na Covid-19, aby uniknąć cierpienia.

- Jeśli ktoś mnie pyta, czy się zaszczepić (przeciw koronawirusowi), czy też warto czekać, to odpowiadam, że lepiej się zaszczepić, a im szybciej, tym lepiej, bo ryzyko, że szczepionka będzie miała efekty uboczne, jest minimalne - powiedział metropolita w rozmowie z telewizyjnym kanałem Rossija 24. Jednocześnie bagatelizował kwestię skutków ubocznych szczepionki, w porównaniu z samą chorobą Covid-19. - Już wiadomo, jakie są skutki uboczne szczepień: wzrost temperatury, może na jeden wieczór, jakieś osłabienie, senność. Ale tego wszystkiego nie można porównać z udręką, jakiej doświadczają osoby zakażone koronawirusem - mówił hierarcha kościoła prawosławnego.

Następujące wyznania mają teologiczny sprzeciw wobec szczepień:

Holenderskie kongregacje reformowane - ta denominacja ma tradycję spadku liczby szczepień. Niektórzy członkowie odrzucają szczepienia na tej podstawie, że koliduje to z Boską opatrnością. Jednak inni wierzący przyjmują szczepienia jako dar od Boga, który należy wykorzystać z wdzięcznością.

Konserwatywni protestanci kalwińscy w Holandii – Pasa Biblijny. Jedną z cech charakterystycznych Pasa Biblijnego jest niski odsetek zaszczepionych, ponieważ niektórzy eksperymentalni zreformowani ludzie uważają, że szczepienia są wyrazem braku zaufania Bogu jako strażnikowi przed chorobą i innymi

nieszczęściami. W rezultacie od czasu do czasu w biblijnym pasie pojawia się epidemia choroby, przeciwko której możliwe jest szczepienie. Na przykład wybuch odry miał miejsce w latach 1999/2000 i w czerwcu 2013 r. Niektóre rodziny potajemnie zaszczepiły się w domu podczas wybuchu epidemii w 2013 r. W lipcu tego samego roku doszło do epidemii różyczki. W 2008 roku doszło do epidemii świnki oraz w 1993 epidemii polio, choroby tak niebezpiecznej, że wszyscy mieszkańcy Pasa Biblijnego zostali wezwani, aby ponownie się zaszczepić.

Termin NOP (Niepożądany Odczyn Poszczepienny) to w uogólnieniu pogorszenie stanu zdrowia (często chwilowe i łagodne), które wystąpi w określonym czasie po szczepieniu. W przypadku większości szczepień mówi się o 4 tygodniach, a w przypadku gruźlicy jest to okres dłuższy. Jest to podejście oficjalne, jednakże znane są przypadki ujawnienia się poważnych i przewlekłych chorób spowodowanych szczepionkami.

Swego czasu głośna była sprawa wystąpienia autyzmu w wyniku szczepionki MMR (odra, świnka, różyczka). Wykonano wiele badań, autorowi artykułu na ten temat zarzucono oszustwo i stwierdzono, że nie miał racji. Jednak są także badania, które potwierdzają, że rtęć może mieć związek z wystąpieniem autyzmu.

Tzw. antyszczepionkowcy czy inne grupy sprzeciwiające walczą o niestosowanie przymusu wobec zdrowej osoby niewyrażającej zgody na zabieg medyczny oraz zadośćuczynienie dla tych, którzy ucierpieli wskutek powikłań poszczepiennych.

Jeśli Państwo stawia na dobro ogółu kosztem ryzyka dla jednostki, to jego obowiązkiem jest zapewnić odszkodowania dla ofiar NOP. Projekt rozwiązań dot. problemu niepożądanych odczynów po szczepieniach przewidujący odszkodowania wypłacane ze specjalnego funduszu czeka od lat na realizację. Jego brak może zniweczyć działania promujące szczepienia na koronawirusa.

KIEROWANIE PROCESAMI UOGÓLNIANIA

1. Nauczyciel dzieli młodzież na grupy, których zadaniem jest przygotowanie rozprawy: Szczepić się, czy nie?:
  - Sędzia – prowadzi rozprawę, udziela głosu, pilnuje porządku, wraz z ławnikami rozstrzyga sprawę, ogłasza wyrok.
  - Oskarżyciel – próbuje udowodnić, że szczepienia są niebezpieczne i niezgodne z Biblią.
  - Obrońca – próbuje udowodnić, że szczepienia są pożyteczne, a Biblia nie ma nic przeciwko.
  - Świadkowie – np. lekarz, osoba zaszczepiona, u której wystąpiły/nie wystąpiły NOP.
  - Ławnicy – razem z sędzią omawiają rozprawę i większością głosów podejmują werdykt.
2. Po zakończeniu pracy w grupach uczniowie prezentują rozprawę. Na koniec nauczyciel podsumowuje jej wyniki.
3. Przeczytanie i zapamiętanie wersetu biblijnego: „*I świat przemija wraz z pożądliwością swoją; ale kto pełni wolę Bożą, trwa na wieki.*” (1J 2:17). Uczniowie powtarzają go kilka razy w celu utrwalenia.

WIĄZANIE TEORII Z PRAKTYKĄ

Kwestia szczepień jest sprawą zupełnie indywidualną i nie da się jej rozstrzygnąć biblijnymi argumentami. Niewątpliwie każdy jest odpowiedzialny za własny wybór. Słowo Boże obliguje nas do poszukiwania Bożej woli w wielu kwestiach naszego życia. Szczepienia mogą być jedną z tych kwestii. Bóg może przemówić do jednej osoby bardzo wyraźnie, że powinna się zaszczepić, będzie to dla niej

bezpieczne, ponieważ jest w rękach Bożych i nie grożą jej żadne powikłania. Druga osoba natomiast może odebrać, że w jej przypadku powinna się nie szczepić, a Bóg będzie ją chronił od wirusa. Z pełnym przekonaniem Słowo Boże nawołuje nas, byśmy się wzajemnie miłowali, szanowali i akceptowali. Wszelkie podziały w zborach na zaszczepionych i niezaszczepionych są zdecydowanie niezgodne z Pismem Świętym. Chrześcijanie powinni również zwracać uwagę na to, co zamieszczają w mediach społecznościowych oraz czym się dzielą z innymi, tak by nie było to negatywnym świadectwem naśladowców Chrystusa i nie obróciło się przeciwko nim. *„Nowe przykazanie daję wam, abyście się wzajemnie miłowali, jak Ja was umiłowalem; abyście się i wy wzajemnie miłowali. Po tym wszyscy poznają, żeście uczniami moimi, jeśli miłość wzajemną mieć będziecie.”* (J 13:34-35)

SPRAWDZENIE WIADOMOŚCI I OCENA PRACY UCZNIÓW

1. Nauczyciel w kilku zdaniach podsumowuje informacje z dzisiejszej lekcji. Dziękuje uczniom za aktywny w niej udział.
2. Zakończenie lekcji modlitwą. Uczniowie proszą Boga o mądrość w podjęciu decyzji w kwestii szczepienia.

Załączniki:

Lekcja 7. Bizneswoman służy swoimi darami. Załącznik nr 1

T	W	P	C	M	W	G	D	U	T	I	Q	S	B
D	J	H	S	D	E	X	C	S	U	Q	U	Q	G
V	C	A	V	C	X	Z	R	N	M	M	Q	K	O
B	X	N	T	B	Q	H	B	F	Q	B	Q	U	P
N	I	M	A	S	C	V	D	F	T	Y	W	I	O
V	D	Z	U	I	X	A	X	G	H	J	E	K	L
F	U	D	N	I	Z	U	H	T	Y	J	N	A	P
L	K	W	N	E	R	F	Q	M	E	F	W	M	W
J	Y	M	U	V	S	B	C	B	Y	D	G	A	P
H	S	M	D	I	Y	W	G	A	D	U	G	F	U
Q	U	H	F	L	Z	H	O	C	F	B	I	K	P
R	L	J	P	O	O	E	D	M	Y	Y	U	K	F
Y	A	C	D	S	A	E	D	C	A	T	E	E	A
R	T	X	I	T	I	D	H	L	B	N	J	S	X

Określenie

Kreatywność

Pasja do działania

Integralność

Wytrwałość

Pasja do tego, co kochasz

Bycie towarzyskim

Odwaga

Zaradność

Zobowiązanie

Komunikatywność

Chęć wzbogacenia się

Lekcja 7. Bizneswoman służy swoimi darami. Załącznik nr 3

Przeczytaj fragment z Biblii z Dz 16:13-16. Odpowiedz na pytania.

1. Co mówi Tobie fakt, że Lidia przyszła z innymi kobietami w szabat?

.....

.....

.....

.....

2. Czy możemy powiedzieć, że Lidia szukała Boga, Jego woli dla swojego życia?

.....

.....

.....

.....

3. Spróbuj scharakteryzować Lidię jako chrześcijańską bizneswoman

.....

.....

.....

.....

Lekcja 7. Bizneswoman służy swoimi darami. Załącznik nr 4

„Usługujcie drugim tym darem łaski, jaki każdy otrzymał, jako dobrzy szafarze rozlicznej łaski Bożej”.

1 P 4:10

Maria Magdalena

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zachowanie Marii Magdaleny po zmartwychwstaniu

Imię kobiety	Sigle biblijne	Zachowanie Marii
Maria Magdalena	Mt 28:1-10	
Maria Magdalena	Mk 16:1-11	
Maria Magdalena	Łk 24:1-10	
Maria Magdalena	J 20:1-2;11-18	

Lekcja 8. Kobiety niosące wieść o Jezusie. Załącznik nr 3

Wybierz odpowiednie słowo dla każdej liczby w kolejności i napisz werset.

8	2	7	1	10	5	9	16
<i>im</i>	<i>więc</i>	<i>udzielając</i>	<i>Idźcie</i>	<i>w</i>	<i>wszystkie</i>	<i>chrztu</i>	<i>Ducha</i>

12	11	14	6	4	17	3, 13,15
<i>Ojca</i>	<i>imię</i>	<i>Syna</i>	<i>narody</i>	<i>nauczajcie</i>	<i>Świętego</i>	<i>i</i>

.....
.....

Mt 28:19

Lekcja 9. Paweł – podróżnik i zdobywca dusz dla Chrystusa. Załącznik nr 1

Paweł – podróżnik i zdobywca dusz dla Chrystusa

„Mężowie bracia, ja aż do dnia dzisiejszego żyłem przed Bogiem z całkowicie czystym sumieniem.”

(Dz 23:1)

„Mężowie bracia, ja aż do dnia dzisiejszego żyłem przed Bogiem z całkowicie ..... sumieniem.”

(.....)

„Mężowie bracia, ja aż do dnia dzisiejszego ..... przed ..... z całkowicie czystym sumieniem.”

(Dz .... :1)

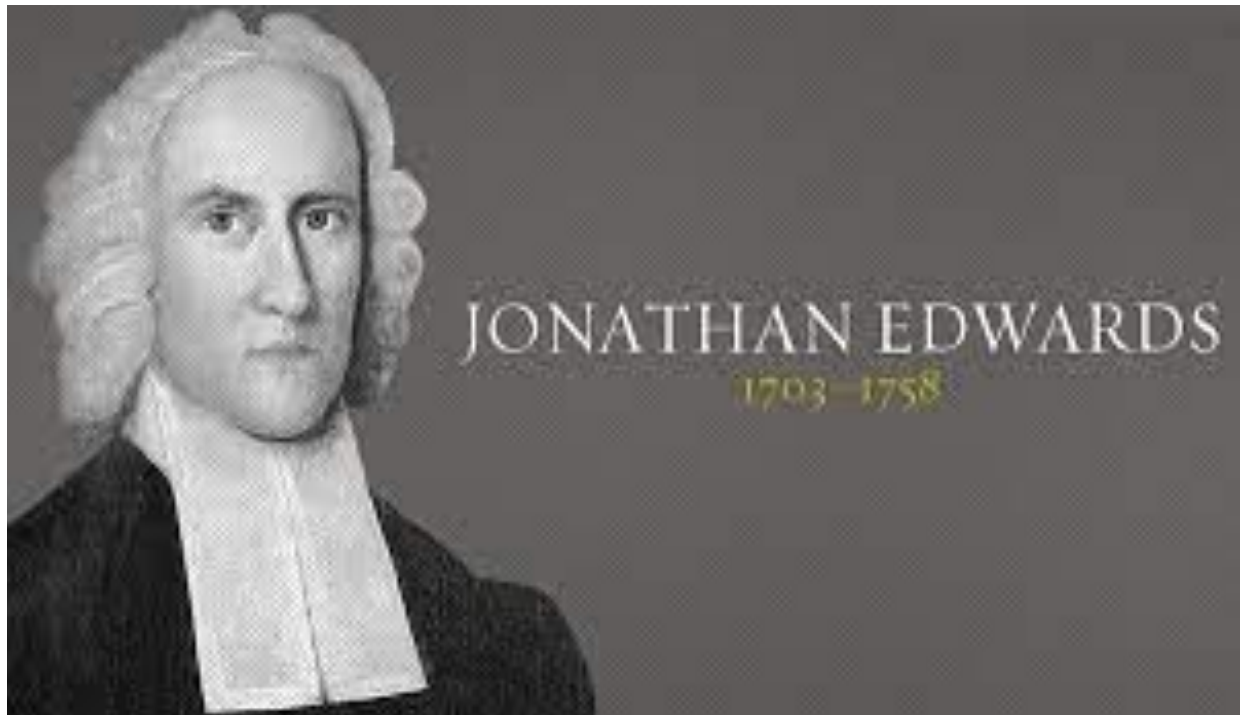
Mężowie bracia, ja aż do ..... żyłem przed Bogiem z całkowicie czystym sumieniem.”

(Dz 23: ...)

„....., ja aż do ..... dzisiejszego ..... przed Bogiem z ..... czystym sumieniem.”

(Dz 23: ...)

„Mężowie bracia, ... dnia ..... żyłem ..... z całkowicie ..... ” (.....)

29-letni prawnik Charles Grandison Finney zdecydował, że musi rozstrzygnąć kwestię zbawienia swojej duszy. Tak więc 10 października 1821 r. udał się do lasu w pobliżu swojego domu w Adams w stanie Nowy Jork, aby odnaleźć Boga. „Oddam swoje serce Bogu, inaczej już stamtąd nie zejść” – powiedział. Po kilku godzinach wrócił do swojego gabinetu, gdzie odczuwał silne emocje. „Duch Święty... wydawał się przechodzić przeze mnie, ciało i duszę” – napisał później. „Miałem wrażenie, że fala elektryczności przechodzi przeze mnie. Wydawało mi się, że nadchodzi falami płynnej miłości”. Następnego ranka Finney wrócił do swojej kancelarii, by spotkać się z klientem. „Dostałem posługę od Pana Jezusa Chrystusa, aby bronić jego sprawy”, powiedział temu człowiekowi, „i nie mogę się zająć twoją”. I tak rozpoczęła się nowa kariera człowieka, który miał stać się czołowym rewitalistą (przebudzeniowcem) w XIX wieku.

Wewnątrz spalonej dzielnicy

Urodzony w Connecticut w 1792 r., Finney dorastał w hrabstwie Oneida w stanie Nowy Jork. Po kilku latach nauki w New Jersey, wrócił do Nowego Jorku, aby pomóc matce, która poważnie zachorowała. W międzyczasie rozpoczął studia prawnicze i został uczniem u sędziego w Adams. Po swoim nawróceniu, Finney przygotowywał się do służby w Kościele prezbiteriańskim i został wyświęcony w 1824 r. Zatrudniony przez Żeńskie Towarzystwo Misyjne Zachodniego Dystryktu, rozpoczął pracę misyjną w społecznościach górnego Nowego Jorku. W krajobrazie teologicznym dominował sztywny kalwinizm, ale Finney zachęcał swoich słuchaczy do otwartego i publicznego przyjęcia Chrystusa. Jego styl głoszenia też się różnił - jego przekaz brzmiał bardziej jak argumentacja prawnika niż kazanie pastora. W Evans Mills był zaniepokojony, że kongregacje nieustannie powtarzały, że są „zadowolone” z jego kazań. Postanowił, aby jego przesłanie było mniej przyjemne i bardziej konkretne. Kończąc kazanie, w którym podkreślał potrzebę nawrócenia, powiedział odważnie: „Wy, którzy zdecydowaliście się zostać chrześcijanami, złożycie przysięgę, że natychmiast zawrzecie pokój z Bogiem i potwierdzicie to wstaniem ze swoich miejsc”. Cały Zbór, nigdy nie słyszał takich słów, wszyscy pozostali na swoich miejscach. – Zajęliście swoje stanowisko – powiedział. „Odrzuciliście Chrystusa i Jego ewangelię”. Zbór

został odprawiony, wielu odeszło złych. Następnego wieczoru Finney głosił o niegodziwości głosem jak „ogień... młot... [i] miecz”. Ale nie dał żadnej szansy na odpowiedź. Kolejnej nocy całe miasto pojawiło się na spotkaniu, łącznie z człowiekiem tak wściekłym na Finneya, że przyniósł broń i zamierzał zabić ewangelistę. Tej nocy Finney ponownie zaoferował wiernym szansę publicznego wyznania swojej wiary. Kościół wybuchł – dziesiątki wstało, aby złożyć przysięgę, podczas gdy inni upadli, jęczeli i ryczeli. Ewangelista przemawiał przez kilka nocy, odwiedzając nowo nawróconych w ich domach i na ulicach. Jeździł od miasta do miasta przez tak zwaną „spaloną dzielnicę”, nawiązując do faktu, że obszar ten doświadczył tak wielkiego religijnego entuzjazmu, że uważano, że się wypalił. Gazety, zwolennicy odnowy duchowej i duchowni zwracali uwagę na coraz bardziej hałaśliwe spotkania — spotkania niepodobne do tych, jakie spotykali powściągliwi kalwiniści. Utożsamiając przebudzenia Finneya z przebudzeniami sprzed kilkudziesięciu lat w miejscach takich jak Cane Ridge w stanie Kentucky, wielu było zachwyconych perspektywami „przebudzenia” na północnym wschodzie. Ale inni sprzeciwiali się „prostemu i ostremu kaznodziei”. Prezbiterianie ze starej szkoły mieli urazę do modyfikacji teologii kalwińskiej przez Finneya. Tradycyjni kalwiniści nauczali, że człowiek uwierzyłby ewangelii tylko wtedy, gdyby Bóg wybrał go do zbawienia. Finney stwierdził, że niewiara jest „niewolą” zamiast „nie może” i można ją naprawić, jeśli ktoś zechce zostać chrześcijaninem. Powiedział, że taki sztywny kalwinizm „nie narodził się na nowo, był niewystarczający i całkowicie obrzydliwy dla Boga”.

Odrodzeniowi kongregacjoniści, kierowani przez Lymana Beechera, obawiali się, że Finney otwiera drzwi dla fanatyzmu, pozwalając na zbyt otwarte wyrażanie emocji.

Unitarianie sprzeciwili się Finneyowi za stosowanie taktyki zastraszania w celu pozyskania nawróconych. Na całym świecie wielu uważało, że jego zwyczajowe używanie słów „ty” i „piekło” „poniża godność ambony”.

„Nowe środki”

W tym czasie Finney opracował coś, co stało się znane jako „nowe środki”. Pozwolił kobietom modlić się na mieszanych spotkaniach publicznych. Przyjął „ławkę niepokoju” metodystów: postawił ławkę przed kościołem, gdzie mogli usiąść ci, którzy odczuwali szczególną potrzebę ich zbawienia. Modlił się w języku potocznym. Większość z tych nowych środków była używana przez wiele dziesięcioleci, ale Finney spopularyzował je i został za to zaatakowany.

W lipcu 1827 odbyła się Konwencja Nowolibańska, aby zbadać te praktyki, a także kilka fałszywych doniesień o ekscesach Finneya. Głosowanie podczas zakończenia zakończyło się impasem. Kiedy podjęto ostatnią próbę przyjęcia rezolucji potępiającej wątpliwe praktyki odrodzenia, Finney zareagował, proponując potępienie „letniości w religii”. Żadna propozycja nie przeszła.

Szczyt ewangelizacyjnej kariery Finneya osiągnął w Rochester w stanie Nowy Jork, gdzie między 10 września 1830 a 6 marca 1831 wygłosił 98 kazań. Sklepiarze zamknęli swoje firmy, zamieszczając ogłoszenia zachęcające ludzi do udziału w spotkaniach Finneya. Podobno populacja miasta wzrosła o dwie trzecie podczas spotkań przebudzeniowych, a przestępczość spadła o dwie trzecie w tym samym okresie. W Rochester rozpoczęło się przebudzenie w stanie Nowy Jork, gdzie Finney pełnił funkcję pastora Drugiego Wolnego Kościoła Prezbiteriańskiego. Wkrótce jednak został rozczarowany prezbiterianizmem (głównie z powodu jego rosnącego przekonania, że ludzie mogą z Bogiem, doskonalić się). W 1834 roku przeniósł się do ogromnego Tabernakulum na Broadwayu, które zbudowali dla niego jego zwolennicy. Przebywał tam rok, po czym wyjechał do pastora Kościoła Kongregacyjnego Oberlin i wykładał teologię w Oberlin College. W 1851 roku został mianowany prezydentem, co dało mu nowe forum do popierania reform społecznych, których bronił, zwłaszcza zniesienia niewolnictwa.

Finney wyprodukował wiele książek i artykułów. Jego „Lectures on Revivals of Religion” (1835), podręcznik o tym, jak prowadzić przebudzenia, zainspirował tysiące kaznodziejów do bardziej świadomego zarządzania (krytycy mówili „manipulować”) ich spotkaniami przebudzeniowymi. Jego „Lectures on Systematic Theology” (1846) uczą szczególnego rodzaju „zorganizowanego kalwinizmu”.

Finney jest nazywany przez niektórych historyków „ojcem nowoczesnego przebudzenia”. Utorował drogę późniejszym masowym ewangelistom, takim jak Dwight L. Moody, Billy Sunday i Billy Graham.

Charles Grandison Finney: Czy wiedziałeś?

Charles Grandison Finney jest uważany za największego amerykańskiego przebudzeniowca w historii. Chociaż trudno jest zebrać dokładne statystyki, często bezpośrednio lub pośrednio przypisuje mu się konwersje około 500 000 osób. Rochester w stanie Nowy Jork został dramatycznie zmieniony dzięki jego pracy w latach: 1830-1831, które nazwano największym rokiem duchowego przebudzenia w historii Ameryki. Sklepy były zamknięte, aby ludzie mogli przychodzić na jego spotkania, a w wyniku zmiany serc, miejskie tawerny zbankrutowały. Finney wkrótce zdobył międzynarodową sławę.

George Williams, angielski robotnik, nawrócił się, czytając pisma Finneya. W Londynie w 1844 roku, zainspirowany stanowiskiem reform społecznych Finneya, Williams założył YMCA. Finney, podobnie jak większość chrześcijan w jego czasach, i jego purytańscy przodkowie, był postmillennialistą; wierzył, że Chrystus powróci po przyjsciu tysiąclecia na ziemię. To był powód jego wysiłków na rzecz reformy społecznej. Wierzył, podobnie jak wcześniej Jonathan Edwards, że Ameryka jest u progu Królestwa Bożego, i przy różnych okazjach mówił, że jeśli tylko Amerykanie okażą skrucę i posłuszeństwo Panu, wkrótce nadejdzie milenium.

Finney miał niewielkie wykształcenie religijne. Studiował w kancelarii prawnej, ale opuścił tę dziedzinę, zanim został licencjonowanym prawnikiem. Jego nauczanie odzwierciedlało jego wykształcenie prawnicze i opierało się na rozumowaniu: powiedział, że jego zadaniem jest przedstawienie sprawy Chrystusa tak, jakby ława przysięgłych miała podjąć decyzję.

Na początku swojej kariery Finney krytykował edukację seminaryjną i kpił z teologii, ale później spędził wiele lat jako profesor w Oberlin College i napisał dwa tomy o teologii systematycznej. Był znany ze swoich innowacji w nauczaniu i prowadzeniu spotkań religijnych, które często oddziaływały na całe społeczności. Kobiety modliły się na głos na publicznych spotkaniach mieszanych płciowo. Rozwinął „miejsca niepokoju” (anxious seat), gdzie ci, którzy zastanawiają się, czy zostać chrześcijanami, mogli spędzać czas na modlitwie. Publicznie cenzurował osoby z imienia i nazwiska w trakcie kazań i modlitw.

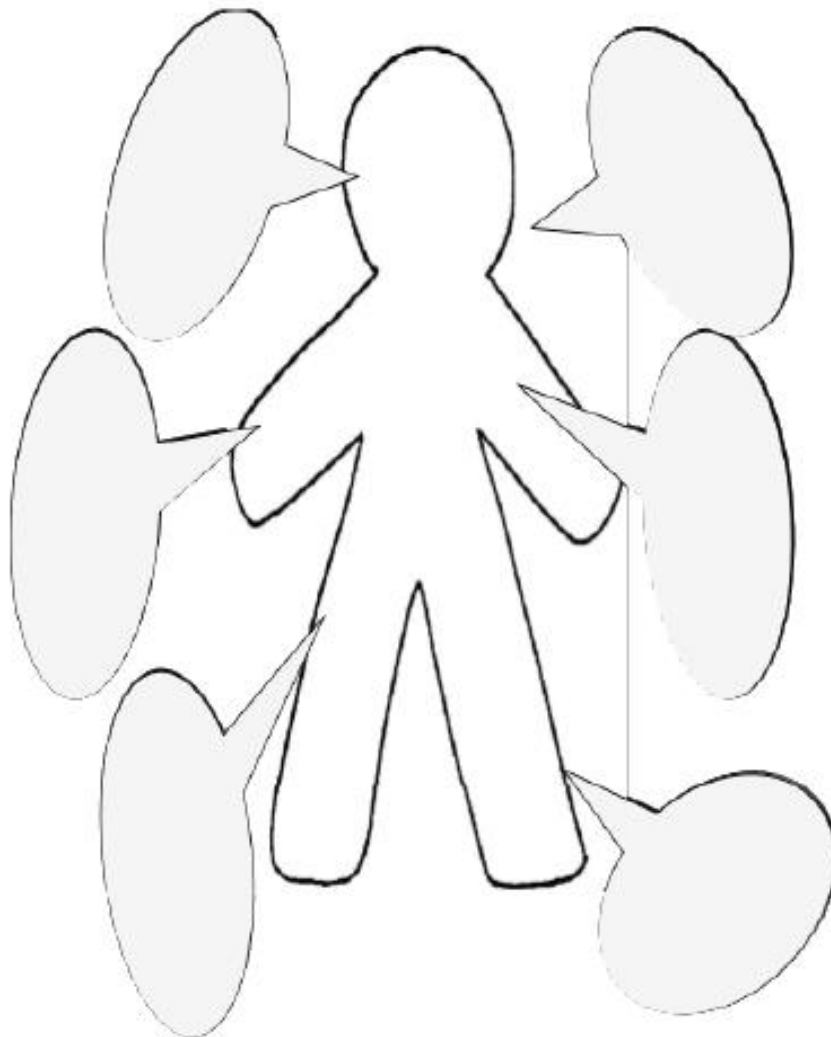
Finney był zaangażowany w reformy społeczne, zwłaszcza w ruch abolicjonistyczny. Finney często potępiał niewolnictwo z ambony, nazywał to „wielkim grzechem narodowym”. Finney był dwukrotnie wdowcem i trzykrotnie ożenił się. W 1824 ożenił się z Lydią Root Andrews (1804-1847). Mieli wspólnie sześcioro dzieci. W 1848, rok po śmierci Lydii, poślubił Elizabeth Ford Atkinson (1799-1863). W 1865 poślubił Rebeccę Allen Rayl (1824-1907). Każda z trzech żon Finneya towarzyszyła mu w podróżach przebudzeniowych i wspierała go w wysiłkach ewangelizacyjnych.

Finney odszedł od tradycyjnej teologii kalwińskiej, nauczając, że ludzie mają wolną wolę wyboru zbawienia. Nauczał, że kaznodzieje odgrywają ważną rolę w tworzeniu przebudzeń.

Głównym tematem jego kazań była potrzeba nawrócenia. Skupiał się również na obowiązkach, jakie nawróceni musieli wykonywać na rzecz budowania Królestwa Bożego na ziemi. Finney był zwolennikiem perfekcjonizmu - wierzący przez całkowitą wiarę w Chrystusa mogą otrzymać „drugie błogosławieństwo Ducha Świętego” i osiągnąć chrześcijańską doskonałość, wyższy poziom uświęcenia. Dla Finneya oznaczało to życie w posłuszeństwie prawu Bożemu oraz kochanie Boga i bliźnich. Dla Finneya nawet uświęceni chrześcijanie są podatni na pokusy i zdolni do grzechu. Finney wierzył, że chrześcijanie mogą się cofnąć i stracić zbawienie.

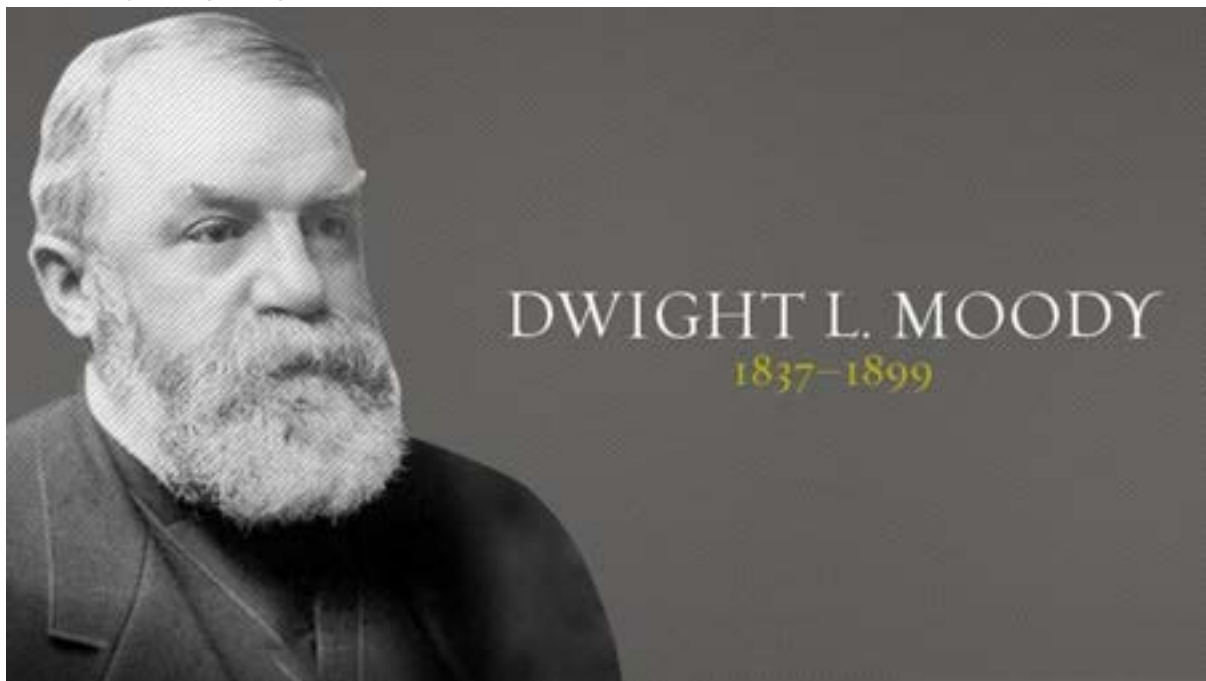
Lekcja 16. Dwight L. Moody. Załącznik nr 1

Szablon do charakterystyki ewangelisty

Pionier służby miejskiej

Dwight Moody urodził się w Northfield w stanie Massachusetts jako siódme dziecko w dużej rodzinie. Jego ojciec, Edwin J. Moody (1800-1841), był drobnym rolnikiem i kamieniarzem. Jego matką była Betsey Moody (z domu Holton; 1805-1896). Przed narodzinami Dwighta mieli już pięciu synów i córkę. Jego ojciec zmarł, gdy Dwight miał cztery lata. Miesiąc po śmierci ojca urodzili się bliźniacy, chłopiec i dziewczynka. Ich matka miała problemy z utrzymaniem dziewięciorga dzieci, część z nich musiała wysłać do pracy. Matka posyłała dzieci do kościoła. Wraz z ośmiorgiem rodzeństwa, Dwight wychowywał się w kościele unitariańskim.

W wieku 17 lat wyruszył w świat na własną rękę i sprzedawał buty w sklepie swojego wuja w Bostonie. Uczęszczał również na zajęcia do YMCA i szkoły niedzielnej. Został chrześcijaninem w wieku 18 lat. Niedługo potem przeniósł się do Chicago, gdzie sprzedawał buty i pracował, aby w wyniku tego zgromadzić fortunę w wysokości 100 000 dolarów. Do Moody'ego powoli docierało, że w świetle jego nowej wiary własne życie nie powinno być spędzane na gromadzeniu bogactwa, ale na pomaganiu biednym. W 1858 roku założył misyjną szkołkę niedzielną w North Market Hall w slumsach Chicago. Wkrótce przekształcił ją w kościół (na podstawie którego sześć lat później powstał Illinois Street Independent Church, prekursor słynnego obecnie Moody Memorial Church). W 1861 roku porzucił swój biznes, aby skoncentrować się na pracy społecznej i ewangelizacyjnej. Przyciągał do swojej misji dzieci z rodzin imigrantów z Niemiec i Skandynawii jako zachęty używając cukierków i przejażdżek kucykami. Dorosłych ewangelizował poprzez wieczorne spotkania modlitewne i lekcje języka angielskiego.

Lekcja 16. Dwight L. Moody. Załącznik nr 3

Wojna domowa w USA

DL Moody „nie mógł sumiennie zaciągnąć się” do armii Unii podczas wojny secesyjnej, opisując się później jako „kwakier” w tym względzie. Po zakończeniu wojny domowej związał się z Chrześcijańską Komisją Stanów Zjednoczonych z YMCA. Odbił dziewięć wizyt na froncie, będąc obecnym wśród żołnierzy Unii po bitwie pod Shiloh i bitwie nad Stones River. Wkroczył także do Richmond w stanie Wirginia z oddziałami generała Granta.

28 sierpnia 1862 roku Moody poślubił Emmę C. Revell, z którą miał córkę Emmę Reynolds Moody i dwóch synów, Williama Revella Moody'ego i Paula Dwighta Moody'ego

Chicago i lata powojenne

Rosnący zbór szkółki niedzielnej potrzebował stałego miejsca, więc Moody założył w Chicago kościół Illinois Street Church. W czerwcu 1871 roku na międzynarodowej konwencji szkółki niedzielnej w Indianapolis w stanie Indiana Dwight Moody spotkał Irę D. Sankey. Był śpiewakiem gospel, z którym Moody wkrótce zaczął współpracować. Moody wierzył, że muzyka będzie cennym narzędziem w jego kampaniach ewangelizacyjnych.

Cztery miesiące później, w październiku 1871 roku, Wielki Pożar w Chicago zniszczył budynek kościoła Moody'ego, jak również jego dom i większość jego kongregacji. Wielu musiało uciekać przed płomieniami, ratując tylko swoje życie i kończąc całkowicie bez środków do życia.

W latach po pożarze bogaty mecenas Moody'ego z Chicago, John V. Farwell, próbował przekonać go, by zamieszkał w tym mieście na stałe, proponując budowę nowego domu dla Moody'ego i jego rodziny. Moody wybrał jednak spokojną farmę, którą kupił w pobliżu swojego miejsca urodzenia w Northfield w stanie Massachusetts. Czuł, że po długich podróżach kaznodziejskich mogłoby lepiej dojść do siebie na wsi.

Northfield stało się ważnym miejscem w historii ewangelicznego chrześcijaństwa pod koniec XIX wieku, kiedy Moody zorganizował letnie konferencje. Prowadzili je i uczestniczyli w nich wybitni kaznodzieje chrześcijańscy i ewangelici z całego świata.

W 1879 roku Moody stworzył Seminarium Northfield dla Młodych Kobiet, aby zapewnić młodym kobietom możliwość zdobycia wykształcenia. Niedługo potem Moody stworzył szkołę Mount Hermon dla chłopców, której przesłaniem jest ten sam cel, co szkoła dla dziewcząt: kształcenie biednych oraz mniejszości narodowych.

W 1886 roku Moody zebrał dużą grupę studentów w Mount Hermon na pierwszą „Letnią Szkołę Studentów Kolegium”. Konferencja ta zrodziła Studencki Ruch Wolontariatu dla Misji Zagranicznych. Do roku 1911 oszacowano, że program ukończyło 5000 studentów-wolontariuszy z samej Ameryki. Ruch misyjny rozrósł się, gdyż rozprzestrzenił się na całym świecie w Europie i Afryce Południowej.

Podróże ewangelizacyjne

Latem 1873 roku Moody i Sankey zostali zaproszeni na Wyspy Brytyjskie przez ewangelickich anglikanów: Williama Pennefathera i Cuthberta Bainbridge'a, ale obaj sponsorzy zmarli, zanim przybyli do nich Moody i Sankey. Bez oficjalnego poparcia Moody i Sankey prowadzili kampanie w Yorku, Sunderland i Jarrow, skierowane do minimalnych tłumów. Moody głosił kazania, a Sankey śpiewał na spotkaniach. Wspólnie wydali księgi hymnów chrześcijańskich. W Newcastle ich wysiłki ewangelizacyjne zaczęły przyciągać nawróconych i od tego czasu ich popularność wzrosła.

Podczas spotkań przebudzeniowych w Anglii Moody był pionierem wielu nowych technik Ewangelizacyjnych, m.in: podejścia ekumenicznego, które wymaga współpracy wszystkich kościołów lokalnych i świeckich przywódców ewangelicznych, niezależnie od przynależności wyznaniowej; wsparcia filantropijnego społeczności biznesowej; wynajmu dużego, centralnego budynku; występu solisty gospel. Kilkakrotnie zapełniał stadiony o pojemności od 2000 do 4000 osób. W Gardens Palace przyciągnął publiczność szacowaną na 15–30 tysięcy osób. W 1874 i 1875 roku we wszystkich jego spotkaniach uczestniczyło tysiące ludzi.

Po dwóch latach głoszenia w Anglii, Szkocji i Irlandii Moody wrócił do Ameryki jako znany na całym świecie przebudzeniowiec. O swojej sławie Moody przyznał: „Doskonale wiem, że gdziekolwiek pójde i głoszę, jest wielu lepszych kaznodziejów niż ja; mogę tylko powiedzieć, że Pan mnie używa”.

Prezydent Grant i niektóre osoby z jego administracji wzięli udział w spotkaniu Moody'ego 19 stycznia 1876 roku. Odbywał spotkania ewangelizacyjne od Bostonu do Nowego Jorku, w całej Nowej Anglii, a nawet na zachód, aż do San Francisco, odwiedzając także inne miasta na Zachodnim Wybrzeżu, od Vancouver w Kanadzie do San Diego.

Moody wspomagał projekt ewangelizacji międzykulturowej, promując „Księgę bez słów” („The Wordless Book”), narzędzie do nauczania opracowane w 1866 r. przez Charlesa Spurgeona. W 1875 roku Moody dodał czwarty kolor do projektu trójkolorowego urządzenia ewangelizacyjnego: złoty — aby „reprezentować niebo”. Ta „książka” była i jest nadal używana do nauczania niezliczonych tysięcy niepiśmiennych ludzi, młodych i starszych, na całym świecie o przesłaniu Ewangelii.

Moody aktywnie wspierał misję w Chinach (China Inland Mission) i zachęcał wielu członków swojego Zboru do zgłaszania się na ochotnika do służby za granicą.

Letnia szkoła studentów

Międzynarodowe uznanie

Wieści o wielkich kampaniach odrodzenia Moody'ego w Wielkiej Brytanii w latach 1873-1875 szybko dotarły do Szwecji, dzięki czemu „Mr. Moody” stał się powszechnie znany w domach wielu Przyjaciół Misyjnych. Kazania Moody's opublikowane w Szwecji były rozpowszechniane w książkach, gazetach oraz traktatach kolporterskich i doprowadziły do rozprzestrzenienia się szwedzkiej „gorączki Moody'ego” w latach 1875-1880. Nigdy nie odwiedzał Szwecji ani żadnego innego skandynawskiego kraju i nigdy nie powiedział ani słowa po szwedzku, mimo to stał się bohaterem odrodzenia wśród Szwedzkich Przyjaciół Misyjnych w Szwecji. Wreszcie, w 1886 roku, Moody założył Bible-Work Institute of the Chicago Evangelization Society (na krótko przed śmiercią przemianowany na Moody Bible Institute), jeden z pierwszych w ruchu szkół biblijnych. Z tej pracy założył jeszcze jedno dzieło, Colportage Association (później Moody Press), organizację używającą konnych „wozów Ewangelii”, z których studenci sprzedawali tanie książki religijne i traktaty w całym kraju.

Swoje ostatnie kazanie wygłosił 16 listopada 1899 roku w Kansas City w stanie Missouri. Zachorował, wrócił do domu pociągiem do Northfield. Chociaż jego choroba nigdy nie została zdiagnozowana, spekuluje się, że cierpiał na zastoinową niewydolność serca.

Zmarł 22 grudnia 1899 roku w otoczeniu rodziny.

Lekcja 16. Dwight L. Moody. Załącznik nr 5

Spuścizna

Historyk religii - James Findlay mówi, że: "Przemawiając przed tysiącami ludzi w ciemnym garniturze, brodaty, pulchny Dwight L. Moody przypominał „biznesmena w duchownym stroju”, który uosabiał popularną religię w Ameryce końca XIX wieku. Przyziemny, bez wykształcenia, wulkan energii, przywódca odrodzeniowy, był człowiekiem swoich czasów. Moody zaadaptował odrodzenie religijne, jedną z głównych instytucji ewangelicznego protestantyzmu, do kontekstu miejskiego. Jego zdolności organizacyjne, zademonstrowane w wielkich przebudzeniach, jakie przeprowadzał w Anglii, połączyły się w jego spektakularną karierę jako twórca nowoczesnego masowego przebudzenia."

Dziesięć lat po śmierci Moody'ego Church Avenue Chicago został przemianowany na Kościół Moody na jego cześć, a Chicago Bible Institute został również przemianowany Moody Bible Institute. Podczas II wojny światowej w Panama City na Florydzie został zbudowany statek Liberty SS Dwight L. Moody, nazwany na cześć D. L. Moody'ego. Wybitny amerykański ewangelista, który ustanowił wzór dla późniejszej ewangelizacji w dużych miastach.

Masowe przebudzenia Moody'ego były finansowane przez wybitnych biznesmenów, którzy wierzyli, że złagodzi trudności biednych. Sam Moody gorąco wspierał różne organizacje charytatywne, ale uważał, że problemy społeczne można rozwiązać jedynie przez boskie odrodzenie jednostek.

Moody był człowiekiem wielkiej wnikliwości. Miał wrodzoną zdolność znajdowania zdolnych, pobożnych ludzi, którzy mogliby zająć stanowiska przywódcze i wprowadzić w życie swoje pomysły. Umożliwiło mu to kontynuowanie działalności ewangelizacyjnej, podczas gdy jego służba kwitła. Przez całe życie Moody zawsze znajdował czas, aby być z rodziną, dokładając wszelkich starań, aby okazać im swoją miłość i troskę. Ze swoją nieograniczoną energią fizyczną, naturalną sprytem, pewnością siebie i wiecznym optymizmem, Dwight Lyman Moody mógł stać się gigantem przemysłowym z epoki pozłacanej, jak John D. Rockefeller czy Jay Gould. Zamiast tego stał się jednym z wielkich ewangelistów XIX wieku.

Głoszenie Mood'ego w Anglii

Ciekawostki

Kiedy po raz pierwszy ubiegał się o członkostwo w kościele, odmówiono mu tego, ponieważ nie zdał ustnego egzaminu z doktryny chrześcijańskiej.

Jego zaręczyny z Emmą Revell zostały sformalizowane przez skromne ogłoszenie, że nie będzie już mógł eskortować innych młodych kobiet do domu po spotkaniach kościelnych.

DL Moody nigdy nie był pastorem kościoła, który wyrósł z jego pracy w szkółce niedzielnej i dziś nosi jego imię.

Abraham Lincoln odwiedził niedzielną szkołę Moody's, a prezydent Grant wziął udział w jednym z jego nabożeństw.

Szacuje się, że podczas swojej ewangelizacyjnej kariery Moody przebył ponad milion mil i zwrócił się do ponad stu milionów ludzi.

Na Wystawie Światowej w Chicago w 1893 roku w ciągu jednego dnia ponad 130 000 osób wzięło udział w spotkaniach ewangelizacyjnych koordynowanych przez Moody'ego.

Billy Graham, właściwie William Franklin Graham Jr. (ur. 7 listopada 1918 roku w Charlotte, zmarł 21 lutego 2018 w Montreal) – amerykański ewangelista przebudzeniowy, teolog i antropolog, jeden z najbardziej znanych ewangelistów na świecie i autor bestsellerów. Najbardziej rozpoznawalna postać w protestantyzmie drugiej połowy XX wieku. Bywał nazywany „Bożym ambasadorem”, „pastorem Ameryki”, „największym chrześcijaninem, jakiego kiedykolwiek wydała Ameryka”, „Janem Chrzcicielem”, „protestanckim papieżem”, „pastorem prezydentów”, „kapelanem Białego Domu” itd. Był kaznodzieją zaangażowanym w działalność ewangelizacyjną, podczas której odwiedził wiele krajów świata, w tym państwa socjalistyczne takie jak: Węgry, Polskę, Związek Radziecki i Koreę Północną. Pochodził z rodziny presbiteriańskiej, sam jednak przystąpił do Południowej Konwencji Baptystów.

Osobiście spotkał się i rozmawiał z każdym prezydentem Stanów Zjednoczonych od Trumana do Obamy. Był doradcą amerykańskich prezydentów od Eisenhowera po Busha, z wieloma z nich był zaprzyjaźniony. W latach 50. i 60. walczył z komunizmem i rasizmem. Popierał interwencje zbrojne Stanów Zjednoczonych w Korei, Wietnamie i Iraku. Po aferze Watergate zdystansował się od świata polityki.

Laureat wielu prestiżowych nagród i wyróżnień, m.in. najwyższych cywilnych wyróżnień amerykańskich, siódmego miejsca na liście najbardziej podziwianych osób XX wieku Instytutu Gallupa. Był protestanckim kaznodzieją, który przemawiał do największej liczby słuchaczy w historii, pierwszym duchownym, który otrzymał gwiazdę w Hollywood Walk of Fame. Kawaler Komandor Orderu Imperium Brytyjskiego (KBE).

Był autorem wielu książek, większość z nich zyskała w Stanach Zjednoczonych status bestsellerów oraz doczekała się licznych przekładów. Najważniejsza z nich – „Pokój z Bogiem”, została sprzedana w nakładzie ponad 2 milionów egzemplarzy. Zajmował się także produkcją oraz dystrybucją filmów chrześcijańskich.

Lekcja 17. Billy Graham. Załącznik nr 2

Rodzina

Dwa miesiące po uzyskaniu dyplomu, 13 sierpnia 1943 roku, ożenił się z Ruth Bell (1920–2007), której rodzice byli presbiteriańskimi misjonarzami w Chinach. Graham poznał Ruth w Wheaton College. Zamieszkali w drewnianej chatce zaprojektowanej przez Ruth w Paśmie Błękitnym w Montreat. Ruth była poetką i pisarką, jest autorką i współautorką 14 książek, regularnie pisywała do gazet i czasopism. Pomimo, iż jej mąż stał się baptystą, ona sama do końca życia pozostała presbiterianką. Graham miał z Ruth pięcioro dzieci: Virginię Leftwich (Gigi) Graham Tchividjian (ur. 1945), Anne Graham Lotz (ur. 1948), Ruth Graham (ur. 1950; założycielka organizacji Ruth Graham & Friends), Franklina Grahama (ur. 1952) oraz Nelsona „Ned” Graham (ur. 1958). Gigi jest autorką siedmiu książek, za jedną z nich otrzymała „Gold Medallion Award”. Franklin Graham, który jest kaznodzieją i ewangelistą, przejął prowadzenie misji Billy’ego Grahama. Postrzegany jest jako kopia ojca: ta sama ekspresja, podobne formuły, ten sam styl gestykulacji. Ned został pastorem, zajmuje się dystrybucją literatury chrześcijańskiej w Chinach. Według Grahama wielkim doświadczeniem dla niego jako rodzica był czas, gdy jego dwaj synowie brali narkotyki.

Ewangelizacje

Graham rozpoczął swoje kampanie ewangelizacyjne w 1947 roku w Grand Rapids oraz w swoim rodzinnym Charlotte. Przełomowym punktem w jego karierze była kampania w Los Angeles w 1949 roku. Przeprowadzana była w namiocie cyrkowym początkowo mieszczącym 6 tysięcy osób, lecz wkrótce powiększonym do 9 tysięcy. Ewangelizacja przewidywana była na trzy tygodnie, ale trwała osiem tygodni, przybyło na nią 350 tysięcy ludzi. Po tej ewangelizacji stał się szeroko znany w Ameryce i stał się ikoną narodową. Do sukcesu przyczynił się magnat prasowy William Randolph Hearst, który dał swoim dziennikarzom krótkie polecenie: - puff Graham (wesprzeć Grahama). W efekcie tego ewangelizacja była opisywana w dziennikach należących do Hearsta. Przypuszcza się, że Hearst cenił Grahama ze względu na jego patriotyzm i dostrzegał w nim szansę na powstrzymanie komunistycznego zagrożenia.

Kolejna ważna kampania ewangelizacyjna miała miejsce w Londynie w 1954 roku. W Londynie w ciągu trzech miesięcy słuchało go około 2 milionów ludzi, czemu towarzyszyło około 40 tysięcy nawróceń. Ostatniego dnia zgromadziło się 185 tysięcy słuchaczy. Jednym ze słuchaczy był abp Canterbury Geoffrey Francis Fisher. Sukces w Londynie miał wielkie znaczenie dla Grahama, ponieważ zorientował się, że jego przesłanie jest skuteczne również poza granicami Stanów Zjednoczonych. Z Londynu udał się do Amsterdamu, Berlina, Kopenhagi, Düsseldorfu, Frankfurtu, Paryża i Sztokholmu. W marcu 1955 roku przybył do Szkocji, gdzie przeprowadził 6. tygodniową krucjatę. Jeden z dziennikarzy magazynu Kościoła Szkocji Life and Work napisał, że sam Duch Boży przemawia przez Grahama. Wraz z żoną zaproszony został do Clarence House, gdzie spotkał się z królową Elżbietą oraz księżniczką Małgorzatą. Podczas krucjaty w Niemczech spotkał się z kanclerzem Niemiec Konradem Adenauerem, który miał mu powiedzieć: „Panie Graham, nie wiem czy jest jakaś inna nadzieja dla świata, poza zmartwychwstaniem Jezusa”.

W 1957 roku odbyła się krucjata nowojorska, gdzie Graham przez 16 tygodni, od maja do września, głosił w hali sportowej Madison Square Garden, a specjalne spotkania odbyły się przy Times Square oraz Yankee Stadium. Za główne zagrożenie dla świata uznał wtedy plagę komunizmu. New York Herald Tribune codziennie komentował ewangelizację w rubryce zatytułowanej Billy Graham Says. ABC Television zgodził się na sprzedaż swego czasu antenowego w soboty. 20 lipca na ewangelizację na Yankee Stadium przybył wiceprezydent Richard Nixon. Billy’ego Grahama słuchało w sumie około 2,4

miliona uczestników i pod względem liczby słuchaczy ewangelizacja ta przebiła wszystkie przeprowadzone dotąd w Nowym Jorku. Sponsorami byli: William Randolph Hearst (junior), wydawca Henry Luce, lotnik Eddie Rickenbacker, oraz Norman Vincent Peale

W 1960 roku zorganizował w Nowym Jorku krucjatę dla hiszpańskojęzycznych Amerykanów, przybyło na nią około 70 gangsterów. W 1959 roku przeprowadził pierwszą swoją krucjatę w Australii. Uczestniczyła w niej czwarta część Australijczyków, zaowocowała ona nieprzerwanym wzrostem australijskich kościołów przez następne 15 lat i uznano za najbardziej efektywne głoszenie Ewangelii w historii Australii. W 1963 roku przybył po raz drugi do Los Angeles, przemawiał w Memorial Coliseum, którego wszystkie miejsca zostały zajęte (134 254 osób), ponadto 20 tysięcy zgromadziło się na zewnątrz. W czasach zimnej wojny był pierwszym amerykańskim ewangelistą, który przemawiał za żelazną kurtyną. Głosił Ewangelię do ludzi we wszystkich socjalistycznych krajach Europy Wschodniej z wyjątkiem Bułgarii. Graham w swoim przesłaniu wzywał do pokoju. W czasach apartheidu Graham odmawiał odwiedzenia RPA, dopóki rząd tego kraju nie wyrazi zgody na ewangelizację bez sektorów segregujących. Doszło do tego dopiero w 1973 roku.

W Durbanie przemawiał do 45-tysięcznego tłumu – połowę stanowili czarnoskórzy – i w swoim przesłaniu głosił, że Chrystus nie należy tylko do białego człowieka, „Chrystus należy do wszystkich ludzi”. Nazajutrz gazety pisały „Apartheid upadnie”. Podobne spotkanie miało miejsce w Johannesburgu. W 1985 roku biskup Alpheus Zulu ocenił, że proces pojednania narodowego został zapoczątkowany w Durbanie i Johannesburgu przez Grahama.

W roku 1973 odwiedził Koreę Południową, gdzie przemawiał w sumie do 3,2 miliona ludzi, co przewyższało ówczesną liczbę chrześcijan w Korei. 3 czerwca, tj. ostatniego dnia jego pobytu, przybyło na Yoido Plaza w centrum Seulu około 1,1 miliona ludzi co było największym religijnym zgromadzeniem, jakie miało miejsce w historii do czasów Jana Pawła II. Graham nazwał później to spotkanie swoim największym doświadczeniem. W 1990 roku podczas krucjaty w Hongkongu, wykorzystując łączność satelitarną (głos oraz wizja), przemawiał do około 100 milionów ludzi zgromadzonych w 70. tysiącach miejsc 26. krajów Azji. W następnym roku, w podobny sposób z Buenos Aires przemawiał do 5. milionów ludzi zgromadzonych w 850. miejscach 20. krajów Ameryki Łacińskiej.

W 1991 roku przeprowadził swoją czwartą krucjatę w Nowym Jorku (w Central Parku). Posłudze Grahama towarzyszyły występy Johnny'ego Casha, June Carter Cash, Sandi Patti, Take Six, Brooklyn Tabernacle Choir oraz koreańskiego chóru. Jako główne zagrożenie dla miasta podał narkotyki i przestępczość. W Central Parku zgromadziło się 250 tysięcy ludzi, co było największym religijnym zgromadzeniem, jakie do tej pory miało miejsce w Stanach Zjednoczonych. W 1993 roku zorganizowano kampanię ewangelizacyjną dla Europy, której nadano nazwę ProChrist. Ostatnia przeprowadzona z udziałem Grahama kampania ewangelizacyjna miała miejsce w Nowym Jorku w 2005 roku. Przeprowadzono ją na Shea Stadium, trwała trzy dni, a przybyło na nią ponad 242 tysiące ludzi. Głos zabierali Bill i Hillary Clinton. Była to 417 krucjata Grahama. Uważa się, że największym osiągnięciem ewangelizacyjnym Grahama była krucjata w Nowym Jorku w 1957 roku. Na drugim miejscu umieszcza się zwykle krucjatę w Londynie z 1954 roku. Jako przykład nieudanej krucjaty podaje się czasem krucjatę z Manchesteru w 1961 roku, mimo że przez trzy tygodnie każdego wieczoru przychodziło około 30 tysięcy ludzi. Krucjata przeprowadzona została bez udziału kościoła anglikańskiego, który postawił Grahamowi warunki niemożliwe do spełnienia (przemawiać mieliby krytycy Grahama).

Styl Grahama

Kazania głoszone były zwykle według następującego schematu: Graham najpierw czytał tekst Ewangelii, następnie go komentował, poświęcając wiele miejsca grzechom i zagrożeniom świata (przestępstwa kryminalne, problemy osobiste, rasizm, komunizm, bomba wodorowa, narkotyki). Lista grzechów mogła się różnić, ale przesłanie zawsze było to samo – pod koniec kazania wzywał do poddania się Chrystusowi, wzywał do wyjścia do przodu i oddania swego serca Chrystusowi. Często stosowaną formułą było: „Biblia mówi”.

Pomimo, iż w jego przesłaniu brakowało pewnych społecznych elementów, po każdej jego krucjacie rozbite rodziny były jednoczone, alkoholicy byli uwalniani od swego nałogu, spadała przestępczość. Graham oferował nadzieję i zbawienie. Głosząc starał się dawać z siebie jak najwięcej, wkładał w to całe serce, starał się przybliżyć słuchaczom Chrystusa, tak dobrze jak potrafił.

Gdy był młody, przemawiał z wielką ekspresją, wykonywał wiele gestów, używał rąk i ramion, poruszał się wzdłuż i w poprzek platformy ewangelizacyjnej. Graham był mistrzem w przekazywaniu swego przesłania, efektownie używał języka ciała dla wzmocnienia swego przesłania.

Po każdej krucjacie tracił 10–15 funtów wagi (tj. 4,5–7 kg). Najbardziej wyczerpującą była krucjata w Nowym Jorku z 1957 roku, kiedy stracił około 30 funtów wagi (ok. 14 kg) i był wyczerpany fizycznie. W przeciwieństwie do innych ewangelistów wprowadził do swojej służby współczesną muzykę, zapraszał też na swoje krucjaty znanych muzyków i artystów. Przywiązywał wielką wagę do pracy przed i po krucjacie. Było to nowością w stosunku do poprzednich ewangelistów.

Przygotowania do krucjat trwały długo i uczestniczyło w nich tysiące ludzi. Po zakończeniu krucjaty organizowano spotkania z jej uczestnikami, przygotowywano filmy i książki relacjonujące krucjatę.

Sukces kaznodziejski Grahama był przedmiotem licznych analiz psychologicznych i socjologicznych. Pierwszym wrażeniem jakie odnosi uczestnik krucjat to zadowolenie, pewność siebie, słuchacz myśli, że nie jest sam, a takich jak on jest wielu. Otaczający tłum powoduje, że jednostka czuje się anonimowo i bezpiecznie. Nadchodzi jednak moment, w którym kończy się anonimowość i bezpieczeństwo słuchacza, Graham żąda od słuchacza przeanalizowania swej przeszłości i dokonania jej oceny. Kieruje pytanie do słuchacza i oczekuje odpowiedzi. W tym momencie słuchacz szczególnie mocno odczuwa swoje JA, odczuwa siebie. Są to chwile, kiedy słuchacz zastanawia się: „kim jestem?” Są to chwile, w których rozbijane jest własne JA i szczególnie mocno odczuwa się TU i TERAZ.

W przygotowaniach do krucjat Graham przywiązywał wielką wagę do tego, by każda jego krucjata była wspierana przez grupy modlitewne. Był przekonany, że moc Boża objawiająca się na jego krucjatach uzależniona jest od modlitw wspierających go ludzi. Podczas krucjaty w Los Angeles zorganizowano ponad 1000 grup modlitewnych w Los Angeles oraz okolicach, które modliły się o sukces krucjaty. Grupy te funkcjonowały przez cały czas trwania krucjaty.

Przed rozpoczęciem ewangelizacji w Glasgow w 1955 roku zorganizowano 500 grup modlitewnych w Szkocji, a 500 innych w Anglii, Irlandii Północnej oraz Walii, które odbywały regularne spotkania z myślą o ewangelizacji w Glasgow. Przy pomocy środków masowego przekazu zwrócono się do chrześcijan na całym świecie o wsparcie modlitewne. Ponadto podczas trwania tej ewangelizacji 100–400 osób modliło się w zaimprovizowanej „górnej izbie”. Podobne grupy modlitewne zorganizowano podczas krucjaty w Nowym Jorku (1957), Sydney (1959), nie zorganizowano natomiast w Manchester (1961).

W przerwach między krucjatami narzucał sobie ciężki reżim pracy, urządzał piesze wycieczki, grał w golfa, prowadził własne studia biblijne. Każdego poranka i każdego popołudnia spędzał czas na modlitwie. Nawet podczas wyjazdów starał się to kontynuować. James E. Moore ocenił, że pracował jak

płatny wojownik. W wywiadzie dla *Journal American* powiedział, że chrześcijaństwo nie jest dla słabeuszy, „musimy być mocni, męscy i dynamiczni, jeżeli chcemy ustać. Musimy odzyskać duchowy ogień i sztandar chwały naszych przodków”.

W latach 60. próbował zrozumieć kulturę hippisów. Robert O. Ferm, który zbadał 11 krucjat z okresu 1952–1954, twierdzi, że 38% nawróconych stanowią mężczyźni, zaś 62% kobiety. Wśród nich największe grupy stanowią studenci oraz gospodynie domowe, 70–80% było już członkami Kościołów.

Lekcja 17. Billy Graham. Załącznik nr 4

BGEA

W 1950 roku Billy Graham założył Evangelistic Association (Stowarzyszenie Ewangelizacyjne Billy'ego Grahama), w skrócie BGEA, z siedzibą w Minneapolis.

Celem stowarzyszenia jest docieranie do ludzi z Ewangelią dostępnymi kanałami. Działalność stowarzyszenia obejmuje: organizacja krucjat, programy telewizyjne, programy radiowe, produkcja filmów chrześcijańskich, działalność wydawnicza, a także – od 2007 roku – opieka nad Biblioteką Billy'ego Grahama.

Stowarzyszenie promuje chrześcijański styl życia.

Ewangelista ewangelistów

W 1966 roku Graham zorganizował Światowy Kongres Ewangelizacji w Berlinie, na który zaprosił znanych kaznodziejów, ewangelistów i liderów, z całego świata. Była to pierwsza tego typu konferencja zorganizowana przez ewangelikalnych protestantów. Przesłanie Kongresu sprowadzało się do słów: „Jedna rasa, jedna ewangelia, jedno zadanie”.

Billy Graham głosił w 185 krajach, zaś liczba osób, do których przemawiał, przekroczyła 210 milionów. Według szacunków współpracowników Grahama liczba osób, które po jego kazaniach publicznie uznały Jezusa Chrystusa za swojego Zbawiciela przekroczyła 3,2 miliona. Łączna liczba osób, które słyszały kazania Grahama – osobiście, przez radio lub telewizję – przekroczyła natomiast 2,2 miliarda. Liczba Amerykanów, którzy słuchali go osobiście, wynosi 35 milionów.

W połowie 1957 roku jego imię było znane dla 85% Amerykanów, a 75% oceniało go pozytywnie. Prawdopodobnie przemawiał do największej liczby słuchaczy w historii.

W połowie lat 60. stał się osobą, która dodawała świętości wydarzeniom, była autorytetem dla prezydentów, przed wypowiedzeniem wojny zasięgano jego opinii, w połowie lat 70. zaczęto go określać mianem „pastora Ameryki”.

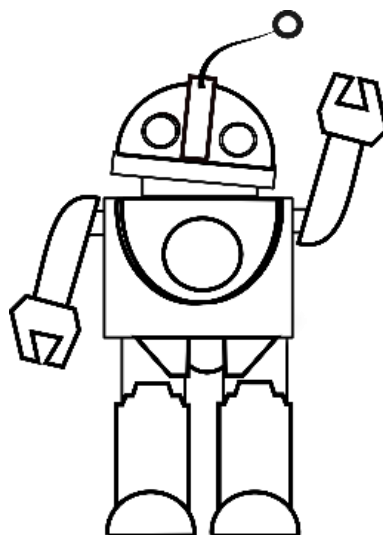
W jego służbie nie było żadnych skandali finansowych ani seksualnych. Mieszkał w skromnym domu, nie przyjmował „ofiar miłości”, pobierał stałą pensję od swojej misji (BGEA), odrzucił oferty z telewizji (milion dolarów) oraz Hollywoodu, nigdy nie zbudował „Kościoła Billy'ego Grahama”. Gdy kończył służbę, 96% Amerykanów określało siebie jako wierzących, a liczba ewangelikalnych chrześcijan osiągnęła 40%. Gdy zaczynał służbę ewangelizacyjną, naród amerykański poszukiwał nowej tożsamości religijnej. Graham miał wielki wpływ na jej kształtowanie. Stworzył nowy typ kultury religijnej, bazujący na mediach, zacierał różnice pomiędzy polityką a religią, a apolitycznych amerykańskich chrześcijan zachęcił do angażowania się w politykę.

**Lekcja 19. Poprzez to, co robię zmieniam środowisko. Najbliższe otoczenie, szkoła, tereny zielone.
Ja proekologicznie. Załącznik nr 1**

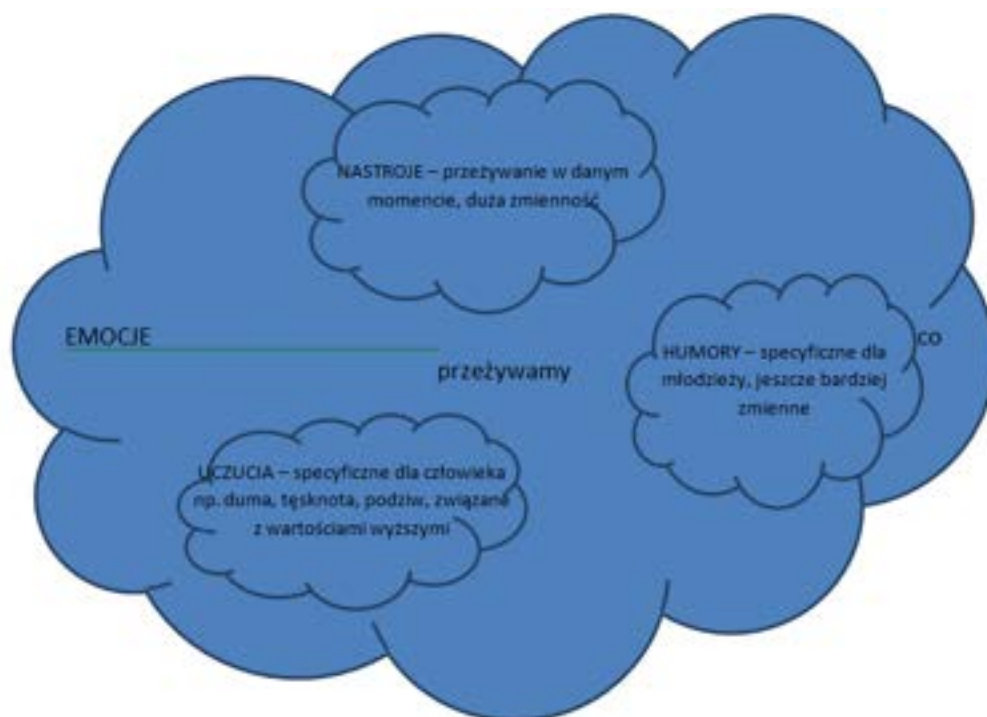
Załącznik 1 (www.pixabay.com)

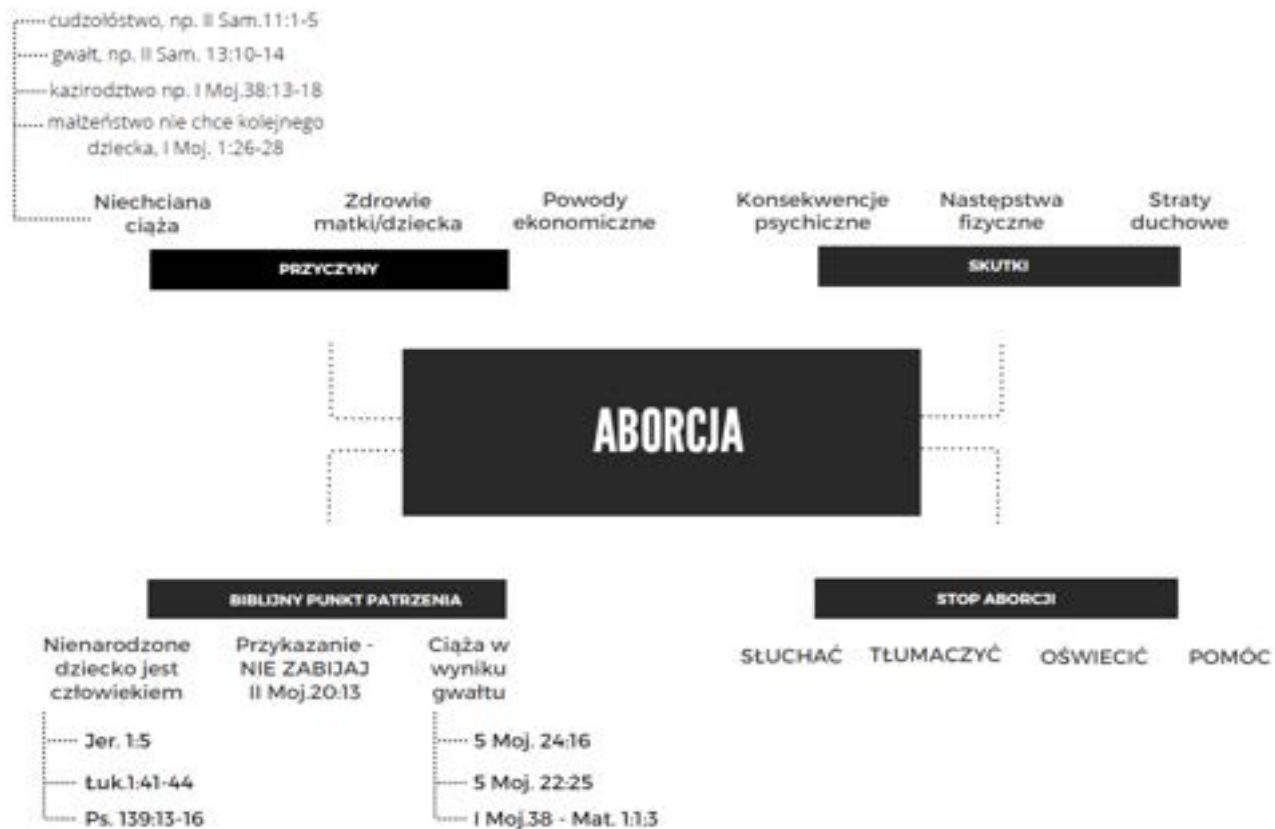
WYRAŻANIE EMOCJI

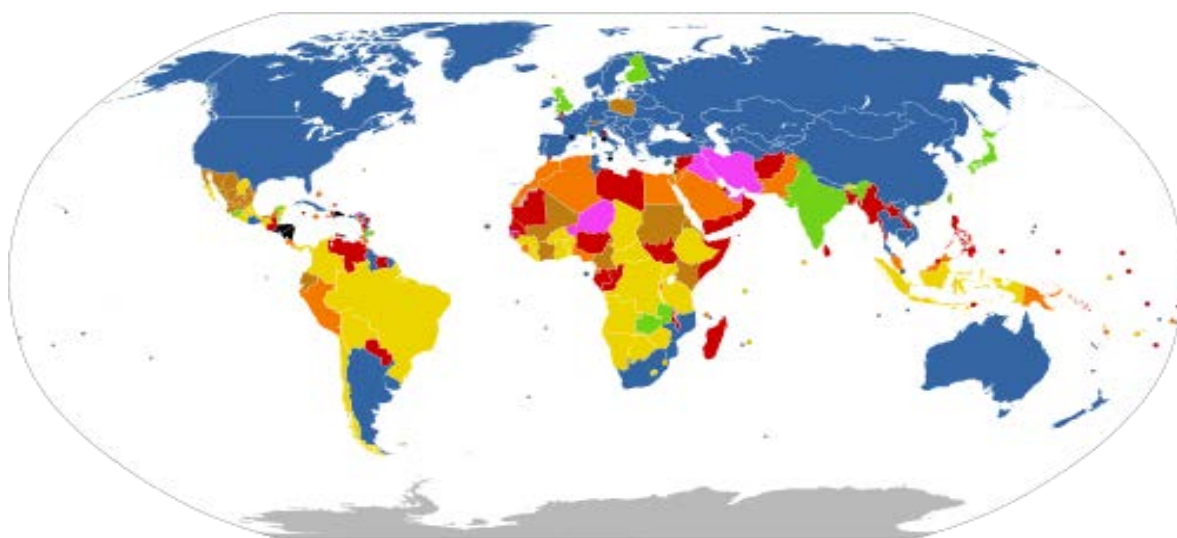
OPIS PRZEŻYĆ WEWNĘTRZNYCH

Lekcja 29. Aborcja. Załącznik nr 1

Lekcja 30. Homoseksualizm. Załącznik nr 2

Teksty do analizy: Rdz 1:26-31, 2:15-25, Mt 19:4-6

Co podane fragmenty mówią na temat związków heteroseksualnych?	Co podane fragmenty mówią na temat związków homoseksualnych?

Jak odpowiedziałbyś na przykładowe argumenty obrońców homoseksualizmu?:

1. *W taki sposób Bóg stworzył niektórych ludzi. „Bóg mnie tak stworzył, a on nie popełnia błędów”*

.....

.....

.....

.....

2. *To, że Bóg stworzył mężczyznę i kobietę, nie oznacza jednocześnie, że dopuszcza jedynie związki heteroseksualne.*

.....

.....

.....

.....

3. *„Jeżeli homoseksualizm jest obrzydliwością, to dlaczego Jezus bezpośrednio o tym nie mówił?”*

.....

.....

.....

.....

Lekcja 30. Homoseksualizm. Załącznik nr 3

Teksty do analizy: Rdz. 19:1-29, Ez.16:49-50, Jud. 1:7

Co było przyczyną zniszczenia Sodomy i Gomory?	Co możemy wywnioskować z podanych fragmentów odnośnie homoseksualizmu?

Jak odpowiedział byś na przykładowe argumenty obrońców homoseksualizmu:

1. „Grzech Sodomy polegał na zwyczajnym braku gościnności.”

.....

.....

.....

.....

.....

2. „Grzechem Sodomy, był zamiar dokonania brutalnego gwałtu na aniołach i ta historia wcale nie potępia relacji homoseksualnych pełnych miłości i ciepła.”

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Lekcja 30. Homoseksualizm. Załącznik nr 4

Teksty do analizy: Kpł. 18:22, 20:13, I Kor. 6:9-10, I Tm. 1:9-10

(Jeżeli to możliwe zaleca się przeczytanie fragmentów Nowego Testamentu w różnych tłumaczeniach).

Co Stary Testament (Prawo) mówi o homoseksualizmie?	Co Nowy Testament w podanych fragmentach mówi o homoseksualizmie?

W odniesieniu do powyższych fragmentów oraz innych fragmentów mówiących o łasce i zbawieniu, jak przedstawiłbyś ewangelię osobie o skłonnościach homoseksualnych, lub zadeklarowanemu homoseksualiście?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Lekcja 30. Homoseksualizm. Załącznik nr 5

Tekst do analizy: Rz. 1:18-32

Co było przyczyną tego, że „wydał ich Bóg na łup pożądliwości i sromotnych namiętności”?	Jakie są konsekwencje tego, że „wydał ich Bóg na łup pożądliwości i sromotnych namiętności”?

1. Jak odniesiesz się do twierdzenia obrońców homoseksualizmu: „Ten fragment nie potępia wszelkich relacji homoseksualnych, lecz tylko niektóre ich rodzaje, jak np. akty homoseksualne, które są bałwochwalcze, pożądliwe, mające na celu wykorzystanie drugą osobę, czy też perwersyjne. Ten i inne teksty Biblii nie mówią zupełnie nic o pełnych miłości relacjach pomiędzy osobami, które z natury są homoseksualistami.”

.....

.....

.....

.....

.....

2. Jakie powinno być zachowanie i stosunek chrześcijan wobec homoseksualistów, parad równości, walki o prawo do zawierania związków, adopcji dzieci, itp. (zwróć uwagę na werset 32)

.....

.....

.....

.....

.....

Lekcja 30. Homoseksualizm. Załącznik nr 6

4	32	31	19	4	12	7		13	2		24	20	3	12	7		22	20	6	6	1	18	2

12		4	26	28	20	23	32	31	16		3	21	10		4	32	16	20	28	12	7	14	1

18	1		20	3	23	1	32		24	28	21	13	.	18	1		20	3	23	1	32		

3	20	10	1		24	26	28	20	23	32	31	16		10	20	.	13	1	14	20			

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

3	21	10	:	23	20	32	23	1	6	32	1	13	4	12	7		24	12	8		12		

23	20	32	17	18	1	34	1	13	4	12	7		24	12	8	,	12						

18	1	22	7	16	18	12	1	13	4	12	7		32	12	7	17	12	8	,	12			

4	32	31	19	4	12	7		13	2		24	20	3	12	7		22	20	6	6	1	18	2

KLUCZ DO ROZWIĄZANIA								
1-A	5-Ć	9-F	13-J	17-M	21-Ó	25-Ś	29-V	33-Ż
2-Ą	6-D	10-G	14-K	18-N	22-P	26-T	30-X	34-Ź
3-B	7-E	11-H	15-L	19-Ń	23-R	27-U	31-Y	
4-C	8-Ę	12-I	16-Ł	20-O	24-S	28-W	32-Z	

